

A.J.J. van den Boom

F.C.J. Wierckx

L.M.Th. Van Bragt-Govaarts

Bergs KWARTIERSTATEN Boek

**GESCHIEDKUNDIGE
KRING**

**VAN STAD EN LAND
VAN BERGEN OP ZOOM**

Bergs kwartierstatenboek

Onder redactie van:

A.J.J. van den Boom

F.C.J. Wierckx

L.M. Th. van Bragt-Govaarts

Bijdragen van:

C.J.G. Becht

A.J.J. van den Boom

L.M. Th. van Bragt-Govaarts

P.M. van Broekhoven

F.A.J. Dietvorst

P.M.J. Dingemans

J.A. van Egeraat

J.M.E.M. Hagenaars

W.A. van Ham

J.A.P.M. Harijgens

J.J. Jonkers

P. Koster

S.J. Schot

C.F.H. Sio

K. Sion- Baartmans

F.C.J. Wierckx

Onze dank gaat uit naar A.C. van Bragt en de medewerkers van het gemeentearchief in Bergen op Zoom voor hun onmisbare hulp bij het tot stand komen van dit boek.

Foto omslag: Petronella Julia Asselbergs-van Egeraat (zie pagina 14).

© Geschiedkundige Kring Bergen op Zoom 2002, 1998

ISBN 90 73437 22 9

Trefw.: genealogie, Bergen op Zoom, heraldiek, geschiedenis.

Drukwerk: Canaletto, Alphen aan den Rijn.

Inhoud

VOORWOORD	5
INLEIDING	7
Opbouw kwartierstaat	7
Beroep	8
Familiërelaties	10
Heraldiek	10
KWARTIERSTATEN	11
Jacob Reigersman (1662-1715)	11
Maria Adriana Petronella Asselbergs (1917-1992)	18
Cornelis Jacques Gerardus Becht (1917-)	22
Antonius Marinus van den Boom (1906-1982)	27
Hendrikus Petrus van Broekhoven (1899-1979)	32
Rene Cornelis Josephus Marie Baartmans (1916-)	36
Adrianus Josephus Dingemans (1874 – 1941)	39
Jacobus Dietvorst (1916-)	42
Adrianus Jacobus Marinus Disco (1873-1947)	46
Willem van Dort (1875-1949)	51
Walterus Laurentius van Egeraat (1894-1982)	56
Petrus Matthijs Govaarts (1871-1914)	61
Adriaan Ditvorst (1940-1987)	66
Petrus Ludovicus Cornelis Hagenaars (1890-1926)	70
Petronella Huijgen (1824-1876)	73
Michaël Petrus Josephus Egidius Lafontijn (1864-1940)	76
Maria Elisabeth Antonia Langenberg (1914-1970)	80
Cornelia Proost (1884-1992)	85
Cornelis Albertus Schot (1910-1970)	90
Cornelis Johannes Franc. Sloomans (1900-1992)	95

Matthijs van Rijsewijk (1884-1972)	100
Catharina Petronella Verdult (1910 – 1934)	103
Maria Verbiest <i>alias</i> Mie d'n Os (1869-1951)	107
Cornelia Henrica Videler (1904-1994)	112
FAMILIERELATIES	116
HERALDIEK EN FAMILIEKUNDE	123
heraldiek	123
ontstaan van de wapens	123
herauten en de heraldiek	125
voortbestaan	125
beschrijven van wapens	127
wapens en familiekunde	130
Lijst van illustraties	138
Index	140

VOORWOORD

De werkgroep genealogie van de Geschiedkundige Kring van Stad en Land van Bergen op Zoom doet goed werk. Onderzoek naar de herkomst en achtergronden van de eigen familie is een eerste stap op weg naar het historisch onderzoek dat verder gaat dan de eigen regio. Weten waar de herkomst ligt, weten hoe situaties zijn ontstaan, weten hoe verbanden en structuren gegroeid zijn, betekent dat men meer begrijpt van het heden en daardoor meer begrip heeft voor toekomstige ontwikkelingen.

Het bevorderen van het historisch besef leidt uiteindelijk tot meer welzijn. Het vergroten van het historisch besef kan op vele manieren bevorderd worden. Publicaties, lezingen, cursussen, het helpt allemaal. Ook genealogisch onderzoek in welke vorm dan ook.

In Bergen op Zoom kunnen we ons gelukkig prijzen met zo'n actieve werkgroep genealogie. De leden van de werkgroep wisselen niet alleen kennis en ervaring uit, men is druk in de weer om vele onderzoekers verder te brengen dan de zogenaamde 'telefoongids' met namen en jaartallen. Genealogisch onderzoek wint immers aan waarde wanneer het op een professionele manier aangepakt wordt. Dan groeit het onderzoek uit tot een volwaardig historisch onderzoek.

De leden van de werkgroep beperken zich niet tot de samenstelling van eenvoudige stamreeksen. Men ontsluit belangrijke bronnen, men stelt nieuwe informatiebestanden samen, men organiseert genealogische avonden, lezingen en cursussen.

Een logisch vervolg hierop is de publicatie van het genealogisch onderzoek, waarvan het eerste resultaat voor U ligt. Het doet mij, en met mij ongetwijfeld vele lezers, een groot genoegen dat hier gekozen is voor de publicatie van kwartierstaten voorzien van een korte

levensbeschrijving van de betreffende persoon. Het is prijzenswaardig dat de samenstellers niet gekozen hebben voor uitsluitend notabelen uit de stadsgeschiedenis. Het werk geeft daardoor een breed beeld van de bevolking van Bergen op Zoom.

De werkgroep vormt met dit kwartierstatenboek een mooie voortzetting op het werk van W.J.F. Juten, die in de jaren 1907-1910 de *Genealogische kwartierstaten van Nederlandsche katholieken uit vroeger en later tijd* heeft gepubliceerd. In twee delen staan daarin tweehonderd kwartierstaten vermeld, waaronder die van enige West-Brabantse families.

Ik wens de werkgroep van harte geluk met dit eerste kwartierstatenboek waarna er hopelijk nog veel zullen volgen.

Cees Vanwesenbeeck

gemeentearchivaris

INLEIDING

Voor u ligt het Bergs Kwartierstatenboek met een reeks kwartierstaten, verzameld door de Werkgroep Genealogie van de Geschiedkundige kring van Stad en Land van Bergen op Zoom. Een kwartierstaat is een voorouderoverzicht: van één persoon, de kwartierdrager of probandus, worden de ouders, alle grootouders, overgrootouders, betovergrootouders en eventueel verder in een staat of overzicht bijeengebracht. Het is de kapstok van namen en data waaraan verhalen opgehangen kunnen worden. Foto's, bidprentjes, anecdotes en familieverhalen van of over onbekende personen krijgen hun plaats. Op die manier verwordt een kwartierstaat tot een familie-geschiedenis.

Bij het verzamelen is geprobeerd kwartierstaten te selecteren die interessant zijn omdat de probandus een bekende Bergse persoonlijkheid is of omdat de voorouders merendeels Bergs zijn. Verder is uiteraard gelet op de kwaliteit en volledigheid. Om te voorkomen dat dit boek een verzameling namen wordt, wordt elke kwartierstaat vergezeld door een begeleidende tekst die een aankleding geeft. In deze tekst komen de vet-gedrukte namen terug uit de kwartierstaat, waarbij de nummers tussen vierkante haken het corresponderende kwartiernummer weergeven.

Opbouw kwartierstaat

De kwartierstaat is grafisch als volgt opgebouwd:

betovergrootouders	16	18	20	22	24	26	28	30
	17	19	21	23	25	27	29	31
overgrootouders -	8	9	10	11	12	13	14	15
grootouders	4		5		6		7	
ouders	2				3			
probandus	1				1a			

De probandus of kwartierdrager in een kwartierstaat wordt aangeduid met het cijfer 1, de eventuele echtgeno(o)t(e) met het cijfer 1a. Zijn vader krijgt het cijfer 2, zijn moeder het cijfer 3. Hierna krijgen de grootouders van vader's kant de cijfers 4 en 5, de grootouders van moeder's kant de cijfers 6 en 7. Kortom, *het cijfer voor de vader van een persoon in de kwartierstaat is altijd het dubbele van het cijfer van deze persoon. De moeder heeft dan het cijfer van vader plus 1.* Ten slotte wordt in de kwartierstaten gebruik gemaakt van de volgende tekens:

☆	Geboren
~	Doop
∞	Huwelijk
∞2	Tweede huwelijk (alleen bij probandus aangegeven)
†	Overleden
☩	Begraven

Vanwege de gekozen vorm is het niet mogelijk om verdere gegevens, zoals doopgetuigen, eerdere of latere huwelijken, en uitgebreide referenties te geven. Alleen bij de probandus worden eerdere of latere huwelijken aangegeven. Verder worden voor de hand-liggende bronnen, zoals doop-, trouw-, en begraafboeken (DTB's), notarieel archief, bevolkingsregisters, burgerlijke stand, niet aangegeven.

Beroep

Voor zover mogelijk zijn beroepen vermeld in de kwartierstaten. Men moet hierbij bedenken dat deze- weergave vaak een momentopname is. Als bij de vrouw het beroep- dienstmeid staat was dit meestal het beroep vóór het huwelijk. Na haar huwelijk wijdde de vrouw zich dan aan de verzorging van man en kinderen en werd dus huisvrouw.

Verder komen er beroepsaanduidingen voor die wij nu niet meer kennen. Zo is het beroep negociant synoniem voor koopman of handelaar. De functie van schepen in de periode voor 1795 is te vergelijken met die van de huidige wethouder. Ook is het mogelijk dat wij een functie nu nog wel kennen, maar dat de inhoud daarvan in de loop van de tijd volledig veranderd is.

Een voorbeeld hiervan is de **borgemeester**, die in niets met onze huidige burgemeester te vergelijken is. Een borgemeester is de periode voor 1795 is iemand die in persoon garant of borg staat voor het innen van de belastingen binnen de heerlijkheid.

Een nagenoeg verdwenen beroep is **ventjager**, een rondtrekkend persoon die van deur tot deur gaande goederen verkocht, uitventte. Twee opvallende beroepen binnen de Bergse samenleving waren de **hoveniers** en **voerlui**. In vele kwartierstaten komen dan ook hoveniers, hoveniersters en hoveniersen voor. Zij verdienden de kost met het telen van groente, fruit en aardappelen en verkochten dit aan de burgerij en vooral het garnizoen. Nauw hiermee verwant waren de voerlui, die deze producten vaak buiten Bergen op Zoom aan de man brachten. Deze laatste groep is in deze eeuw uitgegroeid tot een bloeiende economische sector in de regio.

Zoals al opgemerkt is Bergen op Zoom vanaf het begin van de Tachtigjarige oorlog een garnizoensstad geweest. Velen kwamen dan ook als militair in de stad terecht. Soms sloeg de vonk van de liefde over en trouwde de militair met een Bergs meisje en werd zo Bergenaar. In verschillende kwartierstaten vindt u hiervan voorbeelden zoals Reinier van den Broeck uit Maastricht die als kapitein des armes te Bergen op Zoom huwt met Martina de Laat.

Ook komt het beroep **flankeur** voor. Deze militair is te beschouwen als een verkenners voor zijn compagnie.

Ander opvallende beroepen zijn **grafmaker** (grafdelver), **bleker**, **water en vuurverkoopster** en **zoutziedersknecht**. Hieruit blijkt dat in deze kwartierstaten een redelijke dwarsdoorsnede door de Bergse samenleving gegeven wordt.

Familierelaties

Sommige familienamen komen in meerdere kwartierstaten voor. In het hoofdstuk [FAMILIERELATIES](#) wordt voor een aantal families een verband gelegd tussen de personen met een gelijkkluidende familienaam.

Heraldiek

Voorts verdient de kwartierstaat van Jacob Reigersman speciale aandacht. Deze kwartierstaat wordt vergezeld van een moderne weergave van de heraldische kwartierstaat zoals die tussen 1887 en 1892 door Van Rhede van der Kloot en Bär is gepubliceerd. Dit wil zeggen dat van alle personen in de kwartierstaat het wapen wordt weergegeven. In het commentaar wordt ingegaan op de genealogische en heraldische juistheid van de kwartierstaten. Deze wapentekening is gemaakt door heraldisch schilder P. Koster. In de begeleidende tekst worden deze wapens toegelicht. Verder is er aan het onderwerp [heraldiek](#) nog een speciaal hoofdstuk gewijd, waarin in detail wordt ingegaan op dit onderwerp.

Tenslotte is achterin het boek een index op familienaam opgenomen.

KWARTIERSTATEN

Jacob Reigersman (1662-1715)

(Bijdrage van F.C.J. Wierckx / P.Koster)

Jacob Reigersman [1] behoorde in zijn leven tot de elite van West-Brabant. Uiteindelijk werd zijn zoon in 1711 benoemd tot drossaard van Wouw en werd vader Jacob zijn plaatsvervanger. Opvallend is dat het vervolgens tot maart 1714 duurde alvorens Jacob Reigersman daadwerkelijk in zijn functie van drossaard een vergadering van de schepenbank van Wouw voorzat. Zijn effectieve ambtstermijn heeft daarna niet lang meer geduurd; op 3 augustus 1715 werd Jacob Reigersman tussen Wouw en Steenbergendoodgeschoten. De achtergrond van deze moord is niet bekend. Alhoewel de schepenbank van Wouw terstond een onderzoek instelde is de moordenaar tot op de dag van vandaag onbekend gebleven. De functie van drossaard is na de gewelddadig dood van Jacob Reigersman 9 jaar vacant gebleven. In 1724 neemt zijn zoon Jacob Reigersman jr de functie daadwerkelijk waar. Jacob jr oefende de functie slechts 1 jaar uit. Mogelijk speelde het proces van de familie Reigersman tegen de schepenbank van Wouw over vorderingen, die zijn vader had op deze schepenbank, een rol bij deze snelle terugtreding van Reigersman jr uit dit belangrijke ambt¹).

De familie Reigersman of in oudere vorm Reijgermans was koopman van professie, zoals blijkt uit beroepen als vettewarier en kruidenier. Dit blijkt ook uit de verwantschap aan andere koopmansfamilies zoals

¹ Ham, W.A. van. (1980) Woide ... die Wouda, opstellen over de geschiedenis van Wouw, blz. 183 – 184.

de familie Van der Creecke, die o.a. het beroep van lakenkoopman uitoefenden. Verder pachtten verschillende leden van de familie imposten en accijnzen. Op deze manier privatiseerde de overheid voor 1795 de inning van haar belastingen.

In het stadsbestuur van Bergen op Zoom hebben de oudere generaties Reijgermans geen uitzonderlijk grote rol gespeeld. De vader van de probandus, **Jacob Reigersman** [2], behoorde in 1663 tot de Raadslieden van de Zeven Natiën. Zijn vader, **Jan Reijgermans** [4], had deze functie kort voor zijn dood ook vervuld (namelijk in 1631).

De voorouders aan moederszijde hadden echter veel meer ervaring in het openbaar bestuur: de familie van der Creecke speelde vanaf het begin van de 15e eeuw een rol in het stadsbestuur van Bergen op Zoom; reeds in 1436 was Willem van der Creke schepen van de stad. Opvallend voor de uitvoering van de kwartierstaat in dit boek is dat deze ook heraldisch gepresenteerd wordt. Deze heraldische kwartierstaat, zoals die hier weergegeven wordt, is een typisch voorbeeld van de werkwijze in de 19e eeuw. De kwartierstaat is gepubliceerd tussen 1887 en 1892 in een uitgave onder redactie van Van Rhede van der Kloot en Bär. In de eerste plaats is de genealogische kwartierstaat, zoals die in dit boekwerk wordt weergegeven, niet juist. Dingena Jansdr Schalken, is niet zoals weergegeven in het eerder genoemde boekwerk, de moeder van **Adriaen van der Creecke** [6], maar zijn grootmoeder. De naam en dus ook het wapen van zijn moeder zijn vooralsnog onbekend. Het wapen van de familie Schalken, zoals dat hier wordt weergegeven, dient dus één generatie hoger in de kwartierstaat te worden opgenomen²).

² Schutte, O. (1989) De Vriese, Nederlandsche Leeuw, CVI, kolom 228-336, noot 31

Over de ouders van zowel **Maijken van den Briele** [7] en **Stoffelijntje van Someren** [5] zijn slechts weinig gegevens bekend. De afstamming van **Stoffelijntje van Someren** van **Dirck (?) van Someren** [10] en **Catharina Ellewouts** [11] kan dan ook niet bewezen worden aan de hand van archiefmateriaal. De vader van Stoffelijntje heette waarschijnlijk Dirck. Dit kan worden afgeleid uit de naamgeving van de kinderen van Stoffelijntje en die van haar broer Cornelis. De plaats van herkomst van de familie van Someren is niet duidelijk. Stoffelijntje wordt vermeld als afkomstig van Breda; Cornelis zou geboren zijn te Delft.

De toekenning van het wapen zoals dat in deze kwartierstaat wordt weergegeven kan dan ook niet bewezen worden. Het hier weergegeven familiewapen behoort weliswaar toe aan een familie Van Someren, maar het is niet bekend of Stoffelijntje daadwerkelijk tot deze familie behoort. De voornaam van de vader van **Maijken van den Briele** [7] is alleen bekend als patroniem van Maijken zelf. Haar vader is mogelijk identiek met de **Jan van den Briele** [14] die in 1605 als weduwnaar van Zundert in ondertrouw gaat met Lijsbeth Machaerf Dit huwelijk gaat als gevolg van het overlijden van de bruid niet door. Mogelijk is hij ook identiek aan Jan Jacobs van den Brielle die in 1619 huwt met Cornelia Paschasius. Mogelijk is hij ook nog identiek aan de Jan van den Briele die in 1593 en 1598 twee kinderen laat dopen te Bergen op Zoom waarvan Heijltje Jans de moeder is. Over deze periode ontbreekt een gedeelte van het doopboek en dit kan een verklaring zijn voor het feit dat Maeijken niet als dochter van dit echtpaar werd gevonden. Het feit dat zowel Maeijken als haar broer Quirijn hun tweede respectievelijk oudste dochter Heijltje noemen, pleit voor de aanname dat Maeijken en Quirijn kinderen zijn van **Jan van den Briele**

[14] en **Heijltje Jans** [15]. De aanname, dat haar moeder een lid van de familie Ooms zou zijn, is zeer onwaarschijnlijk. De toegekende wapens kunnen vooralsnog niet wetenschappelijk bewezen worden.

De juistheid van de overige wapens in de heraldische kwartierstaat zal hieronder kort besproken worden.

Het wapen Reigersman is juist. De familie heeft inderdaad een wapen gevoerd zoals ook blijkt uit de mededeling, dat boven het graf van de proband Jacob Reigersman in de kerk van Wouw een wapenbord heeft gehangen dat bij de omwenteling in 1795 verdwenen is.

Het wapen Van der Beeke, dat hier wordt weergegeven, behoort inderdaad toe aan een familie met die naam. Een genealogisch verband is echter nooit aangetoond. Zoals door Jhr. mr. C.L.

Reigersman aangegeven is **Jacomijnken van der Beeke** [9] een dochter van Pieter van der Beeke en Margriet Guilyams Stoops.

Het wapen van deze familie Stoops is een zilveren kan of stoop op een rood veld. Dit element komt ook terug in het wapen van de familie Reigersman in de kwartieren 2 en 3, maar dan gedeeld met een blauw veld met daarop 3 zilveren bloemen. Er is reden te veronderstellen dat dit het wapen is van de familie Van der Beeke en niet het wapen met 5 ringen zoals dat hier in de heraldische kwartierstaat wordt weergegeven³).

Het wapen van de familie Ellewouts is een apocrief wapen. Het is identiek met het wapen van de heerlijkheid Ellewoutsdijk. De familie heeft dit wapen nooit als zodanig gevoerd. Het wapen van de familie Van der Creecke wordt o.a. aangetroffen op zegels van verschillende

³ Reigersman, Jhr. mr. C.L. Stoop, Nederlandse Leeuw (1997) kolom 63 noot 25

familieleden die tussen 1600 en 1800 in Bergen op Zoom geleefd hebben en is als zodanig juist.

De eindconclusie van dit geheel is dat alleen de wapens van de families Reigersman en Van der Creecke juist zijn, terwijl de overige wapens berusten op 19e eeuwse toekenning, waarbij de leden van een familie met een bepaalde naam het wapen kregen van een willekeurige familie met dezelfde naam zonder dat daarbij werd nagegaan of deze familieleden daadwerkelijk tot die familie behoorden en dus dit wapen mochten voeren. Het is dus een fraai plaatje met weinig of geen wetenschappelijke waarde.

JACOB REIGERSMAN (1662-1715)

(Bijdrage van F.C.J. Wierckx / L.M.Th. van Bragt-Govaarts)

<p>8</p> <p>JAN JANSSE REIJGERMANS Corteroede</p> <p>☆ 21-1-1548 BoZoom</p> <p>† 11-4-1589 BoZoom</p> <p>X 19-5-1585 Dordrecht</p>	<p>9</p> <p>JACOMIJNKEN PIERS VAN DER BEEKE</p> <p>☆</p> <p>† 10-10-1601 BoZoom</p>	<p>10</p> <p>DIRCK (?) VAN SOMEREN</p> <p>☆</p> <p>†</p>	<p>11</p> <p>CATHARINA ELLEWOUTS</p> <p>☆</p> <p>†</p> <p>X</p>	<p>12</p> <p>JAN VAN DER CREECKE</p> <p>☆ ± 1562</p> <p>† 16-7-1622 Tholen</p>	<p>13</p> <p>N.N.</p> <p>☆</p> <p>†</p>	<p>14</p> <p>JAN VAN DEN BRIELE</p> <p>☆ Zundert</p> <p>†</p>	<p>15</p> <p>HEIJLKEN JANS (?)</p> <p>☆</p> <p>† tussen 1598 en 1605</p> <p>X</p>
<p>4</p> <p>JAN REIJGERMANS vettewariër / kruidenier</p> <p>☆ 31-3-1586 Bergen op Zoom</p> <p>† 5-12-1632 Bergen op Zoom</p> <p>X 12-6-1611 Bergen op Zoom</p>		<p>5</p> <p>STOFFELIJNTJE VAN SOMEREN</p> <p>☆ Breda</p> <p>† 11-2-1657 Bergen op Zoom</p>		<p>6</p> <p>ADRIAEN VAN DER CREECKE koopman / notaris</p> <p>☆ 1592</p> <p>☞ 19-2-1644 Bergen op Zoom (Gertrudiskerk)</p> <p>X 8-7-1615 Bergen op Zoom</p>		<p>7</p> <p>MAIJKEN VAN DEN BRIELE</p> <p>☆ Bergen op Zoom</p> <p>☞ 14-6-1648 Bergen op Zoom (Gertrudiskerk)</p>	
<p>2</p> <p>JACOB REIGERSMAN kruidenier /koopman/pachter van impost en accijnzen</p> <p>☆ 24-1-1627 Bergen op Zoom</p> <p>† 20-7-1670 Bergen op Zoom</p>				<p>3</p> <p>CORNELIA VAN DER CREECKE</p> <p>☆ 29-6-1625 Bergen op Zoom</p> <p>† 7-11-1663 Bergen op Zoom</p>			
<p>1</p> <p>JACOB REIGERSMAN bankhouder te Bergen op Zoom en Breda; plaatsvervangend drossaard van Wouw (voor zijn minderjarige zoon)</p> <p>☆ 15-2-1662 Bergen op Zoom</p> <p>† 3-8-1715 Wouw</p> <p>☞ St. Lambertuskerk te Wouw</p>				<p>X</p> <p>Catharina Reigersman</p> <p>☆ 22-2-1662 Bergen op Zoom</p> <p>†</p> <p>☞ 9-7-1691 Bergen op Zoom</p>		<p>XX</p> <p>Catharina de Pottere</p> <p>☆ 20-3-1671 Bergen op Zoom</p> <p>† 15-12-1700 Breda</p> <p>☞ Grote kerk te Breda</p>	

J. Reigersman

J. v.d. Beeke

v. Someren

C. Ellewouts

A. v. d. Creke

D. Schalk

J. v.d. Brielle

Ooms

Jan Reigersman

S. v. Someren

A. v. d. Creke

W. v.d. Brielle

Jacob Reigersman

Jacob Reigersman

C. v. d. Creke

Maria Adriana Petronella Asselbergs (1917-1992)

(Bijdrage van K. Sion-Baartmans)

Maria Adriana Petronella Asselbergs [1] is een van de vele nazaten van **Petrus Josephus Asselbergs** [16] en **Petronella van Egeraat** [17]. **Petrus Josephus** (1773-1840) kwam uit een familie van molenaars en vestigde zich in Bergen op Zoom, Potterstraat 14 "de Kleine Molensteen". Hij trouwde met **Pieternel** (1783-1872), dochter van de winkelier Willem van Egeraat en Adriana Elst. Petrus Josephus was molenaar/winkelier en kocht later in 1809 het buurhuis "Conijnsberg", Potterstraat 18. Petrus Josephus en Pieternel kregen 11 kinderen, die in de Potterstraat opgroeiden. Hun tweede zoon, **Wilhelmus** [8] trouwde **Johanna Bastiaans** [9], dochter van de (hoef)smid **Johannes Bastiaans** [18] en **Adriana Klerks** [19].

Het gezin Bastiaans-Klerks had zich in 1812 in de Steenbergsestraat 9, "de Violette", gevestigd met de smederij recht tegenover het Markiezenhof.

Willem (1806-1885) werd smid, slotenmaker, kachelmaker, kopersmid en ging in 1835 samen met zijn vrouw wonen in "de Blinden Esel" in de Molstraat. De smederij was ernaast in "Mansfelder" in de Potterstraat. Ook zij kregen 11 kinderen.

Samen met zijn broers Arnoldus en Antonius richtte Willem de gasfabriek op, die door de gemeente in 1877 is overgenomen. Hun 7e kind en 5e zoon, **Adrianus Antonius Asselbergs** [4] volgde zijn vader op als kachelsmid, winkelier, aanlegger van gas- en waterleiding. Hij werd "*den Doeï*" genoemd, waarschijnlijk omdat hij zo'n goedzak was. In 1878 trouwde hij met Laurence **Jacoba Cornelia Simons** [5], dochter van de kleermaker **Antonius Simons** [10] en zijn tweede vrouw, **Maria Tierhoff** [11].

Briefhoofd op rekening van RK H.Maagdkerk tbv. Asselbergs ijzerhandel.

De overgrootvaders van Laurence waren militairen in garnizoen in Bergen op Zoom en huwden Bergse meisjes, namelijk Adriana Steenbak, moeder van [20] en Catharina de Bakker, moeder van [22]. **Adrianus Antonius** [4] was o.a. voorzitter van de Flobertclub der burgerwacht. **Laurence** [5] en hij kregen 7 kinderen waarvan de vijfde, **Pierre** [2], na zijn dienstplicht de zaak van zijn vader overnam. Zijn ongetrouwde zus Jeanette deed de boekhouding. Hij trouwde **Cato van Boxsel** [3] wier ouders **Johannes** [6] en **Maria van Elsakker** [7] een slagerij hadden op de Vismarkt. Ook Cato's grootvader **Pieter** [12] en overgrootvader **Marijn van Boxsel** [24] waren slagers. **Pierre Asselbergs** was naast zijn werk als winkelier in sanitair en kachelsmid ook lid van de brandweer, bestuurslid van de officiersvereniging ARCO en commandant van de vrijwillige landstorm. Hij nam actief deel aan schietwedstrijden op Kiek in de Pot en organiseerde Landdagen. In mei 1919. Op weg naar een propagandalezing in Hoogerheide, kreeg hij een ernstig motorfietsongeluk, waarschijnlijk de reden van zijn vroege

dood in 1932. Asselbergs ijzerhandel in de Molstraat werd verkocht. **Pierre** en **Cato** hadden 2 dochters, waarvan de oudste, **Riet** [1], ging werken bij de Mosselcentrale en later, na haar huwelijk, als collectrice bij de Nederlandse Staatsloterij.

Bij de gouden bruiloft van **Wilhelmus Asselbergs** [8] en **Johanna Bastiaanse** [9] werd een foto van hun kinderen gemaakt:

Boven (staand), van links naar rechts: Laurence Simons [5] (xAdrianus Asselbergs), *Eduard Asselbergs*, *Alfons van de Ouderaa* (x Petronella Asselbergs), *Cornelia de Grauw* (x Eduard Asselbergs), **Adrianus Asselbergs** (den Doeij) [4], *Joannes Vergroesen* (x Wilhelmina Asselbergs), *Maria La Fontijn* (x Cornelius Asselbergs), *Maria Asselbergs* (weduwe Antonius Asselbergs), *Carolus Asselbergs*, *Cornelia van Rijen* (x Carolus Asselbergs), *Cornelius Asselbergs*, *Henricus Veraost* (x Cornelia Asselbergs), *Onder (zittend), van links naar rechts: Petronella Asselbergs*, *Elisabeth Asselbergs* (ongehuwd), *Wilhelmina Mansfeld* (x Petrus Asselbergs, afwezig), *Johanna van Dijk* (x Johannes Asselbergs), *Cornelia Asselbergs*, *Johannes Asselbergs*, *Wilhelmina Asselbergs*.

MARIA ADRIANA PETRONELLA ASSELBERGS (1917-1992)

(Bijdrage van K. Sion-Baartmans)

<p>16 PETRUS JOSEPHUS ASSELBERGS winkelier ☆ 27-1-1773 Loenhout † 10-4-1840 BoZoom ∞ 10-4-1840 BoZoom</p>	<p>18 JOHANNES BASTIAANS hoefsmid ☆ 5-5-1784 Deurne † 26-9-1866 BoZoom ∞</p>	<p>20 JACOBUS SIMONS sjouwer ☆ 3-12-1785 BoZoom † 10-6-1829 Breda ∞ 23-11-1806 Breda</p>	<p>22 LAURENS TIERHOFF timmerman ☆ 24-3-1791 BoZoom † 4-10-1863 BoZoom ∞ 24-6-1816 BoZoom</p>	<p>24 MARIJN VAN BOXSEL slager ☆ 23-5-1785 Halsteren † 15-7-1868 BoZoom ∞ 16-4-1809 BoZoom</p>	<p>26 MATTHEUS VAN DER WEGEN dagloner ☆ 16-10-1768 Kruisland † 24-4-1829 BoZoom ∞ 5-4-1800 Wouw</p>	<p>28 CORNELIS VAN ELSAKKERS arbeider ☆ 19-5-1792 Halsteren † 5-5-1861 BoZoom ∞ 8-8-1816 BoZoom</p>	<p>30 ARNOLDUS FRANKEN hovenier ☆ 30-9-1774 BoZoom † 30-3-1825 BoZoom ∞ 1-9-1799 BoZoom</p>
<p>17 PETRONELLA JULIA VAN EGERAAT ☆ 15-11-1783 BoZoom † 24-3-1872 BoZoom</p>	<p>19 ADRIANA KLERKS ☆ 9-2-1790 Tilburg † 13-11-1841 BoZoom</p>	<p>21 ANTONIA KIEVIT ☆ 11-2-1786 Loon op Zand † vóór 1850</p>	<p>23 CORNELIA JO BELS ☆ 8-5-1790 BoZoom † 10-4-1840 BoZoom</p>	<p>25 ANNA HELENA KNAAP ☆ 26-7-1789 BoZoom † 15-8-1864 BoZoom</p>	<p>27 ANTONETTA WIJNEN ☆ 8-1-1774 Wouw † 4-3-1855 BoZoom</p>	<p>29 JOHANNA MAAS ☆ 11-12-1789 BoZoom † 3-10-1867 BoZoom</p>	<p>31 CORNELIA BEIJENS hovenierster ☆ 1-1-1778 BoZoom † 8-2-1861 BoZoom</p>
<p>8 WILHELMUS ASSELBERGS kopersmid ☆ 26-8-1806 BoZoom † 23-11-1885 BoZoom ∞ 23-2-1835 Bergen op Zoom</p>	<p>9 JOHANNA BASTIAANS ☆ 15-10-1811 Raamsdonk † 9-7-1893 BoZoom</p>	<p>10 ANTONIUS SIMONS meester ☆ 14-1-1810 Breda † 9-5-1866 BoZoom ∞ 29-8-1850 Bergen op Zoom</p>	<p>11 MARIA TIERHOFF ☆ 30-11-1818 BoZoom † 17-6-1878 BoZoom</p>	<p>12 PIETER VAN BOXSEL slager ☆ 20-12-1817 BoZoom † 5-6-1900 BoZoom ∞ 30-11-1843 Bergen op Zoom</p>	<p>13 JOHANNA VAN DER WEGEN ☆ 12-1-1819 BoZoom † 30-6-1912 BoZoom</p>	<p>14 JOHANNES VAN ELSAKKER timmerman ☆ 24-12-1817 BoZoom † 17-3-1871 BoZoom ∞ 8-6-1843 Bergen op Zoom</p>	<p>15 PETRONELLA FRANKEN ☆ 11-12-1818 BoZoom † 23-1-1890 BoZoom</p>
<p>4 ADRIANUS ANTONIUS ASSELBERGS kachelsmid ☆ 21-10-1844 Bergen op Zoom † 27-10-1926 Bergen op Zoom ∞ 1-8-1878 Bergen op Zoom</p>		<p>5 LAURENCE JACOBA CORNELIA SIMONS ☆ 6-9-1851 Bergen op Zoom † 23-2-1913 Bergen op Zoom</p>		<p>6 JOHANNES VAN BOXSEL slager ☆ 4-12-1847 Bergen op Zoom † 24-4-1933 Bergen op Zoom ∞ 25-9-1871 Bergen op Zoom</p>		<p>7 MARIA CORNELIA VAN ELSAKKER ☆ 8-2-1850 Bergen op Zoom † 4-5-1920 Bergen op Zoom</p>	
<p>2 PETRUS WILHELMUS MARIE ASSELBERGS ijzerhandelaar en smid ☆ 4-6-1885 Bergen op Zoom † 11-6-1932 Bergen op Zoom ∞ 24-11-1915 Bergen op Zoom</p>				<p>3 CATHARINA MARIA VAN BOXSEL ☆ 27-5-1885 Bergen op Zoom † 11-5-1961 Bergen op Zoom</p>			
<p>1 MARIA ADRIANA PETRONELLA ASSELBERGS ☆ 21-8-1917 Bergen op Zoom † 4-9-1992 Bergen op Zoom ∞ 4-12-1944 Bergen op Zoom</p>				<p>Rene Cornelis Johannes Marie Baartmans koekfabrikant ☆ 7-3-1916 Bergen op Zoom †</p>			

Cornelis Jacques Gerardus Becht (1917-)

(Bijdrage van C.J.G. Becht)

De eerste Becht, die naar Bergen op Zoom kwam in 1799 was **Johan Andreas** [16], geboren op 6-5-1775 in Nijmegen. Hij was een zoon van Johan Andreas Becht (geb. 1738 Medenbach Dtsl.), die in 1759 dienst nam in het Zwitsers Regiment van de kolonel Stürler dat voor Stadhouder Willem V in verschillende "Barrière Steden" gelegerd was. Het is nog onbekend hoe en wanneer Johan Andreas [16] in onze stad belandde. Zeker is dat in mei 1800 een dochter hier werd geboren. Zij werd ingeschreven in het Doopregister van de Lutherse Kerk. In 1804 werd Johan Andreas [16] door de "Commissie van Breda" (die de door de Republiek verworven eigendommen van de Markies beheerde) aangesteld als cipier van de Gevangenpoort, die als gevangenis fungeerde. Hij woonde er tot zijn dood in 1834 met zijn hele gezin. In 1812 werd er een zoon geboren, **George Frederik** [8], die evenals zijn broers en zusters Luthers gedoopt werd.

Hij diende tijdens de Belgische opstand van 1830 tot 1840 bij de Nationale Militie. Na zijn ontslag nam hij zijn ambacht als timmerman weer op.

Hij trouwde in 1840 met de Katholieke Apollonia Geleys. Zo werd zijn zoon, geboren in 1843, katholiek gedoopt en in het register van de Heilige Maagd-kerk ingeschreven als "wettige dochter".

In 1858 werkt hij in een brouwerij, maar wordt (op grond van zijn ervaring als huzaar ?) aangesteld als agent van politie en een jaar later bevorderd tot hoofdagent. In 1867 nam hij om gezondheidsredenen ontslag. Hij overlijdt in 1887.

Zijn zoon, **Cornelis. Johannes** [4], werd timmerman/meubelmak_er, maar ontwikkelde ook andere, meer commerciële interesses. Hij was enkele jaren "koffiehuishouder" van de "Korenbeurs" en kreeg ook een

vergunning als "Vendumeester". In die kwaliteit hield hij verkopeningen van huishoudelijke- en kunst-voorwerpen. Hij heeft de sterke behoefte om zelfstandig te zijn en koopt, met geleend geld, in 1887 de Harmoniezaal "De Korenbeurs", waar hij al een paar jaar zetbaas was geweest. Hij was in 1875 getrouwd met **Gerardina van den Broek** [5]. Zij kregen tussen 1880 en 1890 een dochter en vijf zonen.

Cornelis Johannes was sterk betrokken bij het Bergse gemeenschapsleven, mede doordat in de Korenbeurs vele verenigingen gevestigd waren. Hij was "hoofdman" van de Burgerwacht en van de schietvereniging Jan van Glymes. Zijn kinderen groeiden daardoor op als gemeenschapsmensen en zouden in de eerste helft van onze eeuw vele en langdurige functies vervullen in het sociale-, politieke- en verenigingsleven (o.a. U.D.I., T.O.G., Oranjecomité, Stichting Vastenavond, Gemeenteraad en V.V.V.). Cornelis Johannes overleed in 1907. Zijn dochter Anna, getrouwd met Jefke Derks, nam de Korenbeurs over en zou die een kleine 20 jaar exploiteren tot ze het bedrijf verkocht aan J.U. van Copenolle. Moeder en drie jongens kochten de slijterij van Appelboom in de Kortemeestraat. Drie zoons, George, Kees en Willem, richtten in 1908 de Firma ·weduwe C. J. Becht en zonen op en verdeelden de taken. Kees, (ook 40 jaar secretaris van U. D. I.) deed de boekhouding. Willem, later dansleraar, oprichter van de toneelvereniging Tot Ons Genoegen (1912) en van de Stichting Vastenavond(1946), bemande de slijterij.

George Frederik Martinus [2], geb. 5 december 1881, had het commerciële talent van zijn vader geërfd en was de zakelijke leider van het uit de slijterij groeiende drankenbedrijf, dat zich voorspoedig ontwikkelde: limonadefabriek (merk Si-Si), vruchtenwijnfabriek (merk Knal), distilleerderij en wijnhandel. In 1920 werd een, toen moderne, fabriek gebouwd aan de Moerstraatsebaan. Jongste broer Lambert werd er bedrijfsleider. George was sterk betrokken bij het Bergse

gemeenschapsleven.

Hij was mede-organisator van verschillende manifestaties en tentoonstellingen (vliegfeesten 1912, RIOf tentoonstelling 1925, DIRAGO 1936, stimulator van de carnavalsviering, georganiseerd door het T.O.G.-comité van broer Willem in de periode 1920-1940, onafhankelijk gemeenteraadslid van 1927 tot 1937, voorzitter van V.V.V. in de dertiger jaren). In 1916 trouwde hij met de Hervormde **Johanna Maria van Dort** [3], dochter uit een Bergs- geslacht van schippers en vissers, dat al honderden jaren aan de "Kaai" gevestigd was. Zij kregen een zoon en twee dochters.

Op 15 juni 1917 werd **Cornelis Jacques Gerardus** [1] (Kees) geboren. Na zijn gymnasium kwam hij in het familiebedrijf N.V. Becht en zonen en bekwaamde zich in de verkoop. Hij studeerde rechten in Leiden en trad daarna in de voetsporen van zijn vader. Vanaf 1942 was hij vice-voorzitter, later voorzitter, van de Vereniging van Limonade-fabrikanten en bleef dat tot 1973.

In 1943 raakte hij in Duitse handen en bleef in concentratiekamp Sachsenhausen tot mei 1945.

Hij werd spoedig na thuiskomst lid van de voorlopige Gemeenteraad en Wethouder van Bergen op Zoom. Hij was bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1946 als "doorbraakman" lijsttrekker van de Partij

Kees Becht als Prins Nilles I

van de Arbeid en bleef in de gemeentepolitiek tot 1950 en zat in die periode ook voor de PvdA in de Provinciale Staten.

Hij nam in 1946 samen met stadsarchivaris Korneel Sloomans het initiatief tot oprichting van de Stichting Vastenavond en fungeerde als Prins Nilles I van 1946 tot 1958.

Hij stichtte in 1946 B3-Vruchtensappen Industrie in de oude brouwerij aan de Galgenbaan. Hij nam het initiatief tot oprichting van N.V. Vrumona, een paritaire samenwerkingsvorm tussen de "Bedrijfscentrale voor het Koolzuurhoudende Drankenbedrijf" te Bunnik (een soort coöperatie van limonadefabrikanten en -handelaren) en Heineken-Brouwerij. Vrumona ontwikkelde zich tot een van de grootste frisdrankproducenten van Europa (merken: Si-Si, Pepsi Cola, Seven-Up, Royal-club, B3 enz.). Hij bleef er tot 1973 directeur.

Hij was mede-oprichter van het eerste motel in Nederland (Motoresto in Bunnik 1958).

Hij stichtte in 1961 de eerste jachthaven met all-round-faciliteiten Delta Marina in Kortgene aan het Veerse Meer. Hij was mede-oprichter en voorzitter van de eerste Service-club in Bergen op Zoom: "Tafelronde" (1956) en van de Rotary-club in Bunnik (1971).

Hij trouwde in 1942 met **Grietje Tuinema**. Zij kregen drie kinderen: George (geb:1943, ovl:1989), Ineke (geb: 1946) en Hein (geb:1948). Hij scheidde in 1968 en trouwde in 1971 met MarieAntoinette (Netty) van Hasselt.

Hij woonde van 1958 tot 1982 in de provincie Utrecht en kwam terug naar het Zuiden in 1982. Woont nu in Kapellen (B).

Hij schreef na uitvoerige archiefstudies het boek "Josina, 't is toch zonde" (1992). Hij is lid van de Stichting Vastenavond, van de Rotary-club en van Probusclub "De Heerlijkheid", alle te Bergen op Zoom, zijn **geboortestad!**

16 JOHANN ANDREAS BECHT cipier ☆ 6-5-1775 Nijmegen † 2-9-1834 BoZoom OO	18 CORNELIS GELEIJNS metselaar ☆ 19-8-1782 Zevenbergen † OO 24-6-1810 Oud Gastel	20 REINIERUS VAN DE BROEK kapitein des Armes ☆ Maastricht E 2-2-1805 Kampen OO 5-5-1793 BoZoom	22 SIMON RAMPAERT dagloner ☆ 14-8-1773 Wouw † 25-6-1816 Wouw OO 22-5-1803 Wouw	24 ADRIANUS VAN DORT visser ☆ 19-8-1812 BoZoom † 31-1-1885 BoZoom OO 21-4-1836 BoZoom	26 PIETER VAN DEN BERG schippersgast ☆ 27-7-1811 BoZoom † 3-5-1863 BoZoom OO 28-5-1834 BoZoom	28 JOHANNES ADRIANUS VAN DORT schippersknecht ☆ 19-7-1797 BoZoom † 12-10-1835 BoZoom OO 20-7-1820 BoZoom	30 LUTMERANNE LUTMERS ☆ † OO
17 ANNA BARBARA WELLER ☆ 19- 7-1779 Den Bosch † 13-4-1854 Dordrecht	19 JOHANNA BUIJSEN ☆ ,,,,,,Essen † 23-11-1820 Oud Gastel	21 MARTINA DE LAAT ☆ 14-5-1769 BoZoom † 21-1-1859 BoZoom	23 MARIA DE HAAN ☆ 18-3-1774 Wouw † 3-2-1848 Roosendaal	25 ANNA MARIA SIO ☆ 9-5-1813 BoZoom † 7-1-1890 BoZoom	27 DIRKJE NEDERVEEN ☆ 17-9-1809 BoZoom † 9-1-1876 BoZoom	29 MARIA ELISABETH SCHOT ☆ 23-1-1 791 BoZoom † 3-4-1881 BoZoom	31 ANNEGIEN JANS OLTMANS ☆ †
8 GEORGE FREDERIK BECHT agent van politie ☆ 26-10-1812 BoZoom † 23- 7-1887 BoZoom OO 12-3-1840 Bergen op Zoom	9 APOLONIA GELENS ☆ 15-2-1815 Oud Gastel † 20-2-1889 BoZoom	10 JOHANNES VAN DE BROEK kleermaker ☆ 9-8-1803 Utrecht † 13-6-1876 BoZoom OO 14-6-1838 Bergen op Zoom	11 CATHARINA RAMPAERT ☆ 23-5-1806 Wouw † 12-12-1884 BoZoom	12 WILLEM VAN DORT visser ☆ 29-8-1836 BoZoom † 5-1-1892 BoZoom OO 24-10-1859 Bergen op Zoom	13 JOHANNA JACOBA VAN DEN BERG ☆ 6-3-1836 BoZoom † 6-12-1902 BoZoom	14 CORNELIS JOHANNES VAN DORT schipper ☆ 8-3-1825 BoZoom † 9-12-1904 Halsteren OO	15 GEESIEN LUTMERS ☆ 27-10-1832 Groningen † 24-4-1911 BoZoom
4 CORNELIS JOHANNES BECHT herbergier ☆ 26-1-1843 Bergen op Zoom † 31-1-1907 Bergen op Zoom OO 24-11-1870 Bergen op Zoom	5 GERARDINA VAN DE BROEK ☆ 9-3- 1849 Bergen op Zoom † 6-6-1924 Bergen op Zoom	6 PIETER WILLEM VAN DORT visser/oesterhandelaar ☆ 6-12-1865 Bergen op Zoom † 11-8-1946 Bergen op Zoom OO 4-7-1887 Bergen op Zoom	7 MARIA ELIS!ABETH VAN DORT ☆ 25-11-1866 Doesburg † 16-11-1952 Bergen op Zoom				
2 GEORGE FREDERIK MARTINUS BECHT wijnhandelaar ☆ 5-12-1881 Bergen op Zoom † 7-7-1949 Wassenaar OO 1-9-1916 Bloemendaal	3 JOHANNA MARIA VAN DORT ☆ 22-1-1888 Bergen op Zoom † 12-12-1956 Bergen op Zoom						
1 CORNELIS JACQUES GERARDUS BECHT directeur B3-Vruchtensappen Industrie ☆ 15-6-1917 Bergen op Zoom † 25-11-2016 Breda	OO Grietje Tuinema ☆ 5-2-1916 Groningen †	2OO Marie-Antoinette (Netty) van Hasselt ☆ 24-12-1930 Bergen op Zoom †					

Antonius Marinus van den Boom (1906-1982)

(Bijdrage van A.J.J. van den Boom)

Toon van den Boom [1] werd geboren op 11 mei 1906 te Bergen op Zoom in de Steenbergsestraat nummer 33, waar zijn vader **Mattheus** [2] een naaimachinewinkel had. Hij trouwde op 22 mei 1930 te Bergen op Zoom met Nelie Videler (zie ook kwartierstaat op blz. 92), dochter van Christiaan Videler en Adriana Louisa Weijs. Samen kregen ze vier zonen en drie dochters. Toon begon zijn loopbaan als chauffeur bij de firma Asselbergs en co., later overgegaan in de firma Dowas. In 1938 werd hij vertegenwoordiger voor de laatstgenoemde firma. Toon van den Boom is overleden op 22 augustus 1982 in Huize St. Catharina te Bergen op Zoom.

De stamvader van de Westbrabantse familie "Van den Boom" is Guiliam Adriaenssen van den Boom.: geboren in Zundert rond 1580, die in 1617 trouwt te Essen (België) met Josijntien Joosse van Schille. Guiliam was landbouwer van beroep. Zijn zoon Joos Guiliams, geboren te Essen in 1620 en getrouwd met Willemijn Govaerts Buijssen, was kleermaker. Hij en zijn vader waren borgemeesters te Essen. Jan Joosen van den Boom, een zoon van Joos, werd in 1659 geboren te Essen en trouwde met Elisabeth Cornelissen Maes, dochter van brouwer Jacob Maes. Jan runde een herberg in Essen. Jan's zoon, Jan Jansen Joosen van den Boom, geboren in 1699 te Essen, komt naar Bergen op Zoom en trouwt daar in 1720 met Johanna Bitterhoeckx, eveneens afkomstig van Essen.

Na de dood van Johanna in 1730, hertrouwt Jan met Anna Wouters Backenbroecks. Hij koopt in 1734 "Sekere Huisinge Erve en Schuere, genaamt den Grooten Appelplucker, staende ende gelegen in de Ste Anthonystraate" voor 1512 guldens en 10 stuivers. Later, in 1745, koopt hij ook nog de "Kleijne Kinderwieg plus agterhuisje" aan de

oostkant van de Vischmarkt voor 1240 gulden. Jan en Anna zijn waarschijnlijk omgekomen tijdens het beleg van Bergen op Zoom in 1747. Op 25 januari 1749 wordt namelijk in de weeskamer te Bergen op Zoom een brief van Jan van den Boom (1727-1781), zoon uit het eerste huwelijk, en Matthijs Heeren behandeld waarin wordt gesteld dat Jan van den Boom en Anna

Trouwfoto A.M. van den Boom x C.H. Videler

Backenbroecks zijn overleden, evenals de beoogde toezinder voogd Leendert Heeren (broer van de genoemde Matthijs). Jan en Matthijs verzoeken de weeskamer om hen als voogd en toezinder voogd over de nog minderjarige kinderen aan te stellen, hetgeen dan ook gebeurt. Jan trouwt in 1750 met Adriana Schoep (1724-1810) en de uit dit huwelijk geboren **Mattheus** [16] is daarmee de derde generatie "Van den Boom" in Bergen op Zoom.

In 1794 trouwt Mattheus met **Appolonia Mertens** [17], dochter van de uit Maastricht afkomstige Arnoldus Martens en Anna Maria Lodewijkx. Mattheus en Appolonia krijgen negen kinderen, waarvan de eerste zes de volwassen leeftijd nooit bereiken. In 1804 sterven drie van de kinderen binnen een maand aan de pokken.

Op 31 maart 1797 koopt Mattheus een "*huizinge en erve staande en geleegen aan de zuidsijde van de lievrouwestraat binnen de stad*" tussen het huis Het Gulden Schild (nr.23) en het huis Sint Anthonie

(nr.27, voormalig Luxortheater). Voor de aankoop leent hij waarschijnlijk het geld van zijn moeder, want op 5 april 1797 verklaarde Mattheus voor notaris Van Swieten "*wel en deuglijck schuldige te weesen aan sijn moeder, Adriana Schoep, weduwe en boedelhouster van wijlen haaren man Jan van den Boom, in leeven Landman, poorter en burger alhier, een somme van Duysend guldens*".

In 1835 trouwt hun zoon **Johannes** [8] met **Johanna Jacqueline Donders** [9], geboren in Tilburg. Vijftig jaar later vierden zij hun gouden bruiloft, hetgeen in de Zoom door middel van het nevenstaande bericht werd aangekondigd. **Antonius van den Boom** [4] werd bij zijn geboorte genoemd naar zijn oom en peetvader, Antonius Verdult, die was getrouwd met Maria van den Boom (Zie kwartierstaat Verdult). Op deze manier kwam de voornaam Antonius in de familie, die nu, vele generaties later, nog altijd stand houdt. Antonius trouwt met **Johanna**

Musters [5], dochter uit een hoveniersgeslacht. Over Johanna's vader, **Willem Musters** [10], stond in het Nieuws- en Advertentieblad van Bergen op Zoom van woensdag 16 Junij 1858 het volgende bericht: "*Dezer dagen is alhier in de moestuin van Willem Musters een aspergie gestoken, van een zonderling fatsoen; hebbende de gedaante van een varkenskraakbeen, terwijl de kop als 't ware met dons bezet is.*"

Helena van Inneveld [23] werd bij haar doop vernoemd naar haar grootmoeder, Helena Franken. Antonius en Johanna wonen

Maandag a. s. geniet onze stad alweder het voorrecht, een gouden bruiloft in zijn midden te zien vieren. Het zijn de echtelieden J. van den Boom en J. J. Donders die op dien dag omringd door 46 kinderen, behuwd- en kleinkinderen — voorwaar, een »boom» die niet voor niets gebloeid heeft! — dat zeldzame feest hopen te vieren.

Bij voorbaat onze oprechte gelukwensen aan de brave oudjes. Moge zij nog lang na dien met vreugde aan hun gouden bruiloft terug denken.

De Zoom, 19 juli 1885

achtereenvolgens op de Vischmarkt (1864), Molenstraat (1866) de Bruinevisstraat (1874) en de Moeregrebstraat (1883). Antonius breekt na vele generaties met de hovenierstraditie en wordt koopman.

Antonius' zoon **Mattheus** [2] trouwt in 1905 met **Johanna Verbarendse** [3], wier familie oorspronkelijk uit Tholen komt.

Johanna's overgrootmoeder was **Elizabeth Koolen** [25], weduwe van **Adriaan Verbarendse** [26]. Ze woonde in 1840 in de St. Antoniestraat (nr. E 79) en was van beroep "Water en Vuurverkoopster". Men moet bedenken dat vuur maken in die tijd nog niet een triviale zaak was, en dat vuur verkopen dus een winstgevende handel was. Als bijproduct werd dan vaak warm water verkocht.

Het is uit dit genoemde huwelijk tussen **Mattheus van den Boom** [2] en **Johanna Verbarendse** [3] dat **Toon van den Boom** [1], de probandus, werd geboren.

ANTONIUS MARINUS VAN DEN BOOM (1906-1982)

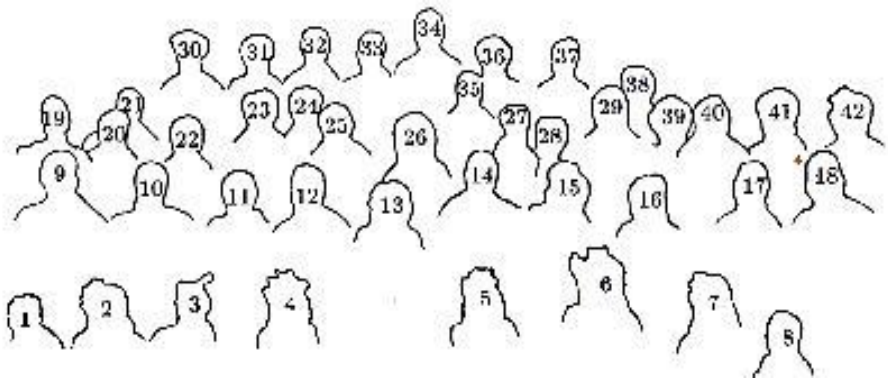
(bijdrage van A.J.J. van den Boom)

<p>16 MATTHEUS VAN DEN BOOM Hovenier</p> <p>☆ 13-5-1764 BoZoom</p> <p>† 28-1-1858 BoZoom</p> <p>∞ 4-5-1794 BoZoom</p>	<p>18 PETRUS DONDEERS landbouwer</p> <p>☆ 9-7-1775 Tilburg</p> <p>† 17-11-1811 Tilburg</p> <p>∞ 30-10-1797 Tilburg</p>	<p>20 JOANNIS MUSTERS Hovenier</p> <p>☆ 10-12-1773 Steenbergen</p> <p>† 25-2-1821 BoZoom</p> <p>∞ 13-12-1801 BoZoom</p>	<p>22 PETRUS NUIJTEN Hovenier</p> <p>☆ 6-10-1770 Bo Zoom</p> <p>† 7-3-1845 BoZoom</p> <p>∞ 29-4-1798 BoZoom</p>	<p>24 ADRIAAN VERBARENDSE Schilder/ Arbeider</p> <p>☆ 17-1-1793 Tholen</p> <p>† 29-10-1837 Tholen</p> <p>∞ 3-12-1824 Tholen</p>	<p>26 ADRIAAN OOSTERBOSCH Kannonier /Koopman</p> <p>☆ 17-7-1811 Bladel</p> <p>† 27-3-1857 BoZoom</p> <p>∞ 21-7-1836 BoZoom</p>	<p>28 WILHELMUS GROFFEN Hovenier</p> <p>☆ 4-9-1786 BoZoom</p> <p>† t 8-4-1858 BoZoom</p> <p>∞ 26-4-1819 Woensdrecht</p>	<p>30 JOHANNES BAKX Arbeider /Land bouwer</p> <p>☆ 7-1-1796 Halsteren</p> <p>† 1-4-1878 BoZoom</p> <p>∞ 16-1-1818 Halsteren</p>
<p>17 APOLLONIA MERTENS</p> <p>☆ 22-10-1772 BoZoom</p> <p>† 20-7-1841 BoZoom</p>	<p>19 MARGARETHA VAN DE VEN Lage Mierde</p> <p>☆ 4-8-1768 Lage Mierde</p> <p>† 7-8-1828 Tilburg</p>	<p>21 PETRONILLA DE WEERT Hovenierster</p> <p>☆ 1-4-1777</p> <p>† 2-5-1833 BoZoom</p>	<p>23 HELENA VAN INNEVELD Hovenierster</p> <p>☆ 4-9-1775 BoZoom</p> <p>† 28-3-1834 BoZoom</p>	<p>25 ELISABETH KOOLEN Groenten- verkoopster</p> <p>☆ 11-3-1800 BoZoom</p> <p>† 28-4-1880 BoZoom</p>	<p>27 ELISABETH VAN LOENHOUT</p> <p>☆ 8-3-1815 BoZoom</p> <p>† 23-4-1883 BoZoom</p>	<p>29 CORNELIA JANSEN Arbeidster</p> <p>☆ 4-9-1793 Hoogerheide</p> <p>† 24-2-1849 BoZoom</p>	<p>31 MARIA LEUZE Dienstbode</p> <p>☆ 7-4-1793 BoZoom</p> <p>† 11-5-1837 Halsteren</p>
<p>8 JOHANNES VAN DEN BOOM Hovenier/ Commisionair</p> <p>☆ 3-3-1810 BoZoom</p> <p>† 28-9-1892 BoZoom</p> <p>∞ 20-7-1835 Tilburg</p>	<p>9 JOHANNA JAC. DONDEERS Tilburg</p> <p>☆ 7-4-1808 Tilburg</p> <p>† 10-4-1887 BoZoom</p>	<p>10 WILLEM MUSTERS Hovenier</p> <p>☆ 3-7-1807 BoZoom</p> <p>† 12-10-1884 BoZoom</p> <p>∞ 6-12-1827 Bergen op Zoom</p>	<p>11 CORNELIA NUIJTEN Hovenierster</p> <p>☆ 30-6-1806 BoZoom</p> <p>† 14-5-1875 BoZoom</p>	<p>12 FRANCISCUS VERBARENDSE Arbeider /Koopman</p> <p>☆ 6-3-1831 Tholen</p> <p>† 1-5-1926 BoZoom</p> <p>∞ 26-7-1855 Bergen op Zoom</p>	<p>13 CATHARINA OOSTELBOS BoZoom</p> <p>☆ 6-5-1836 BoZoom</p> <p>† 15-1-1900 BoZoom</p> <p>∞ 3-5-1855 Bergen op Zoom</p>	<p>14 JOHANNES GROFFEN Arbeider /Landbouwer</p> <p>☆ 18-9-1831 BoZoom</p> <p>† 28-2-1890 BoZoom</p>	<p>15 JOHANNA BAKX Dienstbode</p> <p>☆ 14-2-1830 Halsteren</p> <p>† 12-2-1877 BoZoom</p>
<p>4 ANTONIUS VAN DEN BOOM Hovenier /Koopman</p> <p>☆ 22-11-1839 Bergen op Zoom</p> <p>† 9-7-1906 Bergen op Zoom</p> <p>∞ 22-10-1863 Bergen op Zoom</p>	<p>5 JOHANNA MUSTERS Hovenierster</p> <p>☆ 9-8-1840 Bergen op Zoom</p> <p>† 26-10-1921 Bergen op Zoom</p>	<p>6 MARTINUS VERBARENDSE Negociant/ Arbeider</p> <p>☆ 10-4-1856 Bergen op Zoom</p> <p>† 14-5-1923 Bergen op Zoom</p> <p>∞ 8-4-1880 Bergen op Zoom</p>	<p>7 MARIA CATHARINA GROFFEN Arbeidster</p> <p>☆ 1-2-1856 Bergen op Zoom</p> <p>† 6-7-1904 Bergen op Zoom</p>				
<p>2 MATTHEUS VAN DEN BOOM Koopman/Handelsreiziger</p> <p>☆ 26-9-1881 Bergen op Zoom</p> <p>† 28-2-1964 Bergen op Zoom</p> <p>∞ 15-5-1905 Bergen op Zoom</p>	<p>3 JOHANNA VERBARENDSE</p> <p>☆ 19-1-1885 Bergen op Zoom</p> <p>† 22-11-1937 Bergen op Zoom</p>						
<p>1 ANTONIUS MARINUS VAN DEN BOOM Vertegenwoordiger</p> <p>☆ 11-5-1906 Bergen op Zoom</p> <p>† 22-8-1982 Bergen op Zoom</p> <p>∞ 22-5-1930 Bergen op Zoom</p>	<p>Cornelia Henrica Videler</p> <p>☆ 8-11-1904 Contich (B)</p> <p>† 3-4-1994 Bergen op Zoom</p>						

Hendrikus Petrus van Broekhoven (1899-1979)

(Bijdrage van P.M. van Broekhoven)

Hendrik van Broekhoven [1] heeft zijn gehele leven als hovenier in Bergen op Zoom gewerkt. Na zijn huwelijk met Jans Klaassen vestigde hij zich in de Londonstraat. Na de dood van zijn schoonvader, Willem Klaassen, bijgenaamd de Rooie Willem, betrok Hendrik het huis van zijn schoonvader op de Scholiersberg te Bergen op Zoom. Naast zijn werk als hovenier was Hendrik bestuurslid van de Boerenleenbank. Binnen dit bestuur vervulde hij uiteindelijk de functie van voorzitter. Bij zijn aftreden in 1969 werd hij voor deze verdienste dan ook uitgebreid gehuldigd. Henricus van Broekhoven [4] en Maria Cornelia Franken [5] vierden in 1913 hun gouden bruiloft. Bij deze gelegenheid werd op het erf van hun woning aan de Noordzijde Haven 53 een foto gemaakt, die hiernaast is afgebeeld. De vader van Hendrik, Johannes Baptist van Broekhoven [8] was aanvankelijk dagloner van beroep; later werd hij koopman. Zelf was Johannes Baptist de zoon van de potmakersknecht Jacobus van Broekhoven [16] en de visverkoopster Johanna van den Heuvel [17]. Kenmerkend is ook dat Hendrik en zijn voorvaderen ook in dezelfde wijk van de stad zijn blijven wonen. Zij woonden in de zogenaamde potteriekies, de omgeving van de Dubbelstraat en de Noordzijde Haven. Een opmerkelijke figuur in deze kwartierstaat is Martinus Kooien [24]. Op 10 januari 1796 werd hij gekozen in het College van kiesmannen voor de keuze van 2 afgevaardigden namens het district Bergen op Zoom naar het departementaal bestuur. Hij vertegenwoordigde in dit College de tiende wijk, het gebied gelegen buiten de wallen van de stad, ook genoemd "De Buitenpoortery".

Bij de foto: (Achternaam is van Broekhaven, tenzij anders vermeld)

1. Petrus Cornelis (zoon 10), 2. Dina Maria (dochter 10), 3. Lena Franken (dochter 11), 4. Anna Petronella (dochter 10), 5. Maria Cornelia {dochter 14}, 6. Petronella Franken (dochter 17), 7. Catharina Maria (dochter 10), 8. Cornelis Arnoldus Franken (zoon 11), 9. Henricus (neef 10), 10. Cornelis Johannes [2] (zoon 12), 11. Maria Catharina (dochter 12), 12. Henricus [4] (x 13), 13. Maria Cornelia Franken [5] (x 12), 14. Martinus Johannes (zoon 12), 15. Catharina Maria (dochter 12), 16. Janeke Franken (dochter 19), 17. Wouter Franken {broer 13}, 18. Jan Nuijten (x 20), 19. Petronella Franken-Franken (schoonzus 13), 20. Maria Langenberg (zus 40), 21. Cornelis Franken (zoon 19), 22. ?? 23. Arnoldus Franken (x 11), 24. Jacobus Huijgens (x 39), 25. Dymphna Kooien [3] (x 10), 26. ?? 27. Adrianus Karel (zoon 14), 28. Wilhelmina Johanna Meerbach (x14), 29. Cornelis Huijgens (x15), 30. Petronella Maria (dochter 10), 31. Pieterella Franken (dochter 11), 32. Cornelis Hendrikus (zoon 10), 33. Cornelis Huijgens (zoon 15), 34. Vercouteren (zoon 42), 35. ?? 36. Adriana Maria (dochter 10), 37. Hendrikus Petrus [1] (zoon 10), 38. Hendricus Wilhelmus (zoon 14), 39. Anne Musters (x24), 40. Pieterlang Langenberg (x11), 41. Maria Adriana (dochter 10), 42. Mevr. Vercouteren.

<p>16 JACOBUS VAN BROEKHOVEN potmakersknecht ☆ 1-2-1778 BoZoom † 9-1-1826 BoZoom ∞ 28-2-1802 BoZoom</p>	<p>18 JOHANNES PAT ☆ Westelaar (Wouw) † ∞</p>	<p>20 ARNOLDUS FRANKEN hovenier ☆ 30-9-1774 BoZoom † 30-3-1825 BoZoom ∞ 1-9-1799 BoZoom</p>	<p>22 JOHANNES HOPMANS hovenier ☆ 24-10-1789 BoZoom † 2-6-1814 BoZoom ∞ 2-6-1814 BoZoom</p>	<p>24 MARTINUS KOOLEN landbouwer ☆ 21-4-1740 BoZoom † 5-2-1808 BoZoom ∞ 1-9-1771 BoZoom</p>	<p>26 WALTHERUS HUIJGEN soldaat ☆ 25-5-1756 BoZoom † 14-1-1796 BoZoom ∞ 25-9-1785 BoZoom</p>	<p>28 HERMAN BRUIJS hovenier ☆ 30-11-1753 BoZoom † 24-1-1799 BoZoom ∞ 7-11-1784 BoZoom</p>	<p>30 JOHANNES MUSTERS hovenier ☆ 10-12-1773 Steenbergen † 25-2-1821 BoZoom ∞ 13-12-1801 BoZoom</p>
<p>17 JOHANNA VAN DEN HEUVEL visverkoopster ☆ 15-9-1781 BoZoom † 7-9-1831 BoZoom</p>	<p>19 HENDRICA HUIJGEN ☆ ± 1767 Grave † 10-8-1859 BoZoom</p>	<p>21 CORNELIA BEIJENS hovenierster ☆ 1-1-1778 BoZoom † 8-2-1861 BoZoom</p>	<p>23 MARIA RAAIJMAKERS ☆ 22-10-1790 BoZoom † 16-2-1847 BoZoom</p>	<p>25 MARIA DE BRUIJN ☆ 25-10-1751 BoZoom † 23-7-1792 BoZoom</p>	<p>27 ANNA MARIA SCHUURBIERS ☆ 15-6-1765 BoZoom † 13-3-1852 BoZoom</p>	<p>29 DYMPHNA LAMMERS ☆ 11-8-1759 BoZoom † 7-4-1801 Wouw</p>	<p>31 PETRONELLA DE WEERT hovenierster ☆ 1-4-1777 Halsteren † 2-5-1833 BoZoom</p>
<p>8 JOHANNES BAPTIST VAN BROEKHOVEN dagloner ☆ 21-11-1804 BoZoom † 6-6-1870 BoZoom ∞ 11-9-1829 Bergen op Zoom</p>	<p>9 CATHARINA PAT arbeidster ☆ 17-6-1798 BoZoom † 21-2-1878 BoZoom</p>	<p>10 CORNELIS FRANKEN hovenier ☆ 28-4-1816 BoZoom † 4-11-1862 BoZoom ∞ 24-8-1837 Bergen op Zoom</p>	<p>11 MARJA CATHARINA HOPMANS ☆ 15-4-1816 BoZoom † 6-3-1876 BoZoom</p>	<p>12 PETRUS KOOLEN hovenier ☆ 11-10-1785 BoZoom † 18-12-1865 BoZoom ∞ 19-6-1808 Bergen op Zoom</p>	<p>13 CATHARINA HUIJGEN ☆ 17-3-1787 Gorinchem † 11-12-1848 BoZoom</p>	<p>14 CORNELIS BRUIJS hovenier ☆ 11-11-1790 BoZoom † 14-3-1875 BoZoom ∞ 19-5-1836 Bergen op Zoom</p>	<p>15 ADRIANA MUSTERS ☆ 7-10-1810 BoZoom † 30-1-1855 BoZoom</p>
<p>4 ☆ 6-10-1837 Bergen op Zoom † 5-6-1917 Bergen op Zoom ∞ 27-8-1863 Bergen op Zoom</p>	<p>5 MARIA CORNELIA FRANKEN ☆ 21-10-1839 Bergen op Zoom † 19-12-1919 Bergen op Zoom</p>	<p>6 CORNELIS KOOLEN hovenier ☆ 30-1-1833 Bergen op Zoom † 2-4-1909 Bergen op Zoom ∞ 24-5-1866 Bergen op Zoom</p>	<p>7 PETRONELLA BRUIJS hovenierster ☆ 6-7-1838 Bergen op Zoom † 21-5-1910 Bergen op Zoom</p>				
<p>2 CORNELIS JOHANNES VAN BROEKHOVEN hovenier ☆ 16-5-1868 Bergen op Zoom † 26-12-1938 Bergen op Zoom ∞ 2-6-1892 Bergen op Zoom</p>				<p>3 DINA KOOLEN hovenierster ☆ 4-1-1869 Bergen op Zoom † 16-12-1934 Bergen op Zoom</p>			
<p>1 HENDRIKUS PETRUS VAN BROEKHOVEN hovenier ☆ 10-11-1899 Bergen op Zoom † 17-7-1979 Bergen op Zoom ∞ 6-5-1926 Bergen op Zoom</p>				<p>Johanna Klaassen hovenierster ☆ 19-1-1903 Bergen op Zoom † 129-8-1953 Bergen op Zoom</p>			

Rene Cornelis Josephus Marie Baartmans (1916-)

(Bijdrage van K. Sion-Baartmans)

De eerste Baartmans, die zich in Bergen op Zoom vestigde, was Jilles uit Heusden. Als zovelen kwam hij als militair in 1735 naar hier en huwde de weduwe Adriana van Agthoven. Na vele omzwervingen met zijn compagnie vestigde Jilles zich met zijn gezin rond 1750 in de stad en ging werken in de bakkerij van zijn zwager Jan de Wolf in de Bosstraat. Jilles en Adriana kregen 11 kinderen, waarvan zoon Jan Baartmans met zijn vrouw Maria de Wolf, een jongere zus van Jan de Wolf hierboven, zich in 1768 als broodmaker vestigde in de Molstraat, hoek Potterstraat in "de Blinden esel". Dit waren de ouders van **Mattheus Baartmans** [16]. Mattheus, die, na de dood van zijn oudste broer Gilles in 1810, de bakkerij overnam in de Steenbergsestraat 3, "Kromhout". Hij noemde zich zoetkoekbakker en trouwde **Anna Clarijs** [17], dochter van Jan Clarijs de wagenmaker en geboren in "het Gulden Vlies", Steenbergsestraat 5, naast "Kromhout". Haar broer Cornelis, ook wagenmaker, woonde om de hoek op het Beursplein. Hun zoon **Cornelis** [8] en vervolgens kleinzoon **Johannes Baartmans** [4] zetten het bedrijf voort en noemden zich o.a. koek-, suiker-, zoetkoekbakker en épicier. Johannes trouwde in 1870 **Cornelia Pacilly** [5] wier grootvader zich in 1806 vanuit Normandië in Bergen op Zoom had gevestigd als voiturier. Van hun 12 kinderen was opvolger **Kees** [2] een van de drie overlevenden. Hij verhuisde Koek en Biscuitfabriek "De Zoom" naar Kortemeestraat 17 en trouwde de Ossendrechtse boerendochter **Nathalie Melsen** [3]. Nathalie's voorouders zijn in 1750 vanuit Kalmthout met een borgbrief naar de Schaliehoef op de Zuidgeest gekomen. Zij kregen 7 kinderen, waaronder de broers **Willem** [24], **Pieter Jan** [28] en Jacobus; deze laatste als vader van **Elisabeth Melsen** [31].

Willem [24] pachtte een nu verdwenen boerderij in het dorp Ossendrecht, werd burgemeester en na 2 huwelijken vader van 21 kinderen, waarvan zoon **Adrianus** [12] een boerderij bewoonde in de net heringedijkte Nieuwe Zuidpolder. Later de Melsenpolder genoemd, omdat zoon **Petrus** [6] in 1875 een boerderij daarnaast betrok. Petrus trouwde met zijn achternicht **Anna Catharina Aloysia Melsen** [7] van het Hageland. Haar vader **Martinus** [14], getrouwd met Maria **Catharina Cornelissen** [15] van de Zuidgeest, een dochter van zijn nicht **Elisabeth Melsen** [31], was gedurende 27 jaar burgemeester van Ossendrecht en de jongste van 20 kinderen van **Pieter Jan Melsen** [28] en zijn vierde vrouw **Petronella Hertogs** [29], ook van de Zuidgeest.

Nathalie Melsen [3] en **Kees Baartmans** [2] kregen 13 kinderen, waarvan alleen **René** [1] de zaak wilde overnemen.

Baartmans Koekfabriek is in 1953 naar Roosendaal verhuisd. Later is René in 1960 in Ossendrecht een koekfabriek begonnen, die in 1971 is verkocht. Na 220 jaar koekbakken was René de laatste Baartmans in deze branche.

C. P. Baartmans & Zn
Koek- en Biscuitfabriek
„De Soem”
Bergen-op-Zoom
Korte Meestraat 17

RENE CORNELIS JOSEPHUS MARIE BAARTMANS (1916-)

(Bijdrage van K. Sion-Baartmans)

<p>16 MATTHEUS BAARTMANS zoetkoekbakker ☆ 16-1-1778 BoZoom † 26-1-1833 BoZoom OO 18-3-1810 BoZoom</p>	<p>18 PETRUS GREGORIUS DE GROOT ☆ † OO 14-11-1802 Vlaardingen</p>	<p>20 CAROLUS ANDREAS PACILLY koopman ☆ 29-11-1773 Montigny † 8-6-1854 BoZoom OO 23-4-1806 Antwerpen</p>	<p>22 MICHIEL VAN LOON tabaksverkoper ☆ 11-1-1774 BoZoom † 6-10-1832 BoZoom OO 5-6-1809 Halsteren</p>	<p>24 WILHELMUS MELSEN landbouwer ☆ 8-3-1749 Kalmthout † 4-6-1820 Ossendrecht OO 24-9-1786 Ossendrecht</p>	<p>26 PETRUS JOHANNES VAN HOOIJDONK ☆ Kapellen † 2-3-1820 Woensdrecht OO 5-8-1810 Woensdrecht</p>	<p>28 PETRUS JOHANNES MELSEN landbouwer ☆ 11-4-1747 Kalmthout † 21-12-1808 Huijbergen OO 31-5-1807 Woensdrecht</p>	<p>30 JOHANNES BAPTIST CORNELISSEN landbouwer ☆ 24-6-1770 Huijbergen † 13-1-1857 Woensdrecht OO 24-5-1801 Woensdrecht</p>
<p>17 ANNA CLARIJS ☆ 30-8-1777 BoZoom † 19-5-1823 BoZoom</p>	<p>19 FRANCYNA HENDRINA YZERMANS ☆ †</p>	<p>21 MARIA ANNA BECKERS ☆ 21-6-1785 Antwerpen † 3-6-1830 BoZoom</p>	<p>23 CORNELIA JOHANNA FRANKEN ☆ 6-8-1787 Halsteren † 21-11-1870 BoZoom</p>	<p>25 JOHANNA NUIJTS ☆ 25-12-1763 Ossendrecht † 25-5-1830 Ossendrecht</p>	<p>27 ANNA MARIA GROFFEN ☆ 18-6-1778 BoZoom † 13-1-1857 Woensdrecht</p>	<p>29 PETRONELLA HERTOGS ☆ 3-1-1779 BoZoom † 11-3-1864 Woensdrecht</p>	<p>31 ELISABETH MELSEN ☆ 26-8-1782 Huijbergen † 6-7-1845 Woensdrecht</p>
<p>8 CORNELIS FRANC. BAARTMANS koekbakker ☆ 10-10-1810 BoZoom † 28-1-1883 BoZoom OO 12-2-1835 Vlaardingen</p>	<p>9 MARIA ELISABETH DE GROOT ☆ 19- 2-1808 Delft † 5-12-1875 BoZoom</p>	<p>10 CORNELIUS PACILLY koopman ☆ 19-3-1808 BoZoom † 7-3-1858 BoZoom OO 6-2-1839 Bergen op Zoom</p>	<p>11 JOHANNA PAULINA VAN LOON ☆ 7-5-1814 BoZoom † 25-2-1864 BoZoom</p>	<p>12 ADRIANUS MELSEN landbouwer ☆ 15-10-1795 Ossendrecht † 17-12-1881 Ossendrecht OO 5-11-1841 Woensdrecht</p>	<p>13 PETRONELLA VAN HOOIJDONK ☆ 8-2-1815 Woensdrecht † 23-2-1899 Ossendrecht</p>	<p>14 MARTINUS MELSEN landbouwer ☆ 4-6-1808 Huijbergen † 2-7-1883 BoZoom OO 4-7-1829 Woensdrecht</p>	<p>15 MARIA CATHARINA CORNELISSEN ☆ 13-12-1806 Huijbergen † 18-10-1885 BoZoom</p>
<p>4 JOHANNES MATTHEUS BAARTMANS suikerbakker ☆ 31-8-1835 Bergen op Zoom † 15-10-1907 Bergen op Zoom OO 3-10-1870 Bergen op Zoom</p>		<p>5 CORNELIA CAROLINA PACILLY ☆ 11-11-1839 Bergen op Zoom † 21-6-1912 Bergen op Zoom</p>		<p>6 PETRUS JOHANNES MELSEN landbouwer ☆ 14-4-1845 Ossendrecht † 5-1-1916 Ossendrecht OO 15-6-1874 Bergen op Zoom</p>		<p>7 ANNA CATHARINA ALOYSIA MELSEN ☆ 13- 7-1850 Ossendrecht † 17-7-1925 Bergen op Zoom</p>	
<p>2 CORNELIS PETRUS JOSEPHUS MARIE BAARTMANS banketbakker ☆ 13-9-1873 Bergen op Zoom † 18-4-1944 Bergen op Zoom OO 8-2-1898 Ossendrecht</p>				<p>3 NATHALIE PETRONELLA MELSEN ☆ 22-9-1876 Ossendrecht † 20-8-1954 Bergen op Zoom</p>			
<p>1 RENE CORNELIS JOSEPHUS MARIE BAARTMANS koekfabrikant ☆ 7-3-1916 Bergen op Zoom † 4-12-1944 Bergen op Zoom</p>				<p>OO 4-12-1944 Bergen op Zoom Maria Adriana Petronella Asselbergs ☆ 21-8-1917 Bergen op Zoom † 4-9-1992 Bergen op Zoom</p>		<p>2OO 28-9-1957 Adriana Maria van der Linden ☆ 24-10-1933 Bergen op Zoom †</p>	

Adrianus Josephus Dingemans (1874 - 1941)

(Bijdrage van P.M.J. Dingemans)

Adrianus Josephus Dingemans [1], directeureigenaar smederij te Amsterdam, geboren te Bergen op Zoom op 20 september 1874, overleden te Amsterdam op 24 juni 1941, 66 jaar oud. Adrianus was gehuwd met Francisca Catharina van Eerdewijk.

In zijn jonge jaren raakte hij bevriend met Adrianus Disco en Cornelis Smout, waarmee hij tot zijn dood contact bleef houden. Deze twee bekwaamden zich in de houtbewerking bij zijn vader in de schrijnwerkerij. Disco werd tekenleraar en Smout beeldhouwer. Adrianus werkte korte tijd bij "Rogier-Nerinx-Richter", alwaar hij na een meningsverschil met directeur Rogier vertrok.

Op 22-jarige leeftijd vertrok Adrianus naar de smederij en constructiewerkplaats "van der Muijsenberg" te Tilburg.

In 1900 trouwde hij te Tilburg met Francisca van Eerdewijk en de huwelijksakte vermeldde als beroep "machinebankwerker". Na de geboorte van zijn dochter vertrok hij naar de firma "Braat" te Delft, waar hij als tekenaar veel contact had met de Amsterdamse architect P. Cuijpers. Deze was ook eigenaar van de smederij "J.C. van Vuuren".

Cuijpers bood hem in 1904 aan de leiding van dit bedrijf op zich te nemen, wat hij dan ook deed.

Behalve de leiding over de smederij had hij nog tijd om, een-aantal functies te vervullen. Hij sloot zich aan bij de

IN MEMORIAM
A. J. Dingemans
Echtgenoot van F. C. van Eerdewijk
Geboren te Bergen op Zoom 20 Sept. 1874
Overleden te Amsterdam 24 Juni 1941

R.K. Middenstandsvereniging, de/bond van smedenpatroons en werd ook nog lid van de R.K. Staatspartij, waardoor hij in de gemeenteraad van Amsterdam gekozen werd. Bij de behandeling van een bepaald agendapunt gaf hij zijn mening over het probleem, waarna een ander raadslid (leraar MO) opmerkte: "Wat weet een smid daar nu van" , waarop Janus repliceerde: "Een smid kan wel leraar MO worden, maar een leraar MO geen smid" .

Hij bewees het door zijn akte MO te halen, waarna hij ook nog een aanstelling als leraar kreeg. In 1924 kocht hij het bedrijf van Cuijpers en maakte er met zijn schoonzoon, Jan Wajer, een N.V. van (Jan Wajer was aannemer). In 1938 werd zijn zoon Frans directeur van de N.V. Tijdens de oorlog werd er, voor zover mogelijk was, verder gewerkt met aanmerkelijk minder personeel en waarbij de vrouw van Frans, indien nodig, meehielp. Frans vernieuwde, waar nodig, het machinepark. (Frans had geen kinderen). In 1960 verkocht hij het bedrijf, waarmee er een einde kwam aan een meer dan 100-jarige smederij

De fontein van Janus Dingemans (gerestaureerd 2019), sedert 1922 aan de Stulemeyerlaan, oorspronkelijk van 1913 - 1922 [voor de St. Josephkerk](#)

ADRIANUS JOSEPHUS DINGEMANS (1874-1941)

(Bijdrage van P.M.J. Dingemans)

16 CAREL DINGEMANS ☆ 23-8-1698 Kruisland † 15-6-1785 Kruisland ∞ 26-11-1741 Essen (B)	18 HENRICUS DE JONGH ☆ † ∞ 1-6-1755 Kruisland	20 GUILIELMUS HUIJS ☆ Puurs (B) † ∞	22 JOHANNES CORNELIS BOSMAN ☆ † ∞ 4-2-1764 Kontich (B)	24 FRANCISCUS ANT. STEERS ☆ 15-8-1759 Antwerpen † 1-11-1826 BoZoom ∞ 31-7-1782 BoZoom	26 WALTHERUS HUIJGEN soldaat ☆ 25-5-1756 BoZoom † 14-1-1796 BoZoom ∞ 25-9-1785 BoZoom	28 WILHELMUS LOOMANS ☆ † ∞	30 ADRIANUS MATTHIJSSEN ☆ 7-5-1759 Nieuwmoer † 25-1-1831 Nieuwmoer ∞ 11-5-1789 Kalmthout
17 LAMBERTA JANS MUTSAERTS ☆ 27-10-1708 BoZoom † 4-10-1760 Kruisland	19 LUCIA VAN DEN BERGH ☆ †	21 ELISABETH PATTEET ☆ Willebroek (B) †	23 JOHANNA CATHARINA DE MEIJER ☆ 22-3-1744 Kontich (B) †	25 THERESIA THERESIA PREIS ☆ 25-10-1754 BoZoom † 16-9-1807 BoZoom	27 MARIA SCHUURBIERS ☆ 15-6-1765 BoZoom † 13-3-1852 BoZoom	29 CATHARINA KUPPENS ☆ † 24-1-1801 Brecht (B)	31 ANNA CORNELIA FRATERS ☆ 26-8-1770 Kalmthout † 3-5-1800 Nieuwmoer
8 CORNELIS DINGEMANS landbouwer ☆ 4-3-1747 Kruisland † 13-1-1798 Kruisland ∞ 25-5-1785 Kruisland	9 ANNA DE JONGH ☆ 10-4-1757 Kruisland † 21-9-1831 Steenbergen	10 THOMAS HUIJS winkelier ☆ 6-8-1764 Puurs (B) † 13-9-1832 BoZoom ∞ 29-7-1791 Wouw	11 MARIA THERESIA BOSMAN mutsenmaakster ☆ 6-12-1766 Kontich (B) † 14-8-1834 BoZoom	12 PETRUS JOHANNES STEERS kuiper ☆ 1-12-1792 BoZoom † 4-12-1869 BoZoom ∞ 5-6-1817 Bergen op Zoom	13 MARIA ANNA HUIJGEN ☆ 28-4-1793 Brielle † 8-7-1841 BoZoom	14 ANTONIUS LOOMANS ☆ 4-4-1787 Brecht (B) † 18-1-1875 BoZoom ∞ 29-5-1813 Kalmthout	15 MARIA CATHARINA MATTHIJSSEN ☆ 21-4-1790 Nieuwmoer † 6-11-1831 BoZoom
4 ADRIANUS DINGEMANS vleeschhouwer ☆ 15-4-1794 Kruisland † 9-5-1878 Bergen op Zoom ∞ 30-4-1835 Bergen op Zoom		5 MARIA CATHARINA HUIJS ☆ 20-3-1808 Wouw † 28-7-1876 Bergen op Zoom		6 WALTERUS STEERS kleermaker ☆ 10-12-1820 Bergen op Zoom † 7-7-1902 Bergen op Zoom ∞ 29-6-1848 Bergen op Zoom		7 JOHANNA CATHARINA LOOMANS ☆ 3-1-1819 Baarle-Nassau † 21-5-1897 Bergen op Zoom	
2 PETRUS DINGEMANS meubelmaker-schrijnwerker ☆ 8-2-1843 Bergen op Zoom † 7-10-1937 Bergen op Zoom				3 JOHANNA MARIA STEERS ☆ 13-1-1850 Bergen op Zoom † 21-1-1916 Bergen op Zoom ∞ 16-9-1872 Bergen op Zoom			
1 ADRIANUS JOSEPHUS DINGEMANS directeur-eigenaar smederij te Amsterdam ☆ 20-9-1874 Bergen op Zoom † 24-6-1941 Amsterdam				∞ Francisca Catharina van Eerdewijk ☆ † ∞ (geen datum vermeld)			

Jacobus Dietvorst (1916-)

(Bijdrage van F.A.J. Dietvorst)

Co Dietvorst [1] is weliswaar in de gemeente Halsteren geboren, maar toch op een typische Bergse plaats n.l. op "de Putten" aan de Haltersedijk naast de werf van Bram Boer, slechts 150 meter van de gemeentegrens. Als gevolg van de Eerste Wereldoorlog werd Bergen overspoeld door enerzijds militairen i.v.m. de mobilisatie en anderzijds door Belgische vluchtelingen. Deze twee omstandigheden werden door Hendrik Dietvorst (oud-oom van [1]) zakelijk gecombineerd. Hendrik had op deze putten een visbakkerij en verkocht o.a. gebakken vis aan het garnizoen, terwijl hij vrouwen van de Belgische vluchtelingen werkgelegenheid bood in de bakkerij.

Jan Dietvorst [2] heeft een aantal jaren op deze putten gewoond. In 1921 is hij één jaar uitbater van het café "de Grote Slok" in het Hofstraatje geweest, maar moest een keuze maken, omdat hij toen als gemeenteambtenaar geen neveninkomsten mocht hebben.

Zijn schoonmoeder, **Bastiana Schot** [7], was bij haar huwelijk met **Co Franken** [6] herbergierster in het huidige café "Jan Krijnen" aan de Dubbelstraat. In 1893 hebben zij het pand, waar momenteel het café "de Mortier" in de Dubbelstraat is gevestigd⁴), betrokken en omgebouwd tot bierhuis. Daarvóór had het gebouw een bestemming als Gereformeerde Kerk.

Moeder en dochter bijna gelijktijdig en op het onverwachtst gebracht in den weduwenstaat — de dood is somtijds wreed in het kiezen van zijn offers!

J. D., een flink en oppassend man, sinds vele jaren als vast werkmán in dienst der gemeente, werd Zondag getroffen door een toeval, dat weinig goeds voorspelde.

Zijn schoonzoon, als stoker geplaatst op de korboot van dhr. De Meulemeester, kreeg gisteren door het afspringen van een kraan van den stoomketel zulke hevige brandwonden aan hoofd en hals, dat hij in hoopeloozen toestand naar het Gasthuis werd vervoerd.

Eerstgenoemde bezweek gisteren, — laatstgenoemde gaf heden ochtend na een smartelijk lijden den geest

⁴ Dubbelstraat 66, 4611 GM Bergen op Zoom

In 1905 kreeg Co Franken een drankwetverlof terwijl dit verlof in 1909 aan [2] **Jan Dietvorst** was verleend. De halfbroer van **Jane Franken** [3], Jood Cameron, was sinds 1910 uitbater van het café en heeft dit later uitgebreid tot logement. In augustus 1919 werd opnieuw een verzoek tot logement afgewezen, ondanks dat het hiervoor wel ingericht was, omdat "het pand bekend staat dat er alleen uit zeeland uitgewezen smokkelaars en spionnen logement houden" . Later is hiervoor alsnog een vergunning verleend en is het pand verbouwd tot lokaliteit.

Johannes Dietvorst [16] is in 1796 op de hoeve "Ruytershove" geboren waar zijn vader "boerde", nadat zijn opa, Jan Dietvorst (1708-1763), eerst ook nog de uitspanning "de Bloemkool" aan de Wouwseweg had gerund. Voorts had de familie bemoeienis met de uitspanning "de

*Het gezin Petrus Dietvorst [4] x Johanna Noordhuizen [5] rond 1919
Staannd, vlnr: Gerard, Dien, Cornelis, Jan [2] ,
Zittend, vlnr: Suus, **Petrus [4]**, Piet, **Johanna [5]**, Kee*

Ketel", welke destijds tegenover de huidige Bloemkool lag. In 1804, de woelige jaren van de Bataafse Republiek, werd men gedwongen tot een openbare verkoop op "Ruytershove". Deze klap heeft generaties lang doorgewerkt.

Doorgaans waren de horeca-activiteiten, zoals bij velen, neven-inkomsten. Bij de familie Dietvorst waren tot de 19e eeuw de land- en tuinbouw de hoofdinkomsten. Daarom waren ze, zoals gebruikelijk; lid van één van de twee schuttersgilden. Voor de familie Dietvorst was dit voornamelijk het St. Ambrosius schuttersgilde, waar de voorvaders n.l. Joannis Dietvorst (1643-1699) en Dionitius Dietvorst (1671-1720) nogal actief waren en zelfs hoofdmannen waren. In 1642 is Cornelis Dietvorst (1615-1678) vanuit Loenhout naar de buitenpoorterie van Bergen op Zoom getrokken en heeft zich gevestigd op de hoeve "de Steenen Kamer" in het "Alters-laag". De hoeve had zoveel pachtgronden, dat gesproken werd van "Cornelis-laag". In 1696 heeft de familie deze boerderij aangekocht. Deze Cornelis mag gezien worden als de stamvader van de Bergse tak.

16 JOHANNES DIETVORST arbeider ☆ 29-5-1796 BoZoom † 16-3-1859 BoZoom ∞ 2-5-1822 BoZoom	18 CORNELIS VAN TILBORG arbeider ☆ 3-8-1804 BoZoom † 3-1-1880 BoZoom ∞ 29-5-1834 BoZoom	20 JOHANNES NOORD HUIZEN pottenbakker ☆ 4-2-1797 BoZoom † 20-8-1886 BoZoom ∞ x 15-7-1819 BoZoom	22 CORNELIS SCHENKENBERG flanqueur 1e comp. ☆ 18-9-1802 BoZoom † 20-1-1861 BoZoom ∞ 7-1-1830 BoZoom	24 ARNOLDUS FRANKEN hovenier ☆ 30-9-1774 BoZoom † 30-3-1825 BoZoom ∞ 1-9-1799 BoZoom	26 PHILIPPUS CRUSIO landbouwer ☆ 8-1-1756 BoZoom † 6-1-1836 BoZoom ∞ 21-11-1784 BoZoom	28 HUIBRECHT SCHOT schipper ☆ 17-9-1758 BoZoom † 28-8-1810 BoZoom ∞ 6-8-1788 BoZoom	30 BASTIAAN REELICK ambt. 'sRijksbel. ☆ Geertruidenberg † 30-8-1847 BoZoom ∞ 3-2-1813 Geertruidenberg
17 ANNA CORNELIA MOEIJNAARS ☆ 21-11-1790 BoZoom † 19-11-1858 BoZoom	19 MARIA DE LAAT ☆ 1-6-1809 BoZoom † 4-8-1880 BoZoom	21 JACOBA BERKENHAMER ☆ 28-9-1796 BoZoom † 9-9-1874 BoZoom	23 JOHANNA OTTO ☆ 17-5-1805 Haarlem † 25-10-1888 BoZoom	25 CORNELIA BEIJENS ☆ 1-1-1778 BoZoom † 8-2-1861 BoZoom	27 JOHANNA MARIA VERAART ☆ 21-2-1767 BoZoom † 25-5-1810 BoZoom	29 AAGJE NEDERVEEN ☆ 20-3-1772 BoZoom † 12-4-1868 Klundert	31 JOHANNA VAN DER PLUIJM ☆ 19-3-1786 Geertruidenberg † 23-12-1830 BoZoom
8 JOHANNES DIETVORST gemeentewerker ☆ 9-10-1833 BoZoom † 8-1-1889 BoZoom ∞ 18-2-1858 Bergen op Zoom	9 ALBERTINA EVERDINA VAN TILBORG ☆ 11-3-1835 BoZoom † 26-1-1916 BoZoom	10 CORNELIS HUIBRECHT NOORDHUIZEN pottenbakker ☆ 20-3-1831 BoZoom † 22-1-1880 BoZoom ∞ 22-4-1852 Bergen op Zoom	11 DINGENA SCHENKENBERG ☆ 31-1-1832 BoZoom † 25-10-1888 BoZoom	12 PETRUS FRANKEN hovenier ☆ 19-6-1800 BoZoom † 22-5-1848 BoZoom ∞ 11-4-1825 Bergen op Zoom	13 ADRIANA CRUSIO ☆ 22-7-1803 BoZoom † 7-9-1889 BoZoom	14 REINIER SCHOT schipper ☆ 18-5-1795 BoZoom † 6-10-1853 BoZoom ∞ 1-10-1840 Bergen op Zoom	15 CORNELIA REELICK ☆ 12-5-1813 Geertruidenberg † 2-1-1891 BoZoom
4 PETRUS DIETVORST metselaar ☆ 28-8-1862 Klundert † 3-4-1953 Bergen op Zoom ∞ 21-4-1884 Bergen op Zoom		5 JOHANNA NOORDHUIZEN ☆ 22-1-1863 Bergen op Zoom † t 16-11-1930 Bergen op Zoom		6 JACOBUS FRANKEN hovenier ☆ 3-2-1837 Bergen op Zoom † 9-1-1915 Bergen op Zoom ∞ 1-4-1880 Bergen op Zoom		7 BASTIANA JOHANNA SCHOT herbergierster ☆ 17-12-1842 Bergen op Zoom † 25-11-1913 Halsteren	
2 JAN DIETVORST gemeenteambtenaar ☆ 14-12-1881 Bergen op Zoom † 18-5-1966 Bergen op Zoom ∞ 26-5-1904 Bergen op Zoom				3 ADRIANA CORNELIA FRANKEN ☆ 12-10-1881 Bergen op Zoom † 20-7-1958 Bergen op Zoom			
1 JACOBUS DIETVORST chef technische dienst ☆ 30-10-1916 Halsteren † ∞ 27-7-1942 Bergen op Zoom				∞ Maria Martina Lambregts ☆ 1-3-1918 Bergen op Zoom †			

Adrianus Jacobus Marinus Disco (1873-1947)

(Bijdrage van L.M.Th. van Bragt-Govaarts / F.C.J. Wierckx)

Janus Disco [1] heeft in Bergen op Zoom een belangrijke rol gespeeld in het sociale leven van het interbellum. Als directeur van de Stads-tekenschool, de voorloper van de huidige LTS, is hij verantwoordelijk geweest voor de vaktechnische vorming van vele jonge Bergenaren. Daarnaast speelde hij een belangrijke rol als kunstenaar en verzamelaar van kunstvoorwerpen. Een groot deel van deze collectie, porseleinen en tinnen gebruiks- en siervoorwerpen, werd na de dood van Janus Disco en zijn zuster Johanna Cornelia Disco aan de gemeente Bergen op Zoom geschonken. Deze zogenaamde Collectie Disco wordt nu tentoonsgesteld in het gemeentemuseum Het Markiezenhof. De Collectie Disco bevat ook enige koningsplaten of breuken van de beide schuttersgilden, die tot ongeveer 1914 te Bergen op Zoom, actief waren: het gilde van Sint Sebastiaan en het gilde van Sint Ambrosius.

Janus Disco werd opgeleid aan de Rijksnormaalschool voor Teekenonderwijs te Amsterdam. Na zijn studie wordt hij in juli 1892 benoemd tot assistent leraar aan de Gemeente Teekenschool te Bergen op Zoom.

Na een mislukte poging in 1896 verwerft Janus Disco in augustus 1897 de beurs van Mejuffrouw van de Putte om de vervolgcursus aan de Rijksnormaalschool voor Teekenonderwijs te Amsterdam te kunnen volgen. Als gevolg van de toekenning van deze beurs krijgt Janus Disco eervol ontslag als assistent leraar aan de Gemeente Teekenschool in zijn geboorteplaats.

Na het behalen van de akte M1 in juli 1899, studeert Janus Disco verder te Amsterdam tot 1903. Daarna verwerft hij verschillende posities. Wanneer Janus Disco in oktober 1904 wordt voorgedragen

voor de positie van Directeur van de Gemeente Teekenschool en Burger Avondschool bekleedt hij de volgende functies: leraar in het handtekenen aan de vakschool der Gezellenvereniging te Amsterdam, leraar in het boetseren aan de Burger Avondschool en leraar aan de cursus voor Industriëel Onderwijs te Utrecht.

De voordracht van de heer Disco voor de positie van directeur van de Gemeente Teekenschool was het gevolg van het overlijden van de heer ten Have, leraar aan de Gemeente Teekenschool in december 1903. In eerste instantie werd de heer J. de Rooij voorgehouden als waarnemend directeur met A. van de Laarschot als assistent.

Omdat men ook een Burger Avondschool wil oprichten wordt in september 1904 het voorstel gedaan de beide functies te combineren, zodat de betreffende functionaris een voldoende inkomen kan hebben uit beide betrekkingen. Op 11 oktober 1904 worden 2 kandidaten voorgedragen: A.J.M. Disco en C.A. Smout, leraar aan de Teekenschool voor Kunstambacht te Amsterdam. Ook de heer Sitsen was kandidaat voor de functie, maar door zijn

Janus Disco ± 1910

bloedverwantschap met het raadslid Daverveldt ontstaat er een discussie en is een tweede stemmingsronde nodig, waarin A. Disco met overtuigende meerderheid (8 van de 13 uitgebrachte stemmen) gekozen wordt. Deze positie zal Janus Disco tot ongeveer 1939 bekleden. Bij zijn overlijden wordt Janus Disco omschreven als

directeur en leraar der Gemeentelijke Avond Nijverheid en Teekenschool.

Janus Disco was ook actief binnen het Bergse katholieke sociale leven. Hij was ondervoorzitter van het armenbestuur van de parochie van de HH Martelaren van Gorcum en erelid de Sint Jozefgezellenvereniging. Daarnaast was hij oprichter van de Bergse afdeling van de "Stille Ommegang Amsterdam" .

Genealogisch is er een duidelijk verschil tussen de voorouders van de vader en die van de moeder van Janus Disco. Zijn vader **Adrianus Jacobus Disco** [2] was een echte westbrabander, terwijl zijn moeder **Maria Adriana Bechtold** [3] een gemengd DuitsLimburgs-Zunderts-Roosendaalse kwartierstaat heeft.

De familie Bechtold/Bechtholtz heeft een militaire achtergrond; **Johann Adam Bechtholtz** [12] vestigt zich als gegageerd militair te Bergen op Zoom. Ook de geboorteplaats van zijn zoon **Johann Georg** [6], Kampen, geeft aan dat hij als militair in verschillende garnizoens-steden gelegerd geweest is.

In het familie-archief Bechtold-Disco bevinden zich aantekeningen over het feit dat Johann Adam Bechtold in 1813 150 francs krijgt toegezegd bij zijn afdanking uit het elfde bataillon van het Franse leger na de veldtocht naar Rusland. In het Bergen op Zoom van rond 1800 zal deze gang van zaken niemand bevreed hebben.

De grootmoeder aan moederszijde van Janus Disco had wel een Brabantse achtergrond. Haar voorouders moeten echter gezocht worden in de streken van Zundert en Roosendaal.

De voorouders van vaderszijde komen daarentegen juist uit de directe omgeving van Bergen op Zoom: **Nicolaas Disco** [8] werd weliswaar gedoopt te Wouw, maar overleed in de buitenpoorterie en **Michael van Elscakers** [10] bracht zijn gehele leven door in het gebied van de Noordgeest, gelegen tussen Bergen op Zoom en Halsteren.

Opmerkelijk is nog dat de betovergrootmoeder van Janus Disco, **Clara de Bot** [19], afkomstig is uit Antwerpen.

De kwartierstaat van Janus Disco laat zien dat een persoon die zo met het Bergen op Zoom van het interbellum verweven is toch een zeer gevarieerde groep voorouders kan hebben: van Duitsland tot Antwerpen, van Heerle tot Bergen op Zoom.

=Janus Disco {2e van rechts} tijdens zijn studententijd in Amsterdam

16 FRANCISCUS DISCO ☆ 12-1-1722 Wouw † 16-10-1781 Wouw ∞ 1-9-1754 Wouw	18 DINGEMAN GROFFEN ☆ 28-11-1 735 BoZoom † 5-2-1776 BoZoom ∞ 7-5-1758 BoZoom	20 CORNELIS VAN ELSACKERS Tavernier ☆ "" 16-6-1738 Halsteren † 11-9-1794 Halsteren ∞ 3-6-1759	22 ADRIANUS CAMPHENS ☆ 1-8-1721 Huijbergen † 7-3-1782 Halsteren ∞ 29-10-1752 Halsteren	24 JOHANN HENRICH BECHTHOLTZ ☆ 20-8-1713 Launsbach † 4-2-1743 Launsbach ∞	26 DOMIS BOTTELEERS ☆ † ∞	28 CORNELIS BERKMANS ☆ 1744 Meir † 25-3-1784 Zundert ∞ 31-6-1764 Zundert	30 ARNOLDUS WITTENBOLS ☆ 16-2-1731 Roosendaal † 8-10-1792 Roosendaal ∞ 1-3-1772 Roosendaal
17 PETRONELLA KEERSEMANS ☆ Meer † 14-9-1782 Wouw	19 CLARA DE BOT ☆ 14-10-1730 Antwerpen † 30-1-1793 BoZoom	21 CORNELIA MAES ☆ Halsteren † 11-12-1805 BoZoom	23 CORNELIA RUTS ☆ 22-4-1 728 Chaam † 16-11-1809 Halsteren	25 ANNA BARBARA MACK ☆ †	27 ELISABETH BOESTEN ☆ †	29 CORNELIA ADRIANA DONKERS ☆ 10-6-1740 Zundert † 16-4-1821 Zundert	31 FRANCINA WILLEMS ☆ ± 1731 † 22-6-1818 Roosendaal
8 NICOLAAS DISCO ☆ 30-1-1758 Wouw † 10-3-1810 BoZoom ∞ 17-4-1796 Bergen op Zoom	9 ADRIANA GROFFEN ☆ 3-6-1761 BoZoom † 27-3-1810 BoZoom	10 MICHAEL VAN ELSACKERS ☆ 13-2-1765 Halsteren † 13-2-1796 BoZoom ∞ 27-6-1790 Halsteren	11 APOLONIA CAMPHENS hovenierse ☆ 30-5-1768 Halsteren † 9-3-1848 BoZoom	12 JOHANN ADAM BECHTHOLTZ gegageerd soldaat ☆ 21-5-1752 Launsbach † 10-2-1822 BoZoom ∞ 12-10-1787 Maastricht	13 MARIA CATHARINA BOTTELIERS dienstbode ☆ 28-12-1759 Schimmert † 12-1-1834 BoZoom	14 CORNELIS BERKMANS ☆ 4-6-1769 Zundert † 21-5-1808 Roosendaal ∞ 5-8-1798 Roosendaal	15 ADRIANA WITTENBOLS ☆ 6-8-1774 Roosendaal † 26-3-1854 Roosendaal
4 FRANCISCUS DISCO gruttersknecht ☆ 20-2-1797 Bergen op Zoom † 25-12-1854 Halsteren ∞ 8-5-1823 Bergen op Zoom	5 ADRIANA VAN ELSACKERS dienstbode ☆ 14-8-1794 Bergen op Zoom † 4-9-1859 Bergen op Zoom	6 JOHANN GEORG BECHTOLD heerenknecht / schoenmaker ☆ 14-3-1800 Kampen † 11-1-1875 Bergen op Zoom ∞ 6-11-1834 Bergen op Zoom	7 CORNELIA BERKMANS ☆ 8-2-1799 Roosendaal † 26-12-1860 Bergen op Zoom				
2 ADRIANUS JACOBUS DISCO wagenmaker ☆ 1-2-1831 Bergen op Zoom † 26-8-1872 Bergen op Zoom ∞ 28-1-1869 Bergen op Zoom	3 MARIA ADRIANA BECHTOLD ☆ 1-3-1841 Bergen op Zoom † 19-9-1912 Bergen op Zoom						
1 ADRIANUS JACOBUS MARINUS DISCO directeur der stadstekenschool ☆ 16-2-1873 Bergen op Zoom † 12-3-1947 Bergen op Zoom							

Willem van Dort (1875-1949)

(Bijdrage van F.C.J.Wierckx / C.H.F. Sio)

Willem van Dort [1] werd in Bergen op Zoom geboren uit een familie die van oudsher de kost verdiende als schipper en visser. Reeds in 1599 werd dit beroep uitgeoefend door Jan Pieters, wiens zoon Cornelis zich later van Dort ging noemen. Als gevolg van dit beroep verspreidde de familie zich over Zeeland en delen van Holland. In Bergen op Zoom speelde de familie van Dort een belangrijke rol in de vis- en schelpdierenhandel. Zijn broers vormden samen de gebroeders van Dort die op allerlei gebied in deze handel actief waren. Kenmerkend voor de vissers- en schippersfamilies zijn hun sterke banden met Zeeland en misschien daardoor hun geloofskeuze. Bijna alle leden van de familie van Dort, die het beroep van visser of schipper uitoefenden, waren protestant. Echter niet van een zeer strenge richting; in de kwartierstaat van Willem komt namelijk ook een gemengd huwelijk voor: het huwelijk van **Adrianus van Dort** [4] met de katholieke **Anna Maria Sio** [5].

Dat dit huwelijk niet helemaal regulier tot stand kwam, blijkt misschien uit het feit dat na een huwelijk in april nog in augustus van hetzelfde jaar hun zoon **Willem** [2] werd geboren.

Willem was echter een bijzonder lid in de familie. Al vroeg openbaarde zich een groot teken- en schildertalent. Willem kreeg de kans dit verder te ontwikkelen en werd opgeleid te Bergen op Zoom (door A.F. Gips) en te Antwerpen o.l.v. A. Devriendt en zijn stadsgenoot P. van der Ouderaa.

Reeds vroeg werden er tentoonstellingen van het werk van Willem georganiseerd: te Gent in 1902 en te Amsterdam in 1903. Bovendien verwierf Willem in deze periode ook 3 maal een koninklijke subsidie, hetgeen er op duidt dat hij in deze periode redelijk succesvol was.

Willem werd lid van "St. Lucas" te Amsterdam en behoorde later tot de Rotterdamse Tien ([Rotterdamse Kunstenaars Societeit](#)). Hij werkte verder te Antwerpen, Brussel, Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. Te Rotterdam gaf hij les aan de Akademie voor Beeldende Kunst, o.a. aan A.H. Koster en J. Meijdam.

Op het eind van zijn leven vestigde hij zich met zijn zoon, die ook kunstschilder was, te Halsteren, waar hij ook overleed.

Zijn meest geliefde onderwerpen waren landschappen, in het bijzonder riviergezichten (de Schelde en de Rotterdamse haven).

Daarnaast vervaardigde hij ook portretten en bijbelse taferelen.

Willem wordt gerekend tot de impressionisten. Een voorbeeld van zijn werk vindt u als illustratie bij dit stukje.

In 1904 huwde hij zijn volle nicht de onderwijzeres **Agatha van Dort**. Uit dit huwelijk werd o.a. zijn zoon Willem geboren/ die in de voetsporen van zijn vader kunstschilder zou worden.

Agatha overleed in het begin van de tweede wereldoorlog; Willem overleed als weduwnaar vrij onverwacht op de laatste dag van 1949. Zij werden beiden op de Algemene Begraafplaats Crooswijk te Rotterdam begraven.

Zelfportret Willem van Dort

Een bijzondere voorvader van

Willem is **Johannes Seau** [22]. Geboren in Namen brengt hij een groot deel van zijn leven door als militair te Maastricht. Daar huwt hij en

worden zijn 6 kinderen geboren en overlijdt zijn oudste zoon Johannes op 4-jarige leeftijd.

In 1794 is hij als militair betrokken bij de belegering van zijn woonplaats Maastricht door de Fransen. In Maastricht diende hij de Staten Generaal gedurende ruim 36 jaar als mineur (= soldaat bij de genie) en vervuldê hij tegelijkertijd gedurende 12 jaar de functie van tamboer. In december 1802 wordt hij als weduwnaar met 5 kinderen voor het eerst te Bergen op Zoom vermeld. Op dat moment is hij gegageerd militair met een pensioen van 91 gulden per jaar. Uiteindelijk overlijdt hij in 1807 te Bergen op Zoom. Zijn dochter **Catharina** [11] moet zeker een spraakmakende dame in het Bergen op Zoom van haar tijd geweest zijn. Voor haar huwelijk met de gepensioneerde Zwitserse kolonel Samuel Gee in 1828 had zij een

Schilderij van Willem van Dort (Schiedam?)

relatie met Johannes Luco (een militair ?) waaruit tenminste 2 kinderen geboren werden: Anna Maria in 1813 en Baltus in 1815. Uit andere relaties had zij nog andere kinderen. Haar handel en wandel zal in het Bergen op Zoom van die jaren zeker regelmatig over de tong gegaan zijn.

Ook **Jan Adriaensz Augustijn** [18] mag niet onvermeld blijven. Hij was tijdens zijn leven een vooraanstaand pottenbakker en handelaar in Bergs aardewerk. Hij was eigenaar en uitbater van de pottenbakkerij Croonenburgh aan de N.Z. Haven. Tevens was hij gedurende vele jaren deken en gezworene van het potmakersgilde te Bergen op Zoom. Hij was gehuwd met **Johanna Gastelaars** [19], een telg uit een bekende familie van schippers, vissers en later notarissen te Bergen op Zoom. Het reizende karakter van het schippersberoep wordt fraai weergegeven door de kwartierstaat van de grootmoeder van Willem, **Dirkje Nederveen** [7]: haar voorouders zijn afkomstig uit Werkendam, gelegen op de overgang van Waal en Merwede. Ook haar vader, **Jacob Nederveen** [14], was duidelijk verbonden met de scheepvaart; zijn beroep was ventjager⁵).

Noot: in 2010 was in het Markiezenhof een expositie van het werk van Willem van Dort. Zie hier een [korte reportage](#) van dit evenement

⁵ Iemand die vis of andere koopwaar met een schuit naar de markt bracht. ([encyclo.nl](#))

16 CORNELIS JANSSE VAN DORT ☆ 16-3-1732 BoZoom † 18-10-1811 BoZoom ∞ 6-10-1763 BoZoom	18 JAN ADRIAENSEN AUGUSTIJN pottenbakker ☆ 3-7-1746 BoZoom † 7-12-1830 BoZoom ∞ 14-5-1769 BoZoom	20	22 JOHANNES SEAU ☆ ± 1746 Namen † 19-10-1807 BoZoom ∞ 30-6-1770 Namen	24	26 WILLEM VAN DEN BERG ☆ 8-2-1737 BoZoom † 26-11-1815 BoZoom ∞ 31-10-1762 BoZoom	28 JACOB JACOBSE NEDERVEEN ☆ 30-11-1744 Werkendam † 3-12-1796 Werkendam ∞	30 DIRK DE KEIJZER ☆ 26-10-1738 BoZoom † 29-9-1818 BoZoom ∞ 10-7-1763 BoZoom
17 BARBARA SIJNS ☆ 20-1-1743 Bo Zoom † 14-3-1798 BoZoom	19 JOHANNA GASTELAARS ☆ 22- 7-17 44 Bo Zoom † 13-10-1771 BoZoom	21	23 MARIA ELISABETH PAQUET ☆ † okt. 1796 Maastricht	25	27 GOELA CUIJPERS ☆ 12-12-1736 Nijmegen † 25-9-1808 BoZoom	29 GEERTRUIJ BASTIAANS FONKERS ☆ † 28-8-1782 Werkendam	31 JOHANNA BERGMANS ☆ 23-12-1739 BoZoom † 6-3-1829 BoZoom
8 WILLEM VAN DORT visser ☆ 15-5-1768 BoZoom † 1-8-1849 BoZoom ∞ 20-9-1795 Bergen op Zoom	9 ELISABETH AUGUSTIJN ☆ 2-10-1771 BoZoom † 19-9-1828 BoZoom	10 ☆ †	11 CATHARINA SIO ☆ 29- 7-1780 Maastricht † 17-12-1855 BoZoom	12 ☆ †	13 ANNA WILHELMINA VAN DEN BERG ☆ 24-12-1769 BoZoom † 13-9-1856 BoZoom	14 JACOB NEDERVEEN ventjager ☆ 1-11-1778 Werkendam † 2-10-1842 BoZoom ∞ 7-9-1798 Bergen op Zoom	15 JOHANNA DE KEIJZER ☆ 7-12-1777 BoZoom † 27-12-1865 BoZoom
4 ADRIANUS VAN DORT visser ☆ 19-8-1812 Bergen op Zoom † 5-1-1892 Bergen op Zoom ∞ 21-4-1836 Bergen op Zoom	5 ANNA MARIA SIO ☆ 9-5-1813 Bergen op Zoom † 7-1-1890 Bergen op Zoom	6 PIETER VAN DEN BERG schippersgast ☆ 22-7-1811 Bergen op Zoom † 3-5-1863 Bergen op Zoom ∞ 28-5-1834 Bergen op Zoom		7 DIRKJE NEDERVEEN ☆ 17-9-1809 Bergen op Zoom † 9-1-1876 Bergen op Zoom			
2 WILLEM VAN DORT visser ☆ 29-8-1836 Bergen op Zoom † 5-1-1892 Bergen op Zoom ∞ 24-10-1859 Bergen op Zoom				3 JOHANNA JACOBA VAN DEN BERG ☆ 6-3-1836 Bergen op Zoom † 6-12-1902 Bergen op Zoom			
1 WILLEM VAN DORT kunstschilder ☆ 8-9-1875 Bergen op Zoom † 31-12-1949 Halsteren ∞ 18-1-1904 Bergen op Zoom				∞ Agatha van Dort onderwijzeres ☆ 11-2-1881, Bergen op Zoom †			

Walterus Laurentius van Egeraat (1894-1982)

(Bijdrage van J .A. van Egeraat)

De naam "Van Egeraat" wordt in Bergen op Zoom meestal geassocieerd met de gelijknamige vervoersbedrijven, die sinds het einde van de 18e eeuw in Bergen op Zoom werkzaam zijn geweest en waarvan W. van Egeraat BV het enige nu nog bestaande vervoersbedrijf is.

Bekend is dat vanaf het einde van de 18e eeuw **Wilhelmus van Egeraat** [16] met zijn gezin woonde aan de Zuidzijde Haven, waar hij toen als molenkardrijver werkzaam was. Zijn werkzaamheden bestonden uit het rondbrengen van gemalen graan naar de plaatselijke bakkerijen. Duidelijker werd het in 1806, toen hij in maart patenten (vergunningen) ontving voor het uitoefenen van verschillende beroepen zoals winkelier en sleper. Deze patenten zijn de oudst bekende, aan hem officieel verleende vergunningen.

Met de beroepsuitoefening van sleper, zijnde het met paard en kar of slede vervoeren van goederen, werd de formele basis gelegd voor de toekomstige vervoerstraditie. Al op jonge leeftijd is **Arnoldus** [8], een van de zonen van Wilhelmus, in het bedrijf komen werken, welke onderneming hij later ook zou voortzetten. Dat Arnoldus al verder ging dan Bergen op Zoom en omstreken blijkt uit het feit, dat aan hem in het jaar 1809 een "reispasspoort" is verleend om in Dordrecht proviand te gaan halen. In die tijd een meerdaagse reis. Voorts is van de volkstelling van 1812 bekend, dat hij toen vernoemd werd als voiturier (voerman/vrachtrijder).

Uit het gezin van Arnoldus heeft **Laurent** [4] het bedrijf, nog immer gevestigd aan de Zuidzijde Haven, voortgezet.

De vrachtauto van Fa. W. van Egeraat anno 1924 (het kenteken staat op naam van zoon L.P. van Egeraat (Bron: [WBA](#)))

Dat de belangrijkste werkzaamheden op dat moment het laden en lossen van schepen voor de plaatselijke en regionale industrie betrof, blijkt uit een brief uit 1869 gericht aan Burgemeester en Wethouders van de gemeente Bergen op Zoom.

In deze brief werd verzocht een nieuwe brug te plaatsen tussen het Arsenaal en de Spuibrug. Deze brief was mede door Laurent ondertekend. De doelstelling was het verkrijgen van een kortere aan- en afvoerweg naar beide zijden van de haven.

Ook aan Laurent was in 1833 een paspoort verleend voor het reizen naar de noordelijke provinciën. Het huwelijk van **Laurent** met **Dingena van den Boom** [5] heeft o.a. de zonen Cornelis Laurens en **Walterus** [2] voortgebracht. Beiden zijn, zij het ieder voor zich, in het vervoer verder

gegaan. Frans, een van de zonen van Cornelis Laurens, zette het bedrijf van zijn vader voort. Aangezien hij echter ongehuwd bleef, hield deze onderneming in de loop der jaren op te bestaan.

Terugkerend naar Walterus zijn we aangeland bij de naamgever van zeer veel van zijn nakomelingen. Hij bouwde zijn vervoersbedrijf verder uit met een *rijtuigverhuurbedrijf* voor trouwerijen en begrafenissen, waarbij gebruik werd gemaakt van koetsen en lijkwagens. Ook de verhuispoot kreeg in deze tijd gestalte. De *verhuizingen* werden uitgevoerd met een tappissière (verhuiswagen getrokken door paarden).

Omstreeks 1900 vond een verhuizing plaats over de, voor die periode, grootste afstand n.l. naar Grave onder Nijmegen. Deze vond geheel over de weg plaats. Bij andere verre verhuizingen kwam het voor, dat de tappissière op een spoorwagon geplaatst werd, waarna deze via het spoor naar de nieuwe woonplaats werd vervoerd.

Van de 6 zonen van Walterus namen de zonen Laurentius en **Walterus** [1] het bedrijf van hun vader over. Het was in deze tijd (1924), dat de eerste vrachtauto (zie foto) werd aangeschaft. Tot de Tweede Wereldoorlog zouden er nog meerdere volgen.

In de dertiger jaren brak ook voor de trouw- en begrafenispoot het gemotoriseerde tijdperk aan. Gedurende de oorlog werd er weer meer met paarden vervoerd, omdat de meeste motorvoertuigen door de bezetters gevorderd waren.

Kort na de oorlog werd er wederom tot de aankoop van vrachtauto's overgegaan. Het gevolg was, dat eind jaren '40 de paardentractie volledig verdwenen was.

Laurentius had geen kinderen, die de familietraditie wensten voort te zetten. Walterus echter had vier zonen (Walter, Louis, Johan en Eugène), die allen vanaf jonge leeftijd in de onderneming werkzaam waren. Zij hadden ieder hun eigen verantwoordelijkheidsgebied. Deze samenbundeling van krachten had het gewenste effect. Immers in deze periode, van omstreeks 1960 tot circa 1992, groeide de onderneming tot een volwaardige speler op de nationale - en internationale vervoersmarkt. Zo nam het transportmaterieel aanzienlijk toe. Op bovenstaande foto wordt een gedeelte van het huidige wagenpark getoond. Ook werd in deze periode het bedrijf verplaatst van de Zuidzijde Haven naar de Edisonlaan op het industrieterrein De Lage Meren.

Inmiddels is de zevende vervoersgeneratie, zijnde vijf zonen van drie broers, in de onderneming werkzaam. In met name de laatste jaren maakt de verhuistak van de onderneming, onder andere wegens de aansluiting bij de wereldomvattende organisatie UTS, een voor-spoedige ontwikkeling door.

Met recht kan worden gesteld, dat de naam "Van Egeraat" synoniem is voor een eeuwenlange vervoerstraditie met als uitvalsbasis Bergen op Zoom.

<p>16 WILHELMUS VAN EGERAAT voerman/ sleper ☆ 16-4-1741 (BoZoom ?) † 22-5-1828 BoZoom ∞ 4-6-1769 BoZoom</p>	<p>18 ARNOLDUS DE NEIJS ☆ † 20-2-1815 BoZoom ∞ 2-8-1767 Woensdrecht</p>	<p>20 CORNELIUS VAN DEN BOOM hovenier ☆ 30-12-1733 BoZoom † 11-9-1774 BoZoom ∞ 15-6-1760 BoZoom</p>	<p>22 JACOBUS ANDRIESEN hovenier ☆ 13-9-1736 BoZoom † 1-9-1803 BoZoom ∞ 20-5-1781 BoZoom</p>	<p>24 WALTERUS HOPMANS landbouwer ☆ 30-3-1746 BoZoom † 10-12-1796 BoZoom ∞ 8-12-1771 Huijbergen</p>	<p>26 PETRUS RAAIJMAKERS landbouwer ☆ 13-12-1754 Wouw † 7-4-1827 BoZoom ∞ 7-5-1780 Wouw</p>	<p>28 MARTINUS FRANKEN hovenier ☆ 23-10-1741 BoZoom † 4-4-1811 BoZoom ∞ 5-1-1785 BoZoom</p>	<p>30 MARTINUS LEON. ACKERMANS ☆ 20-5-1754 Meersen (L) † 20-7-1806 BoZoom ∞ 6-7-1777 BoZoom</p>
<p>17 ANNA CATHARINE VAN TONGEREN ☆ 12-1-1740 BoZoom † 14-6-1782 BoZoom</p>	<p>19 BARBARA SNACKEN ☆ 5-12-1738 † 23-12-1796 BoZoom</p>	<p>21 MARIA LAMMERS ☆ 2-12-1741 BoZoom † 2-1-1824 BoZoom</p>	<p>23 CATHARINA SMITS ☆ 24-9-1750 Oud Gastel † tussen 1787 en 1789</p>	<p>25 MARIA CATHARINA MELSEN landbouwster ☆ 27-9-1755 Huijbergen † 31-7-1829 BoZoom</p>	<p>27 MARIA VAN DEN BOOM ☆ 2-12-1754 Wouw † 27-1-1802 Heerle</p>	<p>29 JOHANNA PROOST ☆ 24-9-1764 BoZoom † 14-11-1838 BoZoom</p>	<p>31 ADRIANA EVERS ☆ 7-1-1753 BoZoom † 20-6-1806 BoZoom</p>
<p>8 ARNOLDUS VAN EGERAAT voerman/ sleper ☆ 11-2-1770 BoZoom † 30-12-1842 - BoZoom ∞ 3-5-1795 Bergen op Zoom</p>	<p>9 JOANNA DE NEIJS ☆ 9-4-1772 † 18-6-1850 BoZoom</p>	<p>10 JACOBUS VAN DEN BOOM hovenier ☆ 14-10-1769 † 4-11-1832 BoZoom ∞ 26-9-1811 Bergen op Zoom</p>	<p>11 JOHANNA ANDRIESEN ☆ 14-2-1787 BoZoom † 8-11-1822 BoZoom</p>	<p>12 JOHANNES HOPMANS hovenier ☆ 24-10-1789 BoZoom † 6-9-1862 BoZoom ∞ 2-6-1814 Bergen op Zoom</p>	<p>13 MARIA RAAIJMAKERS ☆ 22-10-1790 BoZoom † 16-2-1847 BoZoom ∞ 6-8-1809 Bergen op Zoom</p>	<p>14 JOHANNES FRANKEN hovenier ☆ 2-5-1787 BoZoom † 25-10-1871 BoZoom ∞ 6-8-1809 Bergen op Zoom</p>	<p>15 PETRONELLA ACKERMANS ☆ 4-2-1790 BoZoom † 19-12-1863 BoZoom</p>
<p>4 LAURENT VAN EGERAAT voerman/ sleper/ vrachtrijder ☆ 8-5-1812 Bergen op Zoom † 17-8-1893 Bergen op Zoom ∞ 13-2-1840 Bergen op Zoom</p>	<p>5 DINGENA VAN DEN BOOM ☆ 19-11-1820 Bergen op Zoom † 7-4-1895 Bergen op Zoom</p>	<p>6 PETRUS HOPMANS hovenier ☆ 16-3-1823 Bergen op Zoom † 17-9-1897 Bergen op Zoom ∞ 25-5-1859 Bergen op Zoom</p>	<p>7 ANNA CORNELIA ADRIANA FRANKEN ☆ 15-9-1833 † 27-2-1911 Bergen op Zoom</p>				
<p>2 WALTERUS VAN EGERAAT voerman/rijtuigverhuurder /vrachtrijder ☆ 10-4-1863 Bergen op Zoom † 2-9-1921 Bergen op Zoom ∞ 9-1-1890 Bergen op Zoom</p>	<p>3 CATHARINA PIETERNELLA HOPMANS ☆ 17-8-1867 Bergen op Zoom † 23-8-1951 Bergen op Zoom</p>						
<p>1 WALTERUS LAURENTIUS VAN EGERAAT voerman/rijtuigverhuurder /transport- en verhuisondernemer ☆ 15-11-1894 Bergen op Zoom † 23-12-1982 Bergen op Zoom ∞ 30-9-1925 Woensdrecht</p>	<p>∞ Louisa Adriana van Loon ☆ 26-6-1900 † 27-8-1974 Bergen op Zoom</p>						

Petrus Matthijs Govaarts (1871-1914)

(Bijdrage van L.M.Th. van Bragt-Govaarts)

Piet Govaarts [1] werd geboren in Bergen op Zoom op 6 juni 1871 "des avonds ten tien uren" in de Pensstraat 152. Hij trouwde op 8 oktober 1891 met **Maria Boekmans**. Zij was de dochter van Joannes Baptista Boekmans (1833-1870), diamantslijper te Antwerpen, en de Bergse Elisabeth Weijts (1830-1915).

Piet [1] was vleeschhouwer en had een slagerswinkeltje in de Potterstraat (nu nr. 47). Hij was zéér muzikaal: lid van het Bergen op Zoom's Mannenkoor en het parochieel koor van de H.H.Martelaren van Gorcum, waar hij vaak als solist optrad. Ook speelde hij, evenals zijn broer Gerrit, in de harmonie Arbeid Adelt.

Zijn andere broer Cornelis was dirigent van deze harmonie. Op 42-jarige leeftijd stierf hij plotse-

ling aan 'n maagbloeding. In het dagblad De Zoom van 30 maart 1914 was daarover te lezen: " .. Als lid van het R.K.Parochiaal koor van de H.Martelaren van Gorcum wist hij meermalen, vooral des Zondags, door zijn helder tenor-geluid zeer veel bij te dragen tot stichting der geloovigen. Zijn innemend karakter maakte, dat hij ook bij andere

burgerzangverenigingen,

*Het gezin van Piet Govaarts in 1904
vlnr: Gerardus, Elisabeth, Petrus [1], Cornelis,
Maria, Philomena*

waaraan hij zijn medewerking verleende, zeer vele vrienden telde ... "
En in hetzelfde dagblad van 31 maart stond: " .. *Voorafgegaan door de Slagersvereniging, gevolgd door leden van het koor van de H.H.Martelaren en het Bestuur Bergen op Zoom's Mannenkoor trok de stoet kerkhofwaarts. Zeer velen waren langs den weg geschaard om te getuigen van hun deelneming in dit groot verlies. De WelEerw.Heer P.v.Mansfeldt, Vice-Pres.van bovengenoemd Kerkkoor nam, nadat door familieleden de laatste groet was gebracht aan hunnen onvergetelijken vader en broeder, het woord. Hij schetste den overledene niet alleen als een uitmuntend lid van het Kerkkoor, waarin hij ten allen tijde zijn prachtige stem ten beste gaf voor de eer van God, doch tevens als een voorbeeldig Katholiek, die zich volmaakt indacht in de vervulling van zijn plicht als chorist* ".

De Govaartsen waren van oudsher landbouwers en/of herbergier of brouwer. Vaak vervulden zij ook nevenfuncties. Ook andere personen uit de kwartierstaat kwamen meestal uit de landbouw.

Gerardus Govaarts [2] keerde echter de landbouw de rug toe en werkte in 1840 als bediende in de "Sociëteit Damen" aan de Grote Markt. Later was hij de eerste kelner van de "Groote Sociëteit" te Bergen op Zoom.

Cornelis Govaarts [4], Piets Grootvader, was evenals vier generaties voor hem, geboren en getogen op de Noordgeest, dat tot 1811 een eigen heerlijkheid was. Hij was landman, zoals zijn vader **Gerardus Govaarts** [8]. Deze was ook gemeentensman aldaar (1784-1788). In 1802 wordt hij genoemd als kerkmeester van Halsteren. Zijn broer Marinus (geboren 1752) komen we in 1796 tegen als herbergier in "de Borgerhout" op de Noordgeest.

Godefridus Ruijten [10] was landbouwer en gemeentensman van de Noordgeest (1789-1794); zijn vader **Pilter Ruijten** [20] was schepen van de Beijmoerpolder (1792-1794).

Godefridus Govaarts [16] was naast landman ook burgemeester (niet te vergelijken met de huidige functie) en tevens schepen van de Noordgeest(1732-1753) met een onderbreking van vijf jaar, waarin hij de tweede schepenplaats bezette. Van 1731 tot 1773 was hij "gesworene van de Beijmoerpolder". In 1759-1763 was hij gemeentensman van de Noordgeest en in 1760-1765 van Halsteren. Hij volgde daarmee zijn vader Cornelis (1678- 1728) en grootvader Godefridus Marijnisse (1630-1684) op, die eveneens de functies van burgemeester en/of schepen bekleedden: Cornelis (1717-1727) (ook "gesworene van de Beijmoerpolder" 1722-1727) en Godefridus rond 1665.

Cornelis Loos [22], landbouwer, bezette de derde schepenplaats van de Noordgeest (1755- 1759); de vierde schepenplaats (1767-1783). De broer van **Godefridus Govaarts** [16], Marinus (geb.1709), vinden we in 1737-1747 als waard van "de Blecke Doos" op de Noordgeest.

Op 13-4-1707 verkoopt Matthijs Goverts, brouwer, zoon van Godefridus Marijnisse, "*woonende binnen Bergen op Zoom*", het huis "*de Kleijne Magdaleen*" op de Noordgeest (nu Halsterseweg 128) aan "*zijnen broeder Cornelis Goverts, tavernier, woonende in de Cuijpe deser*

graf steen Maria Pieter Tholenaar in kerk Halsteren

heerlijckheit" voor de somma van "*twee duijzent guldens ...*". Het huis bleef meer dan honderd jaar in bezit van de familie Govaarts.

In 1724 verkoopt dezelfde Matthijs de Brouwerij "de Magdaleen" in de Lievevrouwestraat te Bergen op Zoom (nu de panden 40, 42 en 44) aan voornoemde Cornelis Goverts, die het in 1725 weer verkoopt. Beiden waren Poorter van Bergen op Zoom en lid van het Brouwersgilde.

Cornelis is overleden op de Noordgeest en begraven te Halsteren 13 februari 1728 en Matthijs Goverts overleed te Bergen op Zoom 6 mei 1728 en werd begraven te Halsteren 7 mei 1728.

"Govaarts" komt van het patroniem "Godefridus".

Godefridus Marijnissen (1630-1684) en Maria Pieters Tholenaer (1632-1703) gaven hun kinderen de namen "Gortse, Goertse, Goorts" en via "Govers/Goverts" werd het uiteindelijk "Govaarts", hoewel tot op heden verschillend geschreven: "oo" / "ae".

Handtekening van Godefridus Marijnisse (1675) en Maria Pieters Tholenaer (1686)

PETRUS MATTHIJS GOVAARTS (1871-1914)

(Bijdrage van L.M.Th. van Bragt-Govaarts)

<p>16 GODEFRIDUS GOVAERTSEN landman /borgemeester ☆ 10-1-1706 BoZoom † 23-6-1779 Halsteren OO 7-8-1746 Halsteren</p>	<p>18 JOHANNES LAMMERS ☆ 1-6-1715 BoZoom † 1789 OO 17-4-1746 BoZoom</p>	<p>20 PETRUS RUIJTEN landman/ schepen ☆ 2-3-1731 Wouw † 11-5-1810 BoZoom OO 22-2-1756 Halsteren</p>	<p>22 CORNELIS LOOS landman/ schepen ☆ 8-12-1723 Halsteren ☞ 15-3-1784 Halsteren OO 19-1-1749 Halsteren</p>	<p>24 JOSEPHUS BOSSERS arbeider ☆ 22-4-1 760 Halsteren † 18-10-1833 N-Vosmeer OO 26-10-1788 N-Vosmeer</p>	<p>26 CHRISTIANUS ROSSET militair ☆ Bougie (Zwitserland) † OO</p>	<p>28 PETRUS POLLEMAN ☆ Didam † 10-4-1778 Halsteren OO 26-6-1768 N-Vosmeer</p>	<p>30 CORNELIUS DE KONINCK ☆ 18-11-1744 Steenberg † 4-4-1790 Halsteren OO 7-4-1777 Halsteren</p>
<p>17 CORNELIA VOLCKERS ☆ 18-9-1719 Halsteren † 15-10-1807 BoZoom</p>	<p>19 MARIA CORNELISSE NUIJTS ☆ 13-9-1720 BoZoom † ± 1783</p>	<p>21 ADRIANA MEULDERS ☆ 12-2-1734 Halsteren † 13-5-1810 BoZoom</p>	<p>23 JOHANNA MARIA DE HOLLANDER ☆ 20-9-1724 Halsteren † 28-3-1776 Halsteren</p>	<p>25 CATHARINA DECKERS ☆ 6-11-1760 Grathem † 30-5-1819 N-Vosmeer</p>	<p>27 LUCIA PIQUET ☆ ± 1764 BoZoom † 11-4-1805 BoZoom</p>	<p>29 MARIA DEJONGH ☆ 1-2-1743 Halsteren † 25-3-1829 N-Vosmeer</p>	<p>31 ADRIANA BURON partikuliere ☆ 16-9-1757 Halsteren † 25-1-1826 N-Vosmeer</p>
<p>8 GERARDUS GOVAERTS landman/ gemeenteman ☆ 3-9-1759 Halsteren † 24-11-1847 BoZoom OO 5-5-1782 BoZoom</p>	<p>9 ADRIANA LAMMERS ☆ 4-12-1755 BoZoom † 31-8-1838 BoZoom</p>	<p>10 GODEFRIDUS RUIJTEN landman/ gemeenteman ☆ 11-3-1758 BoZoom † 1-1-1795 Halsteren OO 27-6-1784 Halsteren</p>	<p>11 CORNELIA LOOS ☆ 18-2-1758 Halsteren † 24-6-1814 BoZoom</p>	<p>12 LEONARDUS BOSTERS arbeider ☆ 1-2-1791 Halsteren † 15-1-1831 N-Vosmeer OO 21-2-1814 N-Vosmeer</p>	<p>13 JOHANNA ROSSET ☆ 1-11-1791 BoZoom † 28-7-1855 N-Vosmeer</p>	<p>14 ANTONIUS POLLEMAN arbeider ☆ 6-10-1774 Halsteren ...† 24-12-1843 N-Vosmeer OO 1-5-1803 N-Vosmeer</p>	<p>15 ANNA CORNELIA DE KONINK ☆ 5-3-1781 Halsteren † 24-10-1849 N-Vosmeer</p>
<p>4 CORNELIS GOVAARTS landman ☆ 11-10-1785 Halsteren † 7-8-1825 Bergen op Zoom OO 5-5-1813 Halsteren</p>		<p>5 MARIA RUIJTEN ☆ 7-3-1791 † 17-5-1841 Bergen op Zoom</p>		<p>6 MATTHIJS BOSTERS borstelmaker/ slagter ☆ 26-7-1814 Nieuw-Vossemeer † 23-11-1868 Nieuw-Vossemeer OO 20-8-1841 Nieuw-Vosmeer</p>		<p>7 HENDRIKA POLLEMANS ☆ 15-2-1819 Nieuw-Vossemeer † 6-2-1897 Nieuw-Vossemeer</p>	
<p>2 GERARDUS GOVAARTS societeits bediende ☆ 12-3-1815 Halsteren † 26-7-1904 Bergen op Zoom OO 30-7-1868 Bergen op Zoom</p>				<p>3 ADRIANA CORNELIA BOSTERS ☆ 10-6-1842 Nieuw Vosmeer † 11-8-1913 Bergen op Zoom</p>			
<p>1 PETRUS MATTHIJS GOVAARTS Vleeschhouwer ☆ 6-6-1871 Bergen op Zoom † 28-3-1914 Bergen op Zoom OO 8-10-1891 Bergen op Zoom</p>				<p>OO Maria Josephina Boekmans ☆ 23-11-1867 Antwerpen † 18-1-1950 Bergen op Zoom</p>			

Adriaan Ditvoorst (1940-1987)

(Bijdrage van J.J. Jonkers)

Adriaan Ditvoorst [1] heeft na het voltooien van het gymnasium in Bergen op Zoom zich gevestigd in Rotterdam en werd vormgever op een reclamebureau. Na zijn dienstplicht vervuld te hebben, volgde hij van 1962 tot 1964 de opleiding aan de net opgerichte Filmacademie te Amsterdam. Omstreeks 1970 was hij even de belofte van de Nederlandse film. Zijn op de Franse nouvelle vague gebaseerde eind-examenfilm "*Ik kom wat later naar Madra*" (1965) ⁶) en de films "*Paranoia*" (1967) ⁷) en "*De blinde fotograaf*" (1973) ⁸) ontlokten zelfs lovende woorden aan grootheden als JeanLuc Godard en Bernardo Bertolucci. Wat bij "*Ik kom wat later naar Madra*" vooral indruk maakte, was Ditvoorst's brutale, zich aan geen conventie storende en overrompelende filmische vormgeving. Werkelijkheid, droom, fantasie, 'heden, toekomst en het filmen zelf schuiven razendsnel in en over elkaar en versmelten tot een ongekend rijke en meerduidige belevingswereld.

Op talloze festivals ontving hij prijzen. "Nog nooit", schreef de kritiek, "had een Nederlander zich in zijn debuut zo volledig gemanifesteerd als filmer".

Het uitblijven van publiek succes, hoe bescheiden ook, bemoeilijkte zijn carrière. Maar ook zijn eigen houding speelde hierbij een rol. Hij haatte concessies en al te simpele routineklussen. Zo maakte hij, met geld dat het ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk

⁶ Film 15 minuten, hier te zien: [deel 1](#), [deel 2](#).

⁷ Film [Paranoia](#)

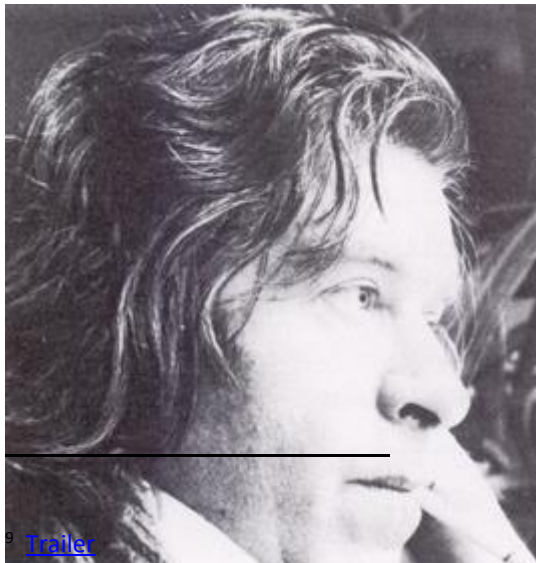
⁸ Film 18 minuten, hier te zien: [deel 1](#), [deel 2](#)

Werk had bestemd voor een documentaire over carnaval, in 1969 "[Antenna](#)", een ongrijpbare film als een LSD-trip, waarin Christus rijdend in een gammel Dafje hasj uitdeelt aan de behoeftigen. Dat CRM hem niet bepaald dankbaar was, spreekt voor zich. Het later alsnog ingeleverde ultra-korte "[Carna](#)" (1970), waarin de schijnheiligheid van het carnavalsgebeuren centraal stond, kan daarin nauwelijks verandering brengen.

Het werk uit de jaren zeventig kenmerkt zich door een minimum aan verhaalstructuur en een maximum aan schijnbaar willekeurige sfeerbeelden en -taferelen, waarin Ditvoorst zijn levenswalging en machteloosheid op superieure wijze weet uit te drukken.

In 1984 waagde Ditvoorst zich met "*De witte waan*"⁹) aan een comeback. Dit mislukte faliekant. De film was maar twee weken te zien en trok nog geen 2000 toeschouwers.

Leven en werk waren voor Ditvoorst één. Zijn realiteit was het maken van films. Ervaringen uit zijn leven spaarde hij op voor een explosie in

film. Hij werkte zeer persoonlijk en individueel en legde de reden waarom hij filmde en waarom hij iets zus of zo gefilmd had, graag uit door te refereren aan persoonlijke gevoelens. Zo had hij "*Madra*" gebaseerd op een

⁹ [Trailer](#)

persoonlijke ervaring in zijn diensttijd.

Op 26 oktober 1987 werd in de Theodoruêhaven te Bergen op Zoom zijn ontzielde lichaam aangetroffen. Een aantal vrienden en familieleden was toen al een week in het bezit van afscheidsbrieven, waarin de 47-jarige cineast zijn zelfmoord aankondigde. De laatste zin in een van de brieven luidde: "Alles is stilte, meer is er niet".

16	18 PETRUS VAN HUFFEL wanmaker ☆ 1798 Sijnegem † 8-9-1855 BoZoom ∞ 1-8-1833 BoZoom	20 JACOBUS KRIJNEN herbergier ☆ 1-2-1820 Ossendrecht † 29-10-1886 Woensdrecht ∞ 21-8-1846 Woensdrecht	22 CORNELIS DE MOOR arbeider ☆ 14-10-1816 Woensdrecht † 3-4-1905 Woensdrecht ∞ 22-4-1846 Woensdrecht	24 WILHELMUS WEIJTS schoenmaker ☆ 13-9-1799 BoZoom † 9-4-1867 BoZoom ∞ 16-5-1822 BoZoom	26	28 ANTONIUS VERDULT hovenier ☆ 14-1-1802 BoZoom † 7-5-1878 BoZoom ∞ 24-4-1828 BoZoom	30 CORNELIS VAN TILBORG arbeider ☆ 27-10-1802 BoZoom † 4-5-1871 BoZoom ∞
17 LUCIA DIETVORST	19 SERAPHINA FRANC. VAN DEN BOSCH ☆ 1806 Fleron (Luik) † 8-3-1858 BoZoom	21 MARIA NUIJEN ☆ 7-11-1819 Woensdrecht † 15-1-1892 Woensdrecht	23 JOHANNA VAN WIJK ☆ 26-3-1818 Woensdrecht † 26-9-1884 Woensdrecht	25 MARIA ELISABETH WILHELM ☆ 2-5-1801 BoZoom † 17-7-1880 BoZoom	27 JOHANNA VAN HAL ☆ 1801 Kaatsheuvel † 27-1-1860 BoZoom	29 MARIA VAN DEN BOOM ☆ 17-3-1807 BoZoom † 6-4-1889 BoZoom	31 ADRIANA FRANKEN ☆ 9-11-1809 BoZoom † 31-7-1878 BoZoom
8 JOHANNES DITVOORST zwavelstokventer ☆ 14-11-1834 BoZoom † 11-12-1913 BoZoom ∞ 9-9-1858 Bergen op Zoom	9 DINA LOUISA VAN HUFFEL ☆ 4-3-1835 BoZoom † 19-12-1909 BoZoom	10 CORNELIS CRIJNEN koopman ☆ 31-5-1849 † 19-10-1928 BoZoom ∞ 3-2-1874 Woensdrecht	11 LAUWERINA DE MOOR ☆ 26-12-1851 Woensdrecht † 1-2-1922 BoZoom	12 JOHANNES HENDRICUS WEIJTS schoenmaker ☆ 8-6-1836 BoZoom † 19-3-1919 Vught ∞ 16-10-1860 Bergen op Zoom	13 ANTONETTA VAN HAL ☆ 21-3-1840 Woensdrecht † 16-7-1880 BoZoom	14 ADRIANUS VERDULT sergeant-portier ☆ 10-11-1838 BoZoom † 14-10-1908 BoZoom ∞ 28-10-1869 Bergen op Zoom	15 PETRONELLA VAN TILBORG ☆ 9-1-1836 BoZoom † 24-9-1914 BoZoom
4 SUITBERTUS MARCELLUS DITVOORST herbergier- negociant ☆ 3-12-1872 Bergen op Zoom † 24-5-1947 Bergen op Zoom ∞ 4-5-1896 Bergen op Zoom	5 MARIA ELISABETH CRIJNEN ☆ 25-12-1875 Woensdrecht † 27-8-1924 Bergen op Zoom	6 ADRIANUS -WEIJTS verver ☆ 11-10-1873 Bergen op Zoom † 14-6-1942 Bergen op Zoom ∞ 23-4-1894 Bergen op Zoom	7 MARIA ADRIANA VERDULT ☆ 26-5-1873 Bergen op Zoom † 13-2-1935 Bergen op Zoom				
2 JAN BAPTISTUS DITVOORST handelsreiziger ☆ 8-6-1910 Bergen op Zoom † 19-12-1955 Bergen op Zoom ∞ 19-8-1935 Bergen op Zoom	3 ANTONIA WEIJTS ☆ 14-12-1912 Bergen op Zoom †						
1 ADRIAAN DITVOORST cineast ☆ 23-1-1940 Bergen op Zoom † 26-10-1987 Bergen op Zoom ongetrouwd							

Petrus Ludovicus Cornelis Hagens (1890-1926)

(Bijdrage van J .M.E.M. Hagens)

Piet Hagens [1] komt uit een Westbrabants kuipers-geslacht. Vanuit Essen (België) via Wouw, Halsteren en Nieuw-Vossemeer heeft de familie Hagens zich ook in Bergen op Zoom gevestigd.

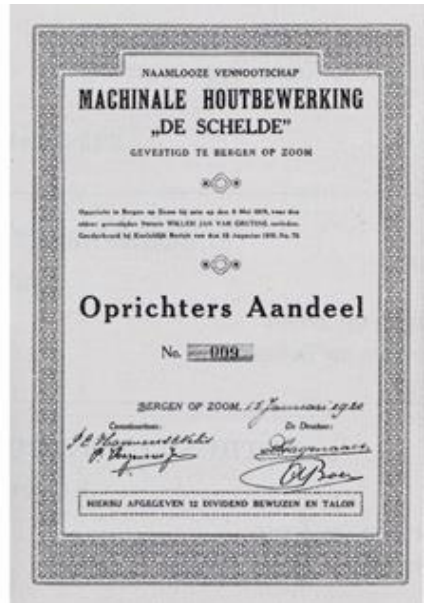
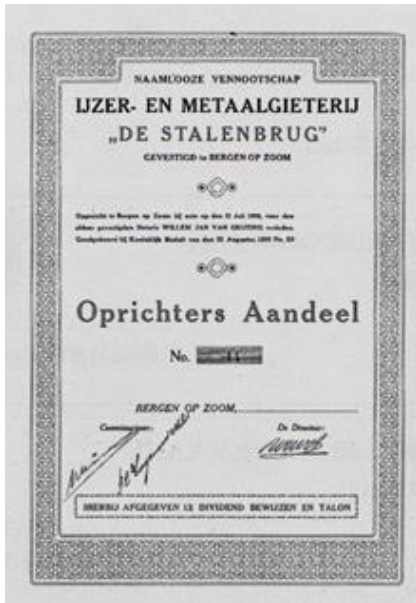
Pieter Hagens [4] kwam in 1840 vanuit Halsteren als knecht bij de kuiper van der Hoeven te Bergen op Zoom wonen en werken. Hij had het vak reeds geleerd bij zijn vader. Later begint hij in de Molstraat als zelfstandige kuiper op no. 12, de Kleine Mol. Omdat er in de kelder en op straat werd gewerkt, leverde dat veel overlast op voor de burens en passanten. Uiteindelijk werd een woning met daarnaast de kuiperij gebouwd op het St. Geertruidaplein / Stoelematstraat, op een terrein, dat na het springen van het kruithuis de Stoelemat in 1831 braak was komen te liggen.

Na een brand in 1910 verkocht **Johannes Cornelis Hagens** [2] het restant van de kuiperij aan een hovenier en werden de werkzaamheden voortgezet op het terrein in de Boutershemstraat waar de houtzagerij en kistenfabriek reeds waren gevestigd.

Na een grote brand rond 1920 verbood het gemeentebestuur de volledige wederopbouw en werd de kuiperij en kistenfabriek overgebracht naar de nieuwbouw Oldenbarneveldtstraat / Emmaplein. In 1926 kwam na een ongeluk **Piet Hagens** [1] te overlijden en werd het bedrijf opgeheven.

De gelijktijdige oprichting op het aanpalende terrein van ijzergieterij NV de Stalenbrug en de klompen- en drijfriemenfabriek NV de Schelde, ter versteviging van de economische basis na de Eerste Wereldoorlog, met verschillende familieleden als aandeelhouder, werd géén succes. De familienaam Hagens: Het Groot Woordenboek VAN DALE geeft

als werkwoord "hagen" aan: *Stenen hagen, in of op een haag zetten, ook voor vlas, hennep enz.* Zouden de mensen in Essen, die turf op een hoop te drogen hebben gezet, daarom "Hagenaars" genoemd zijn ? Of komt de naam van emigranten uit Princenhage of Den Haag, die soms "Hagenaars" genoemd worden?

Oprichters aandelen van 'De Stalenbrug' en 'De Schelde'

PETRUS LUDOVICUS CORNELIS HAGENAARS (1890-1926)

(Bijdrage van J.M.E.M. Hagenaars)

<p>16 PETRUS HAGENAARS kuiper ☆ 16-12-1760 Wouw † 25-4-1809 N.Vossemeer ∞ 9-5-1783 Halsteren</p>	<p>18 MARIJN MEESTERS kleermaker ☆ 23-4-1762 Etten-Leur † 20-1-1854 Halsteren ∞ 30-10-1785 Halsteren</p>	<p>20 ANTONIUS PLASMANS schoenmaker ☆ 23-2-1736 Halsteren † 28-6-1817 Halsteren ∞ 25-5-1766 Halsteren</p>	<p>22 LAURENS DE KOCK herbergier / schepen ☆ 8-1-1753 Halsteren † 4-7-1831 Halsteren ∞ 27-4-1772 Halsteren</p>	<p>24 THEODORUS STEVENS voerman ☆ 11-5-1752 BoZoom † 28-3-1803 BoZoom ∞ 3-5-1789 BoZoom</p>	<p>26 CORNELIS DE BRUIJN hotelhouder ☆ 10-1-1755 Wouw † 29-7-1828 BoZoom ∞ 26-11-1786 BoZoom</p>	<p>28 JOHANNES VAN RIJEN landbouwer ☆ 21-8-1749 N.Vossemeer † 17-12-1823 BoZoom ∞ 11-2-1776 BoZoom</p>	<p>30 JACOBUS VERDULT hovenier ☆ 1-6-1751 BoZoom † 2-3-1814 BoZoom ∞ 14-10-1777 BoZoom</p>
<p>17 SUZANNA VANDEBRANT ☆ 13-11-1752 Halsteren † 12-10-1794 N.Vossemeer</p>	<p>19 CATHARINA DIETVORST ☆ 24-11-1762 N. Vossemeer † 19-10-1835 Halsteren</p>	<p>21 PETRONELLA ROCKX ☆ 16-7-1746 Zundert † 1-3-1829 Halsteren</p>	<p>23 ANNA MARIA HUIJPS ☆ 11-5-1754 Steenbergen † 20-2-1792 Halsteren</p>	<p>25 ADRIANA JANBROERS ☆ 31-8-1765 BoZoom † 8-6-1791 BoZoom</p>	<p>27 PETRONELLA VAN ITERSOM ☆ 6-3-1764 Roosendaal † 4-3-1816 BoZoom</p>	<p>29 MARIA LAMMERS ☆ 2-12-1741 BoZoom † 2-1-1824 BoZoom</p>	<p>31 JACOBA CRUSIO ☆ 5-2-1752 BoZoom † 12-10-1827 BoZoom</p>
<p>8 CORNELIS HAGENAARS kuiper ☆ 29-12-1788 N.Vossemeer † 30-5-1851 Halsteren ∞ 31-3-1814 Steenbergen</p>	<p>9 JOHANNA CATHARINA MEESTERS ☆ 21-11-1790 Halsteren † 23-5-1875 Halsteren</p>	<p>10 ADRIANUS PLASMANS schoenmaker ☆ 3-10-1786 Halsteren † 21-2-1870 Halsteren ∞ 21-1-1810 Halsteren</p>	<p>11 CORNELIA DE KOCK ☆ 7-3-1773 Halsteren † 8-4-1852 Halsteren</p>	<p>12 LAURENTIUS STEVENS boekhouder en winkelier ☆ 26-5-1791 BoZoom † 18-9-1855 BoZoom ∞ 8-5-1815 Bergen op Zoom</p>	<p>13 MARIA DE BRUIJN ☆ 29-10-1791 BoZoom † 20-9-1852 BoZoom</p>	<p>14 JACOBUS VAN RIJEN landbouwer ☆ 8-2-1777 BoZoom † 25-3-1861 BoZoom ∞ 29-4-1810 Bergen op Zoom</p>	<p>15 LUCIA VERDULT ☆ 23-7-1784 Bo Zoom † 19-10-1865 BoZoom</p>
<p>4 PIETER HAGENAARS kuiper ☆ 27-1-1815 Halsteren † 28-3-1895 Bergen op Zoom ∞ 13-5-1841 Bergen op Zoom</p>	<p>5 PETRONELLA PLASMANS ☆ 19-5-1815 Halsteren † 16-5-1888 Bergen op Zoom</p>	<p>6 PETRUS THEODORUS STEVENS wagenmaker /timmerman ☆ 29-8-1817 Bergen op Zoïom † 27-11-1862 Bergen op Zoom ∞ 23-4-1857 Bergen op Zoom</p>	<p>7 LUCIA VAN RIJEN ☆ 5-10-1828 Bergen op Zoom † 26-1-1875 Bergen op Zoom</p>				
<p>2 JOHANNES CORNELIS HAGENAARS kuiper/houtzager ☆ 1-2-1852 Bergen op Zoom † 26-1-1924 Bergen op Zoom ∞ 30-1-1890 Bergen op Zoom</p>	<p>3 MARIA JOHANNA PETRONELLA STEVENS ☆ 21-7-1862 Bergen op Zoom † 1-5-1901 Bergen op Zoom</p>						
<p>1 PETRUS LUDOVICUS CORNELIS HAGENAARS Kuiper /kistenfabrikant ☆ 7-11-1890 Bergen op Zoom † 24-5-1926 Bergen op Zoom ∞ 28-8-1923 Klundert</p>	<p>∞ Jacoba Cornelia van Santvliet ☆ 11-5-1892 Klundert † 16-5-1973 Bergen op Zoom</p>						

Petronella Huijgen (1824-1876)

(Bijdrage van J.A.P.M. Harijgens)

Petronella Huijgen [1] is geboren te Bergen op Zoom op 4 maart 1824 als dochter van **Cornelius Huijgen** [2] en **Jacoba Crusio** [3]. Ze huwde te Bergen op Zoom op 22 mei 1851 met **Johannes van den Boom**, geboren te Bergen op Zoom op 10 februari 1823. Uit dit huwelijk zijn 6 kinderen geboren: Cornelis (7-2-1853), Johannes Adrianus (19-8-1855), Johannes (17-2-1857), Johannes (27-5-1858), Sebastianus (9-8-1860) en Petrus Johannes (23-3-186~). Beide kinderen Johannes (1857 en 1858) overleden kort na de geboorte.

Elisabeth Huijgen, een jongere zus van Petronella, huwde te Bergen op Zoom op 30 april 1857 met Adrianus van den Boom, een jongere broer van de bovengenoemde Johannes van den Boom.

Petronella was als 6-jarige een erg "beweeglijk" kind. Uit de volkstelling in 1830 bleek namelijk, dat zij tweemaal werd ingeschreven. Eenmaal in de Fluwelenbroekstraat 79, samen met haar ouders, broers en zusters. Maar ze stond ook ingeschreven op het adres van haar grootouders, **Johannes Huijgens** [4] en **Maria Talboom** [5], op de Scholiersberg 38.

Dit laatste adres is gelegen op de hoek van de Scholiersberg met de Hofstraat en werd afwisselend opgegeven als liggend in de Hofstraat of op de Scholiersberg. Deze woning werd opgesplitst en later weer samengevoegd. Het huis is tussen 1812 en 1830 de woning geworden van de familie Huijgens.

Volgens de volkstelling van 1850 woonde Petronella dan bij haar grootouders op de Scholiersberg 38. Johannes van den Boom kwam bij het huwelijk met Petronella ook op dit adres te wonen. **Petronella** overleed op 4 december 1876 en **Johannes van den Boom** op 28 maart

1892. Hierna zou op de Scholiersberg hun zoon Sebastianus van den Boom en zijn vrouw Johanna Banier wonen. Later woonde op het adres Petronella's kleinzoon Johannes Gerardus van den Boom tot zijn overlijden in 1974.

Petronella is maar 52 jaar oud geworden. In die tijd was de gemiddelde leeftijd een stuk lager dan nu het geval is. De voornaamste oorzaak was de grotere kindersterfte in die tijd. Petronella's ouders werden gemiddeld 77 jaar, haar grootouders ook 77 jaar en haar overgrootouders, waarvan de overlijdensdata bekend zijn, werden gemiddeld 62 jaar oud. In de tijd van overlijden van haar overgrootouders werd bij het overlijden ook de overlijdensoorzaak opgegeven:

Marinus Talboom [10] Pleuris

Catharina van Ditvorst [11] Breuk

Philippus Crusio [12] Koorsen

Martina Luijkx [13] Overval

Jacobus van Terheijden [14] Pleuris ,

Anna Stallaerts [15] Koorsen

PETRONELLA HUIJGEN (1824-1876)

(Bijdrage van J.A.P.M. Harijgens)

<p>16 HUBERTUS HUIJGENS</p> <p>☆ 25-10-1704 Halsteren</p> <p>†</p> <p>∞ 24-4-1729 Halsteren</p>	<p>18 ADRIANUS WEIJNAERS</p> <p>☆ 27-2-1724 Antwerpen</p> <p>†</p> <p>∞ 16-2-1749 BoZoom</p>	<p>20 CORNELIUS TALBOOM</p> <p>☆ Rv 2-12-1708 Gr. Zundert</p> <p>† ± 1748</p> <p>∞ 17-3-1734 BoZoom</p>	<p>22 JOHANNES VAN DITVORST</p> <p>☆ 17-8-1707 Loenhout</p> <p>† 30-11-1751 Loenhout</p> <p>∞ 1-6-1732 Loenhout</p>	<p>24 PHILIP CRUSIO</p> <p>☆ Land van Ath</p> <p>† 22-11-1749 BoZoom</p> <p>∞ 10-10-1714 BoZoom</p>	<p>26 CORNELIS M.C. LUIJKX</p> <p>☆ 12-11-1693 BoZoom</p> <p>† 23-9-1753 BoZoom</p> <p>∞ 3-9-1713 BoZoom</p>	<p>28 LEONARDUS JOOS VAN TERHEIJDE</p> <p>☆ Steenberg</p> <p>†</p> <p>∞ 17-7-1712 N. Vosmeer</p>	<p>30 CORNELIUS STALLAERTS</p> <p>☆ Braband</p> <p>†</p> <p>∞ 3-1-1723 BoZoom</p>
<p>17 JACOBA DE VOS</p> <p>☆ 11-12-1707 Halsteren</p> <p>†</p>	<p>19 ADRIANA DE BOT</p> <p>☆ 8-11-1727 Antwerpen</p> <p>†</p>	<p>21 MARIA MARIJNISSE QUICK</p> <p>☆ 14-8-1707 BoZoom</p> <p>†</p>	<p>23 JOHANNA VAN ANTWERPEN</p> <p>☆ 17-3-1712 Loenhout</p> <p>† 2-1-1798 Loenhout</p>	<p>25 PETRONELLA PEET VAN TICHELEN</p> <p>☆ 28-12-1679 Wouw</p> <p>† 22-3-1722 BoZoom</p>	<p>27 DIGNA WILLEMSE HERMANS</p> <p>☆ 26-2-1690 BoZoom</p> <p>† 5-4-1764 Halsteren</p>	<p>29 MARIA HENDRIKS CIJS</p> <p>☆ N. Vosmeer</p> <p>†</p>	<p>31 ELISABETH VAN AIJEN</p> <p>☆ Lier</p> <p>†</p>
<p>8 ADRIANUS HUIJGENS</p> <p>☆ 3-7-1745 Halsteren</p> <p>†</p> <p>∞ 8-4-1 770 Bergen op Zoom</p>	<p>9 JOHANNA WEIJNAERS</p> <p>☆ 26-6-1751 BoZoom</p> <p>†</p>	<p>10 MARINUS TALBOOM</p> <p>☆ 28-2-1739 BoZoom</p> <p>† 1-7-1781 BoZoom</p> <p>∞ 17-2-1765 Bergen op Zoom</p>	<p>11 CATHARINA VAN DITVORST</p> <p>☆ 8-1-1740 Loenhout</p> <p>† 1-6-1785 BoZoom</p>	<p>12 PHILIPPUS CRUSIO</p> <p>☆ 23-1-1720 BoZoom</p> <p>† 3-4-1795 BoZoom</p> <p>∞ 6-4-1744 Bergen op Zoom</p>	<p>13 MARTINA LUIJKX</p> <p>☆ 11-11-1723 BoZoom</p> <p>† 5-5-1801 BoZoom</p>	<p>14 JACOBUS VAN TERHEIJDEN</p> <p>☆ 26-4-1 722 Steenbergen</p> <p>† 18-5-1785 BoZoom</p> <p>∞ 16-7-1748 Bergen op Zoom</p>	<p>15 ANNA STALLAERTS</p> <p>☆ 1-5-1725 BoZoom</p> <p>† 27-8-1794 BoZoom</p>
<p>4 JOHANNES HUIJGENS hovenier</p> <p>☆ 30-11-1773 Bergen op Zoom</p> <p>† 31-8-1850 Bergen op Zoom</p> <p>∞ 24-5-1795 Bergen op Zoom</p>	<p>5 ANNA MARIA TALBOOM</p> <p>☆ 30-9-1766 Bergen op Zoom</p> <p>† 15-8-1854 Bergen op Zoom</p>	<p>6 CORNELIUS CRUSIO hovenier</p> <p>☆ 20-11-1757 Bergen op Zoom</p> <p>† 19-7-1826 Bergen op Zoom</p> <p>∞ 4-9-1785 Bergen op Zoom</p>	<p>7 PETRONELLA VAN TER HEIJEN</p> <p>☆ 14-6-1758 Bergen op Zoom</p> <p>† 27-12-1831 Bergen op Zoom</p>				
<p>2 CORNELIUS HUIJGEN hovenier</p> <p>☆ 29-1-1798 Bergen op Zoom</p> <p>† 29-9-1881 Bergen op Zoom</p> <p>∞ 2-5-1823 Bergen op Zoom</p>	<p>3 JACOBA CRUSIO hovenierster</p> <p>☆ 7-7-1794 Bergen op Zoom</p> <p>† 30-3-1866 Bergen op Zoom</p>						
<p>1 PETRONELLA HUIJGEN</p> <p>☆ 4-3-1824 Bergen op Zoom</p> <p>† 4-12-1876 Bergen op Zoom</p> <p>∞ 22-5-1851 Bergen op Zoom</p>	<p>∞ Johannes van den Boom</p> <p>☆ 10-2-1823 Bergen op Zoom</p> <p>† 28-3-1892 Bergen op Zoom</p>						

Michaël Petrus Josephus Egidius Lafontijn (1864-1940)

(Bijdrage van F.C.J. Wierckx)

Michael Petrus Josephus Egidius of **Michel Lafontijn** [1] stamde uit een oud maar vergeten Bergs geslacht van kooplieden. Zelf oefende bij oorspronkelijk het beroep van lakenkoopman uit ¹⁰), later dreef hij op de Grote Markt te Bergen op Zoom ¹¹) een grote zaak in heren-, dames- en kindermode. Deze zaak werd later overgenomen door P. Rijk. Nu nog steeds wordt in hetzelfde pand textiel verkocht door Zeeman.

Michel Lafontijn was zeker niet onbemiddeld. Een combinatie van reeds bestaande familierijkdom en goed zaken doen maakte van hem een gefortuneerd man. Dit blijkt o.a. uit het feit, dat hij niet alleen een pand aan de Grote Markt naliet, maar ook zijn woonhuis aan de Antwerpsestraat en de villa Stadszicht aan de Luchtenburgseweg op het eiland Tholen.

Het verhaal gaat, dat Michel Lafontijn deze villa enkel en alleen heeft laten bouwen om een opschepperige Thoolse boer op de hoeve Luchtenburg een lesje te leren. Lafontijn vond namelijk, dat deze boer in het Bergse café De Beurs veel te veel prat ging op zijn rijkdom. Lafontijn kocht een stuk grond vlak bij de hoeve van deze boer en bouwde er in 1909 een kasteelachtige villa op, die er nu nog steeds staat ¹²).

Na de dood van Michel Lafontijn gingen er in Bergen op Zoom al snel

¹⁰ Op een [foto in het Westbrabants Archief](#) uit 1896 is WPJE La Fontijn afgebeeld als militair.

¹¹ DE Swane, Grote markt 35 Zie [foto](#)

¹² Zie [Google Streetview](#)

geruchten over zijn laatste wilsbeschikking. Lafontijn was immers nooit getrouwd geweest en had weinig familie. De [villa Stadszicht](#) kwam als legaat in het bezit van zijn chauffeur. Ook zijn huishoudster werd rijkelijk bedacht.

Met Michel Lafontijn verdween de naam uit de Bergse bevolkingsregisters. Zoals eerder opgemerkt, stamde Michel Lafontijn uit een oude Bergse familie. Zijn betovergrootvader **Egidius Lafontijn** [16] werd reeds in 1718 in Bergen op Zoom gedoopt. Bovendien komen de meeste van de voorouders van zijn vader in deze kwartierstaat uit Bergen op Zoom. Alleen zijn overgrootmoeder **Maria Jansen** [9] kwam uit het Belgische Turnhout. De grootouders van zijn moeder vertonen wat betreft herkomst een grotere spreiding: **Adriana Antonissen** [13] komt uit Ossendrecht, **Petrus Bastiaanse** [12] uit Halsteren en **Maria Geijzen** [15] uit Gorcum of Sapperner.

De herkomst van Maria Geijzen is niet geheel duidelijk: in de ene vermelding wordt Gorcum als geboorteplaats opgegeven, terwijl in het andere geval Sappemeer vermeld wordt.

In de generatie daarvoor wordt de geografische spreiding nog groter: **Jacobus Bastiaanse** [24] komt uit Loenhout, **Petronella Roek** [25] uit Essen en **Johannes Franciscus Vergroesen** [28] uit Groot Zundert. Opvallend zijn de beroepen van zijn voorouders: velen zijn zogenaamde neringdoenden. Zij dreven een winkel of oefenden daarmee verwante beroepen uit. Opmerkelijk is nog **Johannes Josephus Bastiaanse** [6] die, naast het beroep van negociant, landmeter was. Ook het beroep van zijn grootvader **Egidius Henricus Lafontijn** [4] is opvallende; hij was klerk op de gemeentesecretarie te Bergen op Zoom en heeft in die hoedanigheid waarschijnlijk vele nog bestaande archiefstukken in zijn handen gehad en/ of geschreven.

Als laatste punt mag niet onvermeld blijven, dat de sterfdatum van zijn moeder niet bekend is. Zij vertrekt na de dood van haar echtgenoot uit Bergen op Zoom en vestigt zich in Tours (Frankrijk). Zij komt daarna in de Bergse bevolkingsregisters niet meer voor.

1896 Groepsportret op de binnenplaats van de Harmoniezaal (De Korenbeurs) van C.J. Becht aan de Potterstraat. v.l.n.r. zittend: C.C.A. van Opdorp, M.P.J.E. La Fontijn, M.H. Hartog, onbekend, staand: twee onbekende serveersters, W.G.J. de Plönnies ([WBA BOZ001034063](https://www.wba.nl/BOZ001034063))

MICHAËL PETRUS JOSEPHUS EGIDIUS LAFONTIJN(1864-1940)

(Bijdrage van L.M.Th. van Bragt-Govaarts)

16 EGIDIUS LAFONTIJN ☆ 7-10-1718 BoZoom † 24-10-1775 BoZoom ∞ 22-4-1748 BoZoom	18 JOHANNES FRANC. JANSEN ☆ † ∞	20 FRANCISCUS DE SAIN ☆ 21-8-17 45 BoZoom † 6-12-1795 BoZoom ∞ 15-5-1768 BoZoom	22 PIETER VAN DE VIJVER ☆ 8-1-1750 BoZoom † 28- 7-1809 BoZoom ∞ 13-2-1774 BoZoom	24 JACOBUS BASTIAANSE ☆ 22-8-1737 Loenhout † 5-8-1796 Halsteren ∞ 29-4-1762 Halsteren	26 ☆ † ∞	28 JOHANNES FRANC. VERGROESEN ☆ 6-4-1729 Groot- Zundert † 7-11-1778 BoZoom ∞ 1-8-1 762 BoZoom	30 ☆ † ∞
17 JOANNA MARIA VAN THIEL ☆ ± 1718 † 31-1-1793 BoZoom	19 MARIA CATHARINA DE GRUIJTER ☆ †	21 CLARA VAN SCHAEGEN ☆ 27-11-1742 BoZoom † na 1-8-1798	23 JOSEPHA ZEELANT ☆ ± 1753 † 7-6-1846 BoZoom	25 PETRONELLA ROEK ☆ 7-11-1738 Essen † 8-9-1800 Halsteren	27 ☆ †	29 ELISABETH ROMMERS ☆ 21-9-1738 BoZoom † 23-10-1772 BoZoom	31 ☆ †
8 JOANNES LAFONTIJN ☆ 21-8-1754 BoZoom † 17-9-1844 BoZoom ∞ 23-2-1794 Bergen op Zoom	9 MARIA JANSEN ☆ 1-2-1758 Turnhout(B.) † 5-4-1828 BoZoom	10 CORNELIS DESAIN ☆ 30-8-1775 BoZoom † 24-7-1807 BoZoom ∞ 13-11-1803 Bergen op Zoom	11 PETRONILLA CORN. VAN DE VIJVER Winkelierster ☆ 23-11-1774 BoZoom † 7-6-1846 BoZoom	12 PETRUS BASTIAANSE Winkelier ☆ 23-5-1769 Halsteren † 6-5-1839 BoZoom ∞ 7-10-1804 BoZoom	13 ADRIANA ANTONISSEN ☆ 1765 Ossendrecht † 1-5-1849 BoZoom	14 WILHELMUS VERGROESEN Grutter ☆ 20-4-1765 BoZoom † 15-7-1846 BoZoom ∞ 23-1-1803 Bergen op Zoom	15 MARIA GEIJSEN ☆ 1778/1780 Sappemeer † 10-5-1845 BoZoom
4 EGIDIUS HENRICUS LAFONTIJN Klerk ☆ 14-4-1796 Bergen op Zoom † 22- 7-1856 Bergen op Zoom ∞ 14-6-1827 Bergen op Zoom	5 PETRONILLA CORNELIA DE SAIN Winkelierster ☆ 22-7-1804 Bergen op Zoom † 7-10-1870 Bergen op Zoom		6 JOHANNES JOSEPHUS BASTIAANSE Landmeter /Negociant ☆ 18-2-1809 Bergen op Zoom † 26-7-1841 Bergen op Zoom ∞ 21-6-1832 Bergen op Zoom		7 JOANNA VERGROESEN ☆ 21-3-1807 Bergen op Zoom † 16-9-1871 Bergen op Zoom		
2 PETRUS CORNELIS LAFONTIJN Winkelier ☆ 8-6-1832 Bergen op Zoom † 18-10-1894 Bergen op Zoom				3 ADRIANA JOHANNA BASTIAANSE Winkelierster ☆ 27-12-1838 Bergen op Zoom † onbekend; (vertrokken naar Tours) ∞ 12-10-1857 Bergen op Zoom			
1 MICHAËL PETRUS JOSEPHUS EGIDIUS LAFONTIJN Winkelier ☆ 19-1-1864 Bergen op Zoom † 27-8-1940 Bergen op Zoom				ongetrouwd			

Maria Elisabeth Antonia Langenberg (1914-1970)

(Bijdrage van S.J. Schot)

Maria Elisabeth Antonia Langenberg [1] is geboren te Bergen op Zoom op 25 augustus 1914 en overleden aldaar op 6 december 1970, 56 jaar oud. Maria was gehuwd met **Cornelis Albertus Schot**, geboren te Bergen op Zoom op 10 juni 1910.

De familie Langenberg heeft zijn wortels in Gilze (NB). Daar wordt in 1685 Dielis Goijaarts Langenbergh geboren. Hij huwt in Gilze op 16 december 1708 Jenneke van Dijk. Ze gaan wonen in het gehucht Kerhof. Een naam waar men waarschijnlijk moeite mee had, want later wordt de naam van dit gehucht veranderd in Weilenseind. Een verrassende vondst.

Het echtpaar Cornelis Schot en Maria Langenberg

Hun zoon Leendert Jasper Langenbergh trouwt op 4 februari 1742 met Adriana Bruijns uit Princenhage. Wanneer Adriana is overleden, vertrekt Leendert met zijn zoon Johannes (Jan) naar Borgvliet om daar te trouwen met Anna Digna van Oevelen.

Op 4 januari 1766 overlijdt Leendert. Uit een brief van de weeskamer te Borgvliet, blijkt Jan in zijn tweede huwelijk met Digna nog drie kinderen te hebben verwekt. Jasper, Maria en Adriana. Als voogd over de drie minderjarige kinderen wordt Pieter Hopmans door de weeskamer aangewezen en als toezienend voogd Adriaan de Jongh.

Zoon Jan, uit zijn eerste huwelijk met Adriana Bruijns, huwt in Bergen op Zoom op 14 juni 1767 met Angelina Deckers uit Essen. Ze vestigen zich eveneens in Borgvliet. Johannes zal, zoals de meeste mannen in die tijd, wel gewerkt hebben als knecht bij een boer.

In het Rechterlijk en Administratief van Borgvliet zijn minuutlijsten te vinden waarop aangegeven is hoeveel belasting men moet betalen.

Men wordt aangeslagen voor het huishouden en het hoornvee dat men heeft. In 1781 moet Jan betalen voor één huishouden en 2 koeien. Een grote boer was hij dus niet. In 1782 moet Elisabeth Deckers (Angelina wordt hier Elisabeth genoemd), weduwe van Jan Langenbergh, voor deze kosten opdraaien.

We mogen dus aannemen dat Jan in 1781/82 overleden is. Jan laat zijn vrouw met 7 kinderen achter. Het zal voor de weduwe niet gemakkelijk zijn geweest, want de jongste kinderen Maria en Dymrna, een tweeling, zijn nog geen twee jaar oud. **Johannes** [16], de tweede zoon uit het gezin, huwt op 9 mei 1802 in Halsteren **Johanna Peters** [17].

Philippus Langenberg en Johanna Adriaansen bij het uitgaan van de kerk te Nieuw Borgvliet op 17 februari 1931

Johanna was 2 maanden voor het huwelijk reeds bevallen van een zontje **Johannes** [8]. Het kind wordt in Bergen op Zoom gedoopt. Op de doopakte van de RK kerk wordt aan de pastoor opgegeven, dat Johannes Langenberg de vader is. Het blijft het enige kind uit dit huwelijk. Niet zo verwonderlijk, want Johannes sterft op 11 juli 1805 aan de galkoorts. Hij is pas 36 jaar en slechts 3 jaar getrouwd geweest. Johannes, de zoon dus, huwt in Bergen op Zoom op 11 mei 1827 **Henrica Lassau** (Lassou) [9], een dienstbode. Zoals de naam al doet vermoeden is de vader van Henrica afkomstig uit Zeeland. Opvallend is, dat bij de aangifte van de geboorte van hun zoon **Franciscus** [12] Bergen op Zoom 2 november 1831, een van de getuigen Johannes Schot 27 jaar schipper, is. Franciscus trouwt op 27 juni 1858 Petronella Musters. De 3 kinderen uit dit huwelijk overlijden allen binnen de 3 jaar. Petronella overlijdt na 4 jaar (1862). Frans (30 jaar) blijft alleen achter. Hij treurt niet lang,

want een jaar later op 5 feb 1863 trouwt hij de hoveniersdochter Johanna Somers.

Het noodlot blijft hem achtervolgen, want na 8 jaar huwelijk komt ook Johanna te overlijden (10 maart 1871). De 5 kinderen uit dit huwelijk overlijden allen weer betrekkelijk snel na de geboorte. Wederom blijft Frans alleen achter.

De geschiedenis herhaalt zich, want weer één jaar later trouwt Frans voor de derde keer en nu met Maria Catharina Verdult, wederom een hoveniersdochter. De eerste drie kinderen uit dit huwelijk overlijden al binnen enkele maanden. Wat zal er aan de hand wezen?

Dan wordt **Philippus** [2] geboren. Deze wordt, zoals u in de kwartierstaat ziet, 79 jaar. Van de 4 kinderen die na Philippus worden geboren wordt Johanna Petronella 82 jaar en Maria Catharina 72 jaar. Philippus huwt op 11 okt 1913 **Johanna Elisabeth Adriaansen** [3] uit Halsteren.

MARIA ELISABETH ANTONIA LANGENBERG {1914-1970}

(Bijdrage van S.J. Schot)

16 JOHANNES LANGENBERG hovenier ☆ 5-11-1769 BoZoom † vóór 1827 BoZoom OO 9-5-1802 Halsteren	18 JOHANNES FRED. LASSOU boswachter/ schipper ☆ 10-4-1756 Middelburg † 17-3-1837 BoZoom OO 7-6-1795 Wouw	20 JOHANNES VERDULT bierkruider /hovenier ☆ 25-2-1769 BoZoom † 25-4-1857 BoZoom OO 19-7-1795 BoZoom	22 JOHANNES HUIJGENS hovenier ☆ 30-11-1773 BoZoom † 31-8-1850 BoZoom OO 24-5-1833 BoZoom	24 THOMAS ADRIAANSEN dagloner ☆ 14-6-1773 Huijbergen † 13-9-1813 Halsteren OO 27-12-1801 Halsteren	26 JACOBUS NUIJTEN bouwknecht ☆ 26-6-1765 Halsteren † 25-3-1807 Halsteren OO 7-1-1791 Halsteren	28 ADRIAAN GEERS bouwknecht ☆ 23-6-1767 Steenbergen † 26-10-1825 N. Vossemeer OO 23-5-1812 Halsteren	30 LAURENS MAURITS metselaar ☆ 3-8-1797 N. Vossemeer † 24-3-1832 N. Vossemeer OO 20-4-1820 N. Vossemeer
17 JOHANNA PETERS ☆ 12-2-1772 Halsteren † 19-2-1838 BoZoom	19 PETRONILLA VAN TIGGELEN ☆ 10-2-1757 Wouw † 19-3-1838 BoZoom	21 MARIA CATHARINA HOUBEN ☆ ± 1773 Maastricht † 7-4-1841 BoZoom	23 ANNA MARIA TALBOOM hovenierster ☆ 30-9-1766 BoZoom † 15-8-1854 BoZoom	25 JOHANNA BUIJS arbeidster ☆ 6-2-1781 Steenbergen † 22-12-1851 Halsteren	27 ANNA DE KONINK ☆ 8-7-1771 Halsteren † 24-8-1837 Halsteren	29 JOHANNA HUIJGEN ☆ 9-6-1775 BoZoom † 28-1-1849 N. Vossemeer	31 ANNA MARJA VAN ZOOM arbeidster ☆ 8-6-1797 Halsteren † 16-7-1852 N. Vossemeer
8 JOHANNES LANGENBERG hovenier ☆ 3-3-1802 BoZoom † 19-12-1868 BoZoom OO 11-5-1827 Bergen op Zoom	9 HENRICA LASSAU hovenierster ☆ 3-4-1799 BoZoom † 27-9-1896 BoZoom	10 JOHANNES VERDULT hovenier ☆ 11-11-1810 BoZoom † 2-9-1849 BoZoom OO 7-11-1833 Bergen op Zoom	11 JOHANNA HUIJGENS ☆ 15-5-1807 BoZoom † 4-7-1887 BoZoom	12 FRANCISCUS ADRIAANSEN arbeider ☆ 31-7-1803 Halsteren † ± 1847 (verdrongen) OO 21-5-1829 Halsteren	13 ELISABETH NUITEN ☆ 24-8-1802 Halsteren † 6-7-1868 Halsteren	14 ADRIAAN GEERS bouwknecht ☆ 23-12-1814 Steenbergen † 3-12-1888 N.Vossemeer OO 13-11-1846 Nieuw Vossemeer	15 ANNA MAURITS arbeidster ☆ 2-4-1821 N.Vossemeer † 19-10-1879 N.Vossemeer
4 FRANCISCUS LANGENBERG hovenier ☆ 2-11-1831 Bergen op Zoom † 21-6-1909 Bergen op Zoom OO 2-7-1872 Bergen op Zoom	5 MARIA CATHARINA VERDULT hovenierster ☆ 2-2-1840 Bergen op Zoom † 12-1-1911 Bergen op Zoom	6 JOHANNES FRANCISCUS ADRIAANSEN arbeider ☆ 5-1-1844 Halsteren † 15-12-1899 Bergen op Zoom OO 24-5-1872 Nieuw Vossemeer	7 JOHANNA GEERS arbeidster ☆ 1-11-1848 Nieuw Vossemeer † 12-10-1899 Halsteren				
2 PHILIPPUS LANGENBERG arbeider v. Goossen haardenfabriek ☆ 8-5-1878 Bergen op Zoom † 22-8-1957 Bergen op Zoom OO 11-10-1913 Halsteren	3 JOHANNA ELISABETH ADRIAANSEN ☆ 10-8-1883 Halsteren † 12-2-1940 Vught						
1 MARIA ELISABETH ANTONIA LANGENBERG ☆ 25-8-1914 Bergen op Zoom † 6-12-1970 Bergen op Zoom OO 10-2-1938 Bergen op Zoom	OO Cornelis Albertus Schot kernmaker gieterij Asselbergs ☆ 10-6-1910 Bergen op Zoom † 24-7-1970 Bergen op Zoom						

Cornelia Proost (1884-1992)

(Bijdrage van F.C.J. Wierckx / L.M.Th. van Bragt-Govaarts)

Cornelia Proost [1] heeft in Bergen op Zoom faam verworven omdat zij van alle Bergenaren van de afgelopen eeuwen het langst geleefd heeft; haar leven duurde bijna 108 jaren¹³). Daarmee voegde zij zich in de [rijen van de Nederlanders](#), die strijden om het leeftijdsrecord in deze eeuw.

Wanneer we haar kwartierstaat bekijken, dan valt het op dat ook een aantal van haar voorouders een voor die tijd uitzonderlijke leeftijd bereikten. Haar grootvader

Sebastianus Proost [4], in leven

kommies van de stadsbelasting, bereikte de leeftijd van 96 jaar. De krant van dat jaar vermeldt bij zijn verjaardag, een maand voor zijn dood, dat de krasse baas nog in goede gezondheid verkeert. Voor zijn lange en arbeidzame leven werd hij bovendien door de koning onderscheiden met het ijzeren kruis. Ook haar grootouders aan moederskant bereikten beiden een leeftijd van rond de 80 jaar.

Ook in andere opzichten was Sebastianus Proost een vitale persoon. In zijn lange leven huwde hij maar liefst viermaal. Zijn achtereenvolgende

Cornelia Proost, alias Kee Knoet,
in 1910 [WBA RPOF216](#)

¹³ Om precies te zijn: 107 jaar en 350 dagen,

echtgenoten waren Helena Piree, Johanna Talboom, **Johanna Maria Steenbak** [5] (de grootmoeder van Cornelia Proost) en als laatste Pieterella Bruijnenberg. Als gevolg van dit grote aantal huwelijken was Sebastianus de stamvader van een zeer groot aantal nakomelingen.

De echtgenoot van Cornelia Proost, Hendricus Wilhelmus Knoet, was kleermaker van beroep en werd als zodanig opgeleid bij de firma Terhorst te Bergen op Zoom. In de periode kort na hun huwelijk dreven zij dan ook een eigen kleermakerij in de Molstraat te Bergén op Zoom.

De eerste dagen van hun huwelijk brachten zij echter niet in Bergen op Zoom door: in de periode 1906 - 1910 woonden zij te 's-Gravenhage en

*Het gezin Knoet-Proost, vlnr: Petronella Knoet (1907-heden), **Hendricus Wilhelmus Knoet** r1881-1935), Helena Knoet {1909-1942), Sebastianus Knoet (1916-1989), Cornelis Knoet (1920- 1993), Jacoba Knoet {1913-1993), **Cornelia Proost** [1] (1884-1992), Francisca Knoet {1906- 1993), Leonardus Knoet {1911-1966). [WBA RPOF260](#)*

werkte Hendrik bij de firma Bruggeman aan de Paul Krügerlaan te 's-Gravenhage. Daarna woonden zij tot het overlijden van Henricus Wilhelmus Knoet te Bergen op Zoom.

Na de dood van haar echtgenoot kreeg Cornelia Proost een aanbod van de firma Jamin om in Rotterdam een filiaal van deze snoep- en banketwinkel te gaan beheren. Dit was in deze periode een gebruikelijke manier om weduwen met een groot gezin te ondersteunen: door deze vrouwen een vorm van bestaan te bieden konden zij aan de armoedeval als gevolg van het overlijden van hun echtgenoot ontsnappen.

Zo woonde zij tussen 11 augustus 1936 en 1 mei 1940 in de Hoogstraat 374 te Rotterdam. Na een korte tussenstop in Hillegersberg keert Cornelia op 1 mei 1941 terug naar Bergen op Zoom

De kwartierstaat van de vader van Cornelia, **Sebastianus Proost** [2], is opvallend door het milieu waarin het zich afspeelt. Zowel de families Steenbak als de familie Proost oefenden het beroep van potmakers-knecht uit. Dit blijkt bijv. uit de lijst van bestuurders van de ziekenbus van het potmakersgilde, waarin een aantal voorouders van Sebastianus voorkomen: Minikus Steenbak (1731), Jan Steenbak (1743, 1750), Willem Proost (1752, 1762, 1774, 1780), Laureijs Steenbak (1.754, 1759, 1781), Johannes Proost (1789), Willem Proost de jonge (1789, 1790). Dit geeft duidelijk aan hoe nauw deze families met de aardewerkproductie in de stad verwezen waren.

In 1765 hebben de families Proost en Steenbak zelfs nog getracht een :elijksoortig bedrijf te stichten in Oudenbosch. Door de familiebanden, die de familie ,teenbak had met dit markiezaatsdorp, waren zij zeer geïnteresseerd in het beginnen ran een bedrijf aldaar. Dit is echter door toedoen van het Bergse potmakersgilde door de Staten Generaal niet toegestaan. De argumentatie van het Bergse potmakersgilde

kwam er op neer dat er op deze manier te veel concurrentie zou ontstaan voor de Bergse aardewerkindustrie.

Je voorouders van de moeder van **Cornelia** komen uit een heel andere sociale groep binnen de stad Bergen op Zoom. Zij oefenden het beroep van hovenier uit. De families Jaspers en Goorden hoorden in de 18e en 19e eeuw tot de hoveniersstand. Waarschijnlijk door het jong overlijden van de ouders van **Cornelis Jaspers** [6] is er een breuk opgetreden in deze familietraditie en zijn de leden van deze familie in een andere professie de kost gaan verdienen.

De familie Verbiest is nauw verwant aan de Bergse hoveniersstand, maar ook aan de horeca. Een nicht van **Francina Jaspers** [3] is Maria Verbiest. Haar kwartierstaat wordt elders in dit boek behandeld.

Maria Oggelbie [23] is van Schotse afkomst. Ook deze kwartierstaat heeft, zoals in Bergen op Zoom gebruikelijk is, een internationaal tintje.

Mevr Kee Knoet-Proost bij haar 101ste verjaardag op de foto met haar zoon en schoondochter.

[WBA RPOF256](#)

CORNELIA PROOST (1884-1992)

(Bijdrage van C.F.H. Sio / L.M.Th. van Bragt-Govaarts)

16 WILLEM PROOST ☆ 23-9-1729 BoZoom † 22-11-1800 BoZoom ∞ 3-11-1751 BoZoom	18 CORNELIS NIJSSEN ☆ ± 1740 Ossendrecht † 10-5-1793 BoZoom ∞ 19-5-1765 BoZoom	20 LAURENS STEENBAK ☆ 24-1-1739 BoZoom † ∞ 2-5-1773 BoZoom	22 PETRUS ANDREAS DAAMS smidsknecht ☆ 6-7-1753 BoZoom † 8-1-1820 BoZoom ∞ 16-5-1779 BoZoom	24 JOHANNES JASPERS ☆ ± 1750 BoZoom † 15-12-1785 BoZoom ∞ 18-2-1776 BoZoom	26 MARIJNIS GOORDEN hovenier ☆ 2-10-1752 Rucphen † 7-6-1821 BoZoom ∞ 25-9-1785 Ossendrecht	28 DANIEL VERBIEST dagloner ☆ 14-2-1757 Wouw † 16-9-1836 BoZoom ∞ 25-9-1791 Wouw	30 JOHANNES VAN DE WATERING ☆ 1-3-1758 Wouw † 20-3-1814 Wouw ∞ 25-12-1780 Rotterdam
17 PETRONELLA CATH. VAN MEER ☆ 26-6-1731 BoZoom † na 29-8-1795	19 ELISABETH RASSCHAERT ☆ 23-1-1743 BoZoom † 21-6-1810 BoZoom	21 JOHANNA TIMMERMANS ☆ 25-6-1752 BoZoom † 24-7-1806 BoZoom	23 MARIA OGGELBIE ☆ 16-3-1750 BoZoom † 8-1-1806 BoZoom	25 ELISABETH DIELJE ☆ 22-11-1751 BoZoom † 4-1-1795 BoZoom	27 PETRONELLA JANSEN ☆ 20-3-1763 Woensdrecht † 6-11-1841 BoZoom	29 CATHARINA VAN DEN BROECK ☆ 27-11-1760 Halsteren † 24-8-1828 BoZoom	31 MARIA ASHOF ☆ 11-12-1757 Rotterdam † 19-2-1830 BoZoom
8 JOHANNES PROOST potmaker ☆ 26-12-1760 BoZoom † 22-1-1844 BoZoom ∞ 21-12-1800 BoZoom	9 CORNELIA NIJSSEN ☆ 7-2-1769 BoZoom † 22-1-1844 BoZoom	10 JOHANNES STEENBAK timmerman ☆ 14-3-1778 BoZoom † 19-7-1839 BoZoom ∞ 24-8-1806 BoZoom	11 JOHANNA DAAMS ☆ 26-3-1780 BoZoom † 8-10-1864 BoZoom	12 ROELAND JASPERS hovenier ☆ 20-3-1778 BoZoom † 30-3-1832 BoZoom ∞ 31-12-1817 BoZoom	13 HELENA SOPHIA GOORDEN ☆ 22-9-1786 BoZoom † 11-9-1834 BoZoom	14 JOHANNES VERBIEST grafmaker ☆ 5-10-1792 BoZoom † 26-9-1872 BoZoom ∞ 14-5-1817 Wouw	15 ADRIANA VAN DE WATERING ☆ 9-1-1795 Wouw † 20-2-1832 BoZoom
4 SEBASTIANUS PROOST kommies stadsbelasting ☆ 11-3-1802 Bergen op Zoom † 22-4-1898 Bergen op Zoom ∞ 5-5-1842 Bergen op Zoom	5 JOHANNA MARIA STEENBAK ☆ 6-8-1818 Bergen op Zoom † 14-7-1861 Bergen op Zoom	6 CORNELIS JASPERS hovenier ☆ 13-12-1818 Bergen op Zoom † 26-3-1901 Bergen op Zoom ∞ 2-5-1850 Bergen op Zoom	7 MARIA JAKOBA VERBIEST dienstmeid ☆ 25-2-1825 Bergen op Zoom † 9-12-1903 Bergen op Zoom				
2 SEBASTIANUS PROOST arbeider ☆ 28-9-1852 Bergen op Zoom † 13-1-1932 Bergen op Zoom ∞ 29-1-1877 Bergen op Zoom	3 FRANCINA JASPERS winkelierster ☆ 17-6-1856 Bergen op Zoom † 8-4-1948 Bergen op Zoom						
1 CORNELIA PROOST dienstbode ☆ 21-12-1884 Bergen op Zoom † 5-12-1992 Bergen op Zoom ∞ 15-5-1905 Bergen op Zoom	∞ Hendricus Wilhelmus Knoet kleermaker ☆ 24-3-1881 Bergen op Zoom † 28-7-1935 Bergen op Zoom						

Cornelis Albertus Schot (1910-1970)

(Bijdrage van S.J. Schot)

Het verhaal van de familie Schot begint in het Duitse plaatsje Schotten in Ober Hessen. Daar woont Hen Cremer die lakenwinkelier is. Hij is geboren in Schotten rond 1280. Vermoedelijk gaan zijn kinderen en kleinkinderen de naam Schott gebruiken¹⁴). In 1484 overlijdt Emrich (Emmerich) Schott te Braunfels. Hij was van 1451 tot aan zijn dood Graff Solmscher Rentmeister zu Braunfels.

De familie blijft generatie na generatie in Braunfels wonen, totdat omstreeks 1686 Johann Niclas Schott wordt geboren. Hij was een zoon van Johann Ebert Schott en Anna Elisabeth Hoffmeister. Nicolaas, zoals hij zich verder noemt, trouwt in Arnhem op 15 april 1708 met Huibertje Schrijvers, geboren te Arnhem. Bij de gegevens van dit huwelijk staat dat Nicolaas was j.m. (jongeman) Ruiters in de Compagnie van de Heer Ritmeester van Eck.

Op 22 september 1715 komt hij uit Braunfels te Arnhem. Vervolgens gaat hij in 1719 naar Zevenaar om in 1725 weer in Arnhem terug te komen. Dan gaat hij naar Namen en daarna naar Bergen op Zoom. Hij is dan korporaal schoenmaker. Zijn vrouw is vermoedelijk in Namen overleden, want hij huwt te Bergen op Zoom op 7 nov 1736 (NH) met Margaretha Broodhagen, weduwe van Willem de Jonge. Nicolaas is dan 50 jaar.

Op 28 maart 1737 verkoopt Nicolaas Schot, "*met uijtgang van de brandende kaarsse*"¹⁵), het pand "*de Fluweele Broek, staande en gelegen in de Sant Molenstrate aan Anthony Ranse*".

¹⁴ Die "Schottenchronik" uit Genealogisches Jahrbuch. Neustadt an der Aisch 1973

¹⁵ Bieden is mogelijk zo lang de kaars brandt.

Maria Huberta Alleman [7]

Zijn zoon Pieter Schot, uit het huwelijk met Huibertje Schrijvers, treedt in de voetsporen van zijn vader. Hij is korporaal van "artelerije" en ook schoenmaker en heeft een open winkel met "knechts" in de Molenstraat. Zeer tot ongenoegen van het gilde van schoenmakers.

Op 15 september 1735 klagten de suppoosten van het ambacht van schoenmakers over de activiteiten van deze

militairen. Ook dan is er al broodnijd.

De oudste zoon van Nicolaas Schot heet Reinier en is gedoopt te Arnhem 27 feb 1714 en overlijdt te Bergen op Zoom 29 juli 1763. Hij is gehuwd met Maria Elisabeth Ootmoet.

Hun zoon Pieter Schot, gedoopt te Bergen op Zoom 18 mei 1746 huwt op 5 november 1769 met Kornelia van Broekhuizen. Ze krijgen 9 kinderen. Zijn beroep is pottenbakker. Hij kan, in tegenstelling tot zijn vakgenoten, schrijven. Hij wordt dan ook gekozen als schrijver bij de ziekenbus ¹⁶), een soort begrafenis- en ziekenfonds voor potmakers. Hun vijfde kind heet naar zijn vader en is **Pieter Schot** [16] gedoopt 6 september 1780. Hij huwt met **Barbara Pikaar** [17]. Pieter Schot is ook

¹⁶ Sloomans: "Tussen hete vuren" Bijdragen tot de geschiedenis van het zuiden van Nederland Tilburg 1970

pottenbakker en heeft waarschijnlijk het schrijven van zijn vader geleerd. Ook hij is vanaf 1782 tot 1794, schrijver van de ziekenbus. Hun zoon **Cornelis Schot** [6], gedoopt te Bergen op Zoom 3 juli 1810, huwt Elisabeth Johanna Touw [9]. Zijn schoonvader **Johannes Touw** [18] is vrijshipper. Het potmakersambacht trekt Cornelis niet aan en net als zijn schoonvader wordt hij schipper.

Zijn schoonvader, Jan Touw, is geen gemakkelijk heerschap. En laat zich als Oranje-gezinde tegenover de Fransgezinden vele malen horen. Het is in die tijd aan de haven voor Cornelis niet makkelijk om aan werk te komen. Samen met 10 broers en neven en enkele anderen schrijft hij op 25 oktober 1851 naar Burgemeesters en Wethouders om ook havenwerk te kunnen doen ¹⁷).

De vereniging van havenarbeiders laat niemand van buiten af toe. De baantjes gaan over naar diegene die van de havenarbeiders afstammen. Het is hun een doorn in het oog dat vrijgezellen en minderjarige knapen het werk doen. Mannen met gezinnen staan werkloos toe te zien, ook al moeten schepen lang wachten totdat ze aan de beurt zijn.

Wat de uitkomst is van dit verzoek, is niet bekend.

Het gezin Cornelis Schot/Johanna Elisabeth Touw krijgt **12** kinderen in een niet gemakkelijke tijd; enkelen sterven al binnen een jaar.

Hun vierde kind **Cornelis Albertus** [4] trouwt met **Elisabeth Verduin** [5], een dochter van een schoenmaker, die op jonge leeftijd naar Bergen op Zoom is gekomen. Cornelis wordt pottenbakker en moet zorgen dat er voor 9 kinderen brood op de plank komt.

¹⁷ Archief Gemeentebestuur na 1814 nr. 450bl.

Een probleem ontstaat als op 9 september 1904 zijn vrouw Elisabeth Verduin overlijdt. Het jongste kind is dan 3 jaar. Er zal toen best sprake

Wilhelmina Martina Eerhart [13]

zijn geweest van burenhulp. Zijn 7e zoon **Sebastiaan [2]** trouwt **Maria de Vries [3]**. Wanneer het gezin 2 kinderen heeft, wordt hij in 1914 opgeroepen om dienst te doen. Hij komt terecht in Harskamp waar hij facteur is. Terug uit dienst heeft hij allerlei baantjes. Op voorspraak van een neef gaat hij op 14 november 1921 werken bij de NV Potasch Raffinaderij naast het arsenaal. In 1946 krijgt hij nog een vererend getuigschrift wegens 25 jarige trouwe dienst. Hij sterft veel te jong op 61 jarige leeftijd.

Hier vóór is de familie Schot altijd van de Nederlands Hervormde religie geweest. Maria de Vries is echter Katholiek en ze komen overeen, dat de kinderen Katholiek worden opgevoed.

Mijn ¹⁸⁾ vader **Cornelis Albertus Schot [1]** trouwt met **Maria Elisabeth Antonia Langenberg**. Ze gaan wonen in de Asterstraat (Tuinstraat), toen gemeente Halsteren. Al snel verhuizen ze naar de Parallelweg, pal naast de Gieterij van Asselbergs. Op deze gieterij heeft Cornelis Albertus altijd gewerkt als kernmaker.

¹⁸ Zie hierboven wie de informatie voor deze bijdrage leverde)

CORNELIS ALBERTUS SCHOT (1910-1970)

(Bijdrage van S.J. Schot)

16 PIETER SCHOT schipper ☆ 6-9-1780 BoZoom † 16-4-1848 BoZoom OO 29-1-1804 BoZoom	18 JOHANNES TOUW schipper ☆ 21-5-1789 BoZoom † 17-9-1859 BoZoom OO 4-12-1824 Willemstad	20 HENDRIK VERDUIJN schoenmaker ☆ 2-8-1795 Loon op Zand † 18-4-1862 Loon op Zand OO 16-11-1815 Loon op Zand	22 CORNELIS VAN TIGGELEN schoenverkoper ☆ Woensdrecht † vóór 1840 Woensdrecht OO 27-6-1818 Woensdrecht	24 CHRISTIAAN DE VRIES metselaar ☆ 1799 Zaltbommel † 8-11-1858 BoZoom OO 2-7-1829 BoZoom	26 WILHELMUS EERHART tamboer ☆ s-Hertogenbosch † 9-10-1856 BoZoom OO 26-12-1833 BoZoom	28 ADRIANUS ALLEMAN opperman ☆ 2-2-1800 BoZoom † 27-8-1872 BoZoom OO 9-8-1821 BoZoom	30 MATTHIJS KLAUS politiedienaar/ koopman ☆ 1791 Strijen † 23-10-1861 BoZoom OO
17 BARBARA PIKAAR ☆ 13-8-1779 BoZoom † 2-12-1841 BoZoom	19 AAGJE DE RUIJTER schipperes ☆ 10-11-1805 Willemstad † 20-10-1893 BoZoom	21 JOHANNA PAGIE ☆ 12-8-1790 Loon op Zand † 15-8-1842 Loon op Zand	23 JOHANNA VAN HAL schoenverkoopster ☆ 1801 Kaatsheuvel † 27-1-1860 BoZoom	25 DINA BESSANT dagloonster ☆ 5-5-1803 BoZoom † 20-5-1873 BoZoom	27 ELISABETH CRUSIO ☆ 28-1-1802 BoZoom † 7-1-1869 BoZoom	29 MARIA ANGELINA STEERS arbeidster ☆ 17-1-1795 BoZoom † 16-12-1846 BoZoom	31 MARIA HUBERTA DAEMS ☆ 10-1-1866 BoZoom †
8 CORNELIS SCHOT schipper ☆ 3-7-1810 BoZoom † 25-5-1889 BoZoom OO 20-10-1845 Bergen op Zoom	9 ELISABETH JOHANNA TOUW ☆ 8-10-1827 BoZoom † 26-1-1871 BoZoom	10 CORNELIS VERDUIJN schoenmaker ☆ 15-1-1823 Loon op Zand †	11 JOHANNA VAN TIGGELEN ☆ 1-9-1826 BoZoom † 18-5-1878 BoZoom	12 JOHANNES DE VRIES metselaar ☆ 5-5-1835 BoZoom † 11-5-1923 BoZoom OO 29-6-1868 Bergen op Zoom	13 WILHELMINA MARTINA EERHART ☆ 10-11-1835 BoZoom † 16-2-1908 BoZoom	14 MARIJN ALLEMAN arbeider ☆ 14-9-1823 BoZoom † 20-12-1893 BoZoom OO 24-5-1849 Bergen op Zoom	15 JOHANNA PIETERN. KLAUS ☆ 15-8-1826 Hr Arendskerke † 18-6-1907 BoZoom
4 CORNELIS ALBERTUS SCHOT pottenbakker ☆ 28-5-1851 Bergen op Zoom † 27-10-1916 Bergen op Zoom OO 1-6-1875 Bergen op Zoom	5 ELISABETH VERDUIJN dienstbode ☆ 17-3-1855 Bergen op Zoom † 9-9-1904 Bergen op Zoom	6 CHRISTIAAN DÉ VRIES metselaar ☆ 23-11-1857 Bergen op Zoom † 11-5-1923 Bergen op Zoom OO 6-11-1879 Bergen op Zoom	7 MARIA HUBERTA ALLEMAN ☆ 16-6-1860 Bergen op Zoom † 28-8-1929 Bergen op Zoom				
2 SEBASTIAAN SCHOT arbeider potasrafinaarderij ☆ 26-1-1888 Bergen op Zoom † 15-2-1949 Halsteren OO 14-3-1910 Bergen op Zoom	3 MARIA DE VRIES ☆ 19-6-1891 Bergen op Zoom † 14-4-1982 Bergen op Zoom						
1 CORNELIS ALBERTUS SCHOT kernmaker gieterij asselbergs ☆ 10-6-1910 Bergen op Zoom † 24-7-1970 Bergen op Zoom OO 10-2-1938 Bergen op Zoom	OO Maria Elisabeth Antonia Langenberg ☆ 25-8-1914 Bergen op Zoom † 6-12-1970 Bergen op Zoom						

Cornelis Johannes Franc. Slootmans (1900-1992)

(Bijdrage van F.C.J. Wierckx)

Korneel Slootmans [1], onderwijzer en later stadsarchivaris, heeft een belangrijke rol gespeeld in de geschiedschrijving van zijn geboortestad Bergen op Zoom. Na enige jaren onderwijs gevolgd te hebben aan de Rijks HBS te Bergen op Zoom werd hij aan de kweekschool te Bergen op Zoom en later te Breda opgeleid tot onderwijzer.

In december 1919 begint Korneel zijn loopbaan als onderwijzer aan de St. Franciscusschool aan de Hoogstraat te Bergen op Zoom, de zogenaamde broedersschool. Ondertussen studeerde Korneel te Tilburg aan de leergangen voor de middelbare acte geschiedenis, een vak dat in zijn lange leven altijd zijn warme belangstelling heeft gehad.

Korneel Slootmans als korporaal in diensttijd (1919) [WBA RSL0013](#)

Uiteindelijk volgt op 1 april 1930 zijn benoeming tot deeltijds assistent van de gemeentesecretaris voor archiefzaken. Pas in 1935 legt hij het benodigde examen af als archivaris. Na dit examen volgt aan in 1937 zijn feitelijke benoeming tot voltijds archivaris die in 1941 defintief bevestigd wordt. Deze functie zal Korneel tot zijn pensionering in 1965 blijven vervullen.

Naast zijn functie als archivaris was Korneel Slootmans actief op vele terreinen van het

maatschappelijk leven: hij stond aan de wieg van zowel de Stichting Vastenavond als van de Maria Ommegang.

Een andere belangrijke bijdrage lag in de oprichting van de stichting Kermis en Processie. Door dit tijdig initiatief, samen met Cornelis Quick en Kees Booij, kon materiaal dat in vele steden van Nederland verloren is gegaan voor het nageslacht behouden blijven.

Andere initiatieven waarbij Korneel Slootmans betrokken was zijn: de RK Openbare Leeszaal, de Bergse

Operettevereniging BOV, de UTS Anthonie Keldermans en vele andere. Korneel Slootmans heeft gedurende een zeer lange periode gepubliceerd over de geschiedenis van Brabant, in het bijzonder de directe omgeving van de stad Bergen op Zoom. Zijn eerste publicatie dateert uit 1922, zijn laatste uit 1985.

Opvallend bij deze publicaties is dat hij een zeer breed palet van onderwerpen bestreken heeft: van kerkelijke geschiedenis, bestuurlijke geschiedenis, de geschiedenis van de markiezenfamilies van Bergen op Zoom tot economische geschiedenis. Dit bewijst des te meer zijn belangstelling voor alle aspecten van de geschiedenis van de stad Bergen op Zoom.

Tot de bekendste werken van Korneel Slootmans behoren zijn boeken over Jan metten lippen, de Kruisomwegang en het driedelig werk over de Paas- en Koudemarkten, dat de economische geschiedenis van Bergen op Zoom in de periode 1365 - 1565 beschrijft.

Over zijn voorouders heeft Korneel Slootmans voor zover bekend nooit gepubliceerd. Dit was voor de auteurs reden zijn kwartierstaat te onderzoeken.

Opvallend aan de voorouders van Korneel Slootmans is dat zij voor een groot deel uit Bergen op Zoom zelf of haar directe omgeving afkomstig zijn. In sociaal opzicht behoorde de familie Slootmans tot de middenstand; vader **Petrus Cornelis Slootmans** [2] had een schoenmakerij en schoenwinkel aan de Bosstraat.

Ook de familie van zijn moeder, **Anna Cornelia Aarts** (3), behoorde tot de middenstand; deze familie heeft in Bergen op Zoom bekendheid verworven als eigenaar-uitbaters van het zalencomplex annex café De Hollandsche Tuijn in de Huijbergsestraat.

Stadsarchivaris Korneel Slootmans

Ook de overige beroepen die in deze kwartierstaat voorkomen duiden op een typisch middenstandsmilieu: koperslager, smid, timmerman of

potmaker. De enige ambtenaar was zijn betovergrootvader **Johannes Wilhelmus Schwartzmans** [28] die Ontvanger der Stadsbelasting was. In de oudste generaties valt op dat nogal wat voorouders van zijn moeder uit Duitsland afkomstig zijn. Een mogelijke verklaring daarvoor is dat zij als militair naar Bergen op Zoom gekomen zijn en daar getrouwd zijn met een meisje uit de stad. Als gevolg hiervan hebben een aantal van deze militairen zich definitief in Bergen op Zoom gevestigd.

Een opmerkelijke persoon in deze kwartierstaat is nog **Johanna Christina Chatillon** [31], geboren te Alkmaar, als gevolg van het feit dat haar vader als militair telkens werd overgeplaatst. Andere kinderen uit het huwelijk van haar ouders zijn geboren in Groningen.

Johanna Christina bevalt 21 jaar oud van een dochter Maria Martina, die op 19 september 1821, wanneer Johanna Christina huwt met Thomas Lammers, niet gewettigd wordt. Dit duidt er waarschijnlijk op dat Thomas Lammers niet de vader is geweest van Maria Martina.

De oorsprong van de familie Slootmans moet uiteindelijk in België gezocht worden. De oudste voorvader, die in deze kwartierstaat genoemd wordt, 'is **Dominicus Slootmans** [16]. Zijn grootvader (Johannes) Franciscus Slootmans, afkomstig uit Deurne-Borgerhout, vestigt zich rond 1700 te Steenberg. De generaties daarvoor zijn woonachtig te Deurne-Borgerhout. Via de echtgenote van Franciscus Slootmans heeft Korneel Slootmans voorouders die afkomstig zijn uit Zundert en die mogelijk een band hebben met de Commanderie van de Duitse Orde te Gemert.

CORNELIS JOHANNES FRANC. SLOOTMANS (1900-1992)

(Bijdrage van L.M.Th. van Bragt-Govaarts)

<p>16 DOMINICUS SLOOTMANS</p> <p>☆ 7-4-1771 Steenberg † 17-4-1813 Steenberg ∞ 18-3-1798 Steenberg</p>	<p>18 PETRUS DE GREEFF</p> <p>☆ 7-8-1751 Oud Gastel † 18-9-1810 BoZoom ∞ 2-5-1802 BoZoom</p>	<p>20 PETRUS ANTONIUS VAN POLL timmerman</p> <p>☆ 13-11-1768 BoZoom † 20-1-1830 BoZoom ∞ 26-11-1797 BoZoom</p>	<p>22 LUDOVICUS PIRÉ potmaker</p> <p>☆ 1772 Maastricht † 15-7-1843 BoZoom ∞ 12-5-1799 BoZoom</p>	<p>24 JOHANNES AARTS landbouwer</p> <p>☆ 20-7-1758 Geel † 19-4-1836 Geel ∞ 1791 Geel</p>	<p>26 PETRUS JOHANNES WINDWEIJER visverkoper</p> <p>☆ 1760 Essen (D) † 8-12-1841 BoZoom ∞ 1-11-1795 BoZoom</p>	<p>28 JOHANNES WILH. SCHWARTZMANS ontvanger stadsbelasting</p> <p>☆ 17-10-1773 Karchen (?) † 10-3-1832 BoZoom ∞ 9-10-1803 BoZoom</p>	<p>30</p> <p>☆ † ∞</p>
<p>17 ELISABETH HOENDERVANGERS</p> <p>☆ 13-12-1762 Steenberg † 23-3-1804 Steenberg</p>	<p>19 ANNA ANTONISSEN</p> <p>☆ 26-10-1776 Woendrecht † 27-2-1857 BoZoom</p>	<p>21 DYPHNA VERAART</p> <p>☆ 24-3-1776 BoZoom † 16-5-1830 BoZoom</p>	<p>23 CATHARINA DE KORT</p> <p>☆ 17-10-1774 BoZoom † 3-1-1852 BoZoom</p>	<p>25 MARIA ELISABETH MENSCH</p> <p>☆ 11-5-1759 Geel † 25-9-1836 Geel</p>	<p>27 JOHANNA TIMMERMANS</p> <p>☆ 3-7-1765 BoZoom † 22-11-1825 BoZoom</p>	<p>29 ANNA CORNELIA JANBROERS</p> <p>☆ 22-11-1782 BoZoom † 2-3-1832 BoZoom</p>	<p>31 JOHANNA CHRISTINA CHATILLION linnenaaister</p> <p>☆ 28-12-1798 Alkmaar † 14-8-1833 Steenberg</p>
<p>8 PETRUS SLOOTMANS schoenmaker</p> <p>☆ 25-12-1802 Steenberg † 23-3-1804 Steenberg ∞ 19-5-1825 BoZoom</p>	<p>9 PETRONELLA ANT. DE GREEFF</p> <p>☆ 2-4-1804 BoZoom † 19-5-1880 BoZoom</p>	<p>10 ANTONIUS VAN POLL smid</p> <p>☆ 10-6-1802 BoZoom † 9-4-1845 BoZoom ∞ 30-11-1837 BoZoom</p>	<p>11 CATHARINA PIRÉ Werkster</p> <p>☆ 3-12-1803 BoZoom † 24-11-1870 BoZoom</p>	<p>12 HENRICUS AARTS zoutziedersknecht /bleker</p> <p>☆ 7-9-1794 Geel † 24-2-1874 BoZoom ∞ 3-5-1832 BoZoom</p>	<p>13 ANNA CORNELIA WINDWEIJER</p> <p>☆ 19-10-1803 BoZoom † 24-1-1882 Helden-Panningen</p>	<p>14 PETRUS JOHANNES SCHWARTZMANS verver</p> <p>☆ 20-10-1821 BoZoom † 5-9-1907 BoZoom ∞ 8-5-1845 BoZoom</p>	<p>15 MARIA MARTINA CHATILLION Dienstbode</p> <p>☆ 4-2-1820 Steenberg † 13-11-1906 BoZoom</p>
<p>4 CORNELIS SLOOTMANS schoenmaker</p> <p>☆ 31-12-1836 Bergen op Zoom † 27-4-1903 Bergen op Zoom ∞ 12-5-1863 Bergen op Zoom</p>		<p>5 JOHANNA CATHARINA VAN POLL wollennaaster</p> <p>☆ 14-9-1838 Bergen op Zoom † 25-1-1908 Bergen op Zoom</p>		<p>6 FRANCISCUS JOSEPHUS AARTS koperslager en bleker</p> <p>☆ 17-4-1843 Bergen op Zoom † 25-5-1916 Bergen op Zoom ∞ 27-6-1867 Bergen op Zoom</p>		<p>7 CORNELIA ANNA SCHWARTZMANS</p> <p>☆ 7-9-1846 Bergen op Zoom † 12-1-1917 Bergen op Zoom</p>	
<p>2 PETRUS CORNELIS SLOOTMANS schoenmaker</p> <p>☆ 30-7-1864 Bergen op Zoom † 11-2-1945 Bergen op Zoom ∞ 24-4-1893 Bergen op Zoom</p>				<p>3 ANNA CORNELIA AARTS</p> <p>☆ 15-8-1869 Bergen op Zoom † 2-8-1950 Bergen op Zoom</p>			
<p>1 CORNELIS JOHANNES FRANCISCUS SLOOTMANS onderwijzer en stadsarchivaris</p> <p>☆ 16-7-1900 Bergen op Zoom † 29-2-1992 Bergen op Zoom ∞ 8-8-1927 Bergen op Zoom</p>				<p>∞ Pieternella Roem</p> <p>☆ 24-12-1898 Bergen op Zoom † 13-6-1994 Bergen op Zoom</p>			

Matthijs van Rijsewijk (1884-1972)

(Bijdrage van L.M.Th. van Bragt-Govaarts)

Thijs van Rijsewijk wordt geboren op 24 juli 1884 in de Rozemarijnstraat te Bergen op Zoom. Hij trouwt op 2 november 1905 in Bergen op Zoom met **Anna Proost**, geboren op 10 november 1883 in Bergen op Zoom als dochter van Joseph Proost (1854-1940) en Cornelia Nelissen (1858-1922). De ouders van Joseph zijn Sebastiaan Proost en Johanna Maria Steenbak (zie kwartierstaat Proost). Thijs en Anna kregen 13 kinderen en vierden in 1955 hun gouden bruiloft, waarbij onderstaande familiefoto werd gemaakt. In 1970 vierde het echtpaar zelfs hun 65-jarige bruiloft, waarbij zij werden gelukgewenst door de toenmalige burgemeester L. van de Laar.

Foto Gouden bruiloft (1955):

Bovenste rij (staand) vlnr: Thijs van Meel, Bram Dees jr. in armen van Bram Dees sr., Frans van Maurik sr., Riet Dees-van Rijsewijk, Peet Franken, Annie Franken-van Meel, Sjaan van Rijsewijk, Nelly van Rijsewijk-Dons, Anny Bogers, Riet van Rijsewijk, Netty van Rijsewijk, Mia van Rijsewijk, Piet Klaassen met in zijn armen Nelleke Klaassen.

*Tweede rij van boven (staand) vlnr: Ko Luijders, Piet Wesenbeek, Anhie Wesenbeek-Klaassen, Trui Linders-van Rijsewijk, Kee de Graaf-Proost, Peet Mutsaerts, Lies Mutsaerts-van Rijsewijk, Luus van Maurik-van Rijsewijk, Kees Jacobs, Annie van Rijsewijk-Steens, Nelie Jacobs-van Rijsewijk, Nellie Bogers-van Rijsewijk, Frans van Rijsewijk, Dick van Maurik, Joke Klaassen. Derde rij van boven (zittend) vlnr: Henny van Rijsewijk op schoot bij Mien van Rijsewijk Moerenhout, Sjeff van Rijsewijk, Adrianus Klaassen, Nelie Klaassen-van Rijsewijk, Anneke van Maurik (op schoot bij) **Thijs van Rijsewijk [1]**, Mariëtte van Rijsewijk in de handen van **Anna van Rijsewijk-Proost**, Hendricus van Rijsewijk (Br. Egidius), Kees van Rijsewijk, Ria van Rijsewijk-van Helvert.*

Onderste rij (gehurkt) vlnr: Thijs van Rijsewijk, Joke Bogers, Ans van Rijsewijk, Corry Bogers, Sjan van Rijsewijk, Annemieke Dees, Joke van Rijsewijk, Nelly Klaassen, Riet van Rijsewijk, Anny van Riiseunik: Thijs van Maurik. Frans van Maurik.

MATTHIJS VAN RIJSEWIJK (1884-1972)

(Bijdrage van L.M.Th. van Bragt-Govaarts)

<p>16 ADRIANUS VAN RIJSEWIJK</p> <p>Dagloner</p> <p>☆ 28-9-1751 BoZoom</p> <p>† 15-12-1781 BoZoom</p> <p>∞ 7-1-1776 BoZoom</p>	<p>18 GERHARDUS SENTEN</p> <p>Dagloner</p> <p>☆ 9-12-1764 Wouw</p> <p>† 11-12-1827 Wouw</p> <p>∞ 28-9-1788 Halsteren</p>	<p>20 CORNELIS MATTHIJSZN GEUZE</p> <p>Tholen</p> <p>☆ 27-12-1761 Tholen</p> <p>† 12-9-1809 Tholen</p> <p>∞ 1-6-1806 Tholen</p>	<p>22 PIETER VAN POPERING</p> <p>Boerenknecht</p> <p>☆ 2-2-1777 N.Vossemeer</p> <p>† 10-2-1842 Tholen</p> <p>∞ 18-12-1800 O.Vossemeer</p>	<p>24 JOANNIS VAN DEN BOOM</p> <p>BoZoom</p> <p>☆ 19-3-1756 BoZoom</p> <p>† 12-4-1816 BoZoom</p> <p>∞ 13-7-1794 BoZoom</p>	<p>26 SEBASTIANUS SCHUURBIERS</p> <p>BoZoom</p> <p>☆ 28-12-1751 BoZoom</p> <p>† 1-6-1810 BoZoom</p> <p>∞ 28-4-1 782 BoZoom</p>	<p>28 PETRUS SCHUURBIERS</p> <p>Arbeider</p> <p>☆ 22-12-1763 BoZoom</p> <p>† 10-2-1842 BoZoom</p> <p>∞ 29-5-1785 BoZoom</p>	<p>30 ADRIANUS KELLAARS</p> <p>Oudenbosch</p> <p>☆ 5-9-1758 Oudenbosch</p> <p>† 10-5-1806 N.Vossemeer</p> <p>∞ 21-11-1790 N.Vossemeer</p>
<p>17 ANNA MARIA BROUART</p> <p>BoZoom</p> <p>☆ 8-11-1756 BoZoom</p> <p>† 20-5-1820 BoZoom</p>	<p>19 ANNA VAN GORP</p> <p>Halsteren</p> <p>☆ 15-5-1769 Halsteren</p> <p>† 7-2-1798 Wouw</p>	<p>21 SUZANNA THOLENAAR</p> <p>Poortvliet</p> <p>☆ 3-11-1785 Poortvliet</p> <p>† 13-9-1855 Tholen</p>	<p>23 PIETERNELLA BOGAARD</p> <p>O.Vossemeer</p> <p>☆ 1-1-1779 O.Vossemeer</p> <p>† 24-1-1811 Tholen</p>	<p>25 ADRIANA MAAS</p> <p>Wouw (?)</p> <p>☆ 8-9-1773 Wouw (?)</p> <p>† 20-3-1856 BoZoom</p>	<p>27 SARA VAN MEER</p> <p>BoZoom</p> <p>☆ 28-3-1 759 BoZoom</p> <p>† 2-1-1845 BoZoom</p>	<p>29 CATHARINA RUIJTEN</p> <p>Arbeidster</p> <p>☆ 16-8-1766 BoZoom</p> <p>† 4-12-1827 BoZoom</p>	<p>31 WILHELMINA DE WIT</p> <p>Halsteren</p> <p>☆ 23-11-1760 Halsteren</p> <p>† 5-1-1811 N.Vossemeer</p>
<p>8 ADRIANUS VAN RIJSEWIJK</p> <p>Arbeider</p> <p>☆ 18-5-1781 BoZoom</p> <p>† 6-4-1856 BoZoom</p> <p>∞ 8-1-1822 Bergen op Zoom</p>	<p>9 JOHANNA SENTEN</p> <p>Arbeidster</p> <p>☆ 6-2-1798 Wouw</p> <p>† 20-12-1869 BoZoom</p>	<p>10 MATTHIJS GEUZE</p> <p>Arbeider</p> <p>☆ 20-9-1806 Tholen</p> <p>† 16-3-1862 St.Philipsland</p> <p>∞ 17-6-1826 Tholen</p>	<p>11 GEERTRUI VAN POEPERING</p> <p>Tholen</p> <p>☆ 11-1-1804 Tholen</p> <p>† 5-1-1848 Tholen</p>	<p>12 JOHANNES VAN DEN BOOM</p> <p>Hovenier</p> <p>☆ 9-3-1800 BoZoom</p> <p>† 25-3-1847 BoZoom</p> <p>∞ 29-7-1830 Bergen op Zoom</p>	<p>13 ANNA SCHUURBIERS</p> <p>Hovenierster</p> <p>☆ 17-5-1797 BoZoom</p> <p>† 26-2-1884 BoZoom</p> <p>∞ 10-5-1833 Halsteren</p>	<p>14 CORNELIS SCHUURBIERS</p> <p>Arbeider</p> <p>☆ 22-12-1785 BoZoom</p> <p>† 24-4-1861 BoZoom</p>	<p>15 JOANNA KELLAARS</p> <p>Dienstbode</p> <p>☆ 20-11-1796 N. Vossemeer</p> <p>† 21-4-1858 BoZoom</p>
<p>4 JACOBUS VAN RIJSEWIJK</p> <p>Arbeider</p> <p>☆ 13-2-1837 Bergen op Zoom</p> <p>† 23-9-1919 Bergen op Zoom</p> <p>∞ 4-2-1860 Bergen op Zoom</p>		<p>5 JANNA ADRIANA GEUZE</p> <p>Tholen</p> <p>☆ 10-2-1835 Tholen</p> <p>† 25-1-1881 Bergen op Zoom</p>		<p>6 SEBASTIANUS VAN DEN BOOM</p> <p>Arbeider /Hovenier</p> <p>☆ 22-1-1834 Bergen op Zoom</p> <p>† 2-12-1922 Bergen op Zoom</p> <p>∞ 21-8-1856 Bergen op Zoom</p>		<p>7 MARIA SCHUURBIERS</p> <p>Hovenierster</p> <p>☆ 23-9-1835 Bergen op Zoom</p> <p>† 31-10-1908 Bergen op Zoom</p>	
<p>2 ADRIANUS VAN RIJSEWIJK</p> <p>Arbeider</p> <p>☆ 1-10-1860 Bergen op Zoom</p> <p>† 28-12-1918 Bergen op Zoom</p>				<p>3 ANNA VAN DEN BOOM</p> <p>Dienstbode</p> <p>☆ 18-2-1861 Bergen op Zoom</p> <p>† 5-7-1935 Bergen op Zoom</p> <p>∞ 3-11-1881 Bergen op Zoom</p>			
<p>1 MATTHIJS VAN RIJSEWIJK</p> <p>Arbeider</p> <p>☆ 24-7-1884 Bergen op Zoom</p> <p>† 16-3-1972 Bergen op Zoom</p>				<p>∞ Anna Proost</p> <p>☆ 10-11-1883 Bergen op Zoom</p> <p>† 11-7-1972 Bergen op Zoom</p> <p>∞ 2-11-1905 Bergen op Zoom</p>			

Catharina Petronella Verdult (1910 – 1934)

(Bijdrage van F.C.J. Wierckx)

Caatje Verdult [1] werd op 28 december 1910 geboren in de St Jozefstraat te Bergen op Zoom als dochter van de hovenier Adrianus Verdult en zijn echtgenote Helena Hagens. Caatje was geen lang leven gegund; als gevolg van een aangeboren hartkwaal overleed zij reeds op 23-jarige leeftijd in het Algemeen Burgergasthuis te Bergen op Zoom. Op 2 juni 1934 werd zij begraven op de R.K. Begraafplaats aldaar.

De ouders van Caatje waren echte Bergenaren. Anton van Duinkerken beschrijft in zijn boek Brabantse Herinneringen hoe de koeien van haar vader Adrianus Verdult [2], bijgenaamd de Nul Verdult, 's avonds door haar broeder Piet Verdult thuis gebracht werden. Haar moeder, Helena Hagens [3], werd in hovenierskringen aangeduid met de bijnaam de Witte Leen.

De voorouders van Caatje Verdult die in deze kwartierstaat weergegeven worden oefenden voor het overgrote deel het hoveniersberoep uit. Zij waren daarom ook actief in de verenigingen die bij deze sociale groep behoorden.

Zo was haar vader **Adrianus Verdult** [2] regent van de processie naar Beirendrecht. Verder waren haar ouders lid van de bedevaarten naar Kevelaar en Lepelstraat.

Kenmerkend zijn nog de adressen waarop haar voorouders gewoond hebben. Haar grootvader **Petrus Johannes Verdult** [4], bijgenaamd de Blinde Piet, liet haar geboortehuis in de St Jozefstraat bouwen. In 1906 vestigen haar ouders zich in dit huis; daarvoor hadden zij in de Koepelstraat gewoond.

Haar andere grootvader Wouter of **Waltherus Hagens** [6] woonde in de Londonstraat, dichtbij zijn schoonvader **Petrus Paulus Withagen** [14], die het huis van zijn vader en grootvader bewoonde in de Fluwelenbroekstraat.

De betovergrootouders van Caatje, **Petrus Hagens** [24] en **Petronella Hopmans** [25] bewoonden in de periode 1800 - 1830 het Kleine Hof aan de Goudenbloemstraat. Dit pand werd later bewoond door de nakomelingen van Johannes Bruijs die gehuwd was met hun dochter Maria Catharina Hagens.

Kenmerkend voor deze hovenierskwartierstaat is het terugkeren van bepaalde familienamen. Het huwelijk van Caatje's ouders kon dan ook pas worden ingezegend na het aanvragen van dispensatie wegens vierde graads bloedverwantschap. Dit omdat **Matthijs Hopmans** [22], pachter op de hoeve de Dassenberg onder Steenberg, een broeder is van **Petronella Hopmans** [25]. Hun ouders waren Wouter Hopmans en Maria Catharina Melsen.

Opvallend is ook het voorkomen in deze kwartierstaat van het echtpaar **Christoffel Elst** [20] - **Johanna Elst** [21]. Zij hoefden echter geen dispensatie aan te vragen. Zij stamden allebei uit de Roosendaals-Wouwse familie Elsten en hebben een gemeenschappelijke voorouder: Adriaan Roeken Elsten, overleden in 1646 en gehuwd met Digna Pieters Huijmans.

Een opvallende voorouder is nog de uit Middelburg afkomstige **Johannes Fredericus Lassou** [26]. Van oorsprong was hij schipper van beroep. Bij zijn overlijden in 1837 wordt echter vermeld dat hij boswachter was. Op dat moment woonde hij op Borgvliet.

Als laatste bijzonderheid in deze kwartierstaat moet nog gewezen worden op de banden met Maastricht, de geboorteplaats van **Maria Catharina Houben** [17].

Echter ook de vader van **Apollonia Martens** [19], Arnoldus Martens, was afkomstig uit Maastricht. Deze Arnoldus Martens dreef tussen 1790 en 1798 als herbergier de uitspanning in de Meersche Tuin, gevestigd op het terrein van het Kleine Hof aan de Goudenbloemstraat.

Verbazingwekkend zijn deze banden met Maastricht niet: beide steden zijn immers vanaf het begin van de Tachtigjarige Oorlog tot heden vesting- en garnizoenssteden geweest.

16 JOHANNES VERDULT hovenier ☆ 25-2-1769 Woensdrecht † 25-4-1857 BoZoom ∞ 19-7-1795 BoZoom	18 MATTHEUS VAN DEN BOOM hovenier ☆ 13-5-1764 BoZoom † 28-1-1858 BoZoom ∞ 4-5-1794 BoZoom	20 CHRISTOFFEL ELST hovenier ☆ 6-4-1772 Wouw † 18-11-1820 BoZoom ∞ x ±1799	22 MATTHIJS HOPMANS landbouwer ☆ 11-6-1792 BoZoom † 25-6-1867 Steenbergen ∞ 7-12-1815 BoZoom	24 PETRUS HAGENAARS hovenier ☆ 19-1-1766 Huijbergen † 26-5-1832 BoZoom ∞ 7-2-1790 BoZoom	26 JOHANNES FRED. VAN LASSOU boschwachter / schipper ☆ ± 1756 Middelburg † 17-3-1837 BoZoom ∞ 7-6-1795 Wouw	28 JOHANNES WITHAGEN hovenier ☆ 5-9-1773 BoZoom † 8-5-1829 BoZoom ∞ 16-4-1798 BoZoom	30 JOHANNES ROBERTUS STEENBAK bezembinder ☆ 13-5-1772 BoZoom † 16-5-1821 BoZoom ∞ 24-4-1796 BoZoom
17 MARIA CATHARINA HOUBEN ☆ ± 1773 Maastricht † 7-4-1841 BoZoom	19 APOLLONIA MARTENS ☆ 22-10-1772 BoZoom † 20-7-1841 BoZoom	21 JOHANNA ELST ☆ 19-1-1781 Huijbergen † 26-5-1817 BoZoom	23 DYPHNA KOOLEN ☆ 10-3-1796 BoZoom † 8-2-1878 Steenbergen	25 PETRONELLA HOPMANS ☆ 16-2-1774 BoZoom † 16-3-1848 BoZoom	27 PETRONELLA VAN TICHELEN ☆ 14-1-1759 Wouw † 19-3-1838 BoZoom	29 HELENA VAN INNEVELD ☆ 15-10-1774 BoZoom † 6-5-1829 BoZoom	31 MARIA ANDRIESSEN ☆ 15-8-1773 BoZoom † 4-3-1840 BoZoom
8 ANTONIUS VERDULT hovenier ☆ 14-1-1802 BoZoom † 7-5-1878 BoZoom ∞ 24-4-1828 Bergen op Zoom	9 MARIA VAN DEN BOOM ☆ 17-3-1807 BoZoom † 6-4-1889 BoZoom	10 ADRIANUS ELST hovenier ☆ 18-4-1809 BoZoom † 6-9-1878 BoZoom ∞ 18-4-1839 Bergen op Zoom	11 ANNA HOPMANS ☆ 1-10-1816 BoZoom † 18-12-1901 BoZoom	12 PETRUS HAGENAARS hovenier ☆ 31-12-1807 BoZoom † 4-2-1878 BoZoom ∞ 27-10-1831 Bergen op Zoom	13 JOHANNA VAN LASSOU ☆ 3-9-1804 BoZoom † 30-11-1880 BoZoom	14 PETRUS PAULUS WITHAGEN hovenier ☆ 22-10-1803 BoZoom † 28-4-1870 BoZoom ∞ 16-7-1829 Bergen op Zoom	15 CORNELIA STEENBAK ☆ 14-3-1803 BoZoom † 9-5-1875 BoZoom
4 PETRUS JOHANNES VERDULT hovenier ☆ 14-6-1843 Bergen op Zoom † 20-2-1923 Bergen op Zoom ∞ 16-8-1866 Bergen op Zoom	5 DYPHNA JOHANNA ELST ☆ 15-10-1840 Bergen op Zoom † 10-2-1887 Bergen op Zoom	6 WALTHERUS HAGENAARS hovenier ☆ 4-1-1834 Bergen op Zoom † 20-12-1923 Bergen op Zoom ∞ 13-5-1858 Bergen op Zoom	7 MARIA CATHARINA WITHAGEN ☆ 1-6-1833 Bergen op Zoom † 19-6-1877 Bergen op Zoom				
2 ADRIANUS VERDULT hovenier ☆ 21-12-1869 Bergen op Zoom † 18-4-1951 Bergen op Zoom ∞ 21-5-1896 Bergen op Zoom	3 HELENA HAGENAARS ☆ 21-11-1869 Bergen op Zoom † 26-2-1953 Bergen op Zoom						
1 CATHARINA PETRONELLA VERDULT ☆ 28-12-1910 Bergen op Zoom † 30-5-1934 Bergen op Zoom ongetrouwd							

Maria Verbiest *alias* Mie d'n Os (1869-1951)

(Bijdrage van F.C.J. Wierckx)

Onder haar officiële naam **Maria Verbiest** [1] is deze vrouw in Bergen op Zoom nagenoeg niet bekend. Als men echter haar bijnaam, **Mie d'n Os**, gebruikt dan kent bijna 100% van de bevolking van Bergen op Zoom Maria Verbiest. Als Mie d'n Os geeft zij naam aan de prijs voor de beste ontwerper tijdens de Bergse vastenavond en komt zij voor in het lied dat ieder jaar op 11- 11 bij het standbeeld van haar geit gezongen wordt.

De achtergrond van dit lied, essentieel voor bepaalde onderdelen van de Bergse Vastenavond, wordt verteld in het boek *Beeldig Bergen* van de schrijvers Willem Blok en Puck van Eenenaam. Het verhaal gaat als volgt:

in het begin van deze eeuw woonde Mie d'n Os met haar familie in de Balsebaan. Mie had, zoals zoveel van haar tijdgenoten, een geit, de koe van de armen. Nu had Mie de gewoonte deze geit uit te laten zoals anderen hun hond uitlaten. Op een goede dag is Mie met haar geit aan de wandel terwijl de Militaire Kapel van het Derde Regiment Infanterie passeert. De geit schrikt, maakt een rare sprong en komt in de prikkeldraad terecht, waarbij haar uier beschadigd raakt.

Dit voorval leidt al snel tot het ontstaan van het "Volkslied" van de Bergse Vastenavond. De geit zelf zou uiteindelijk in 1960 door Anton van Meurs vereeuwigd worden en een vaste plaats krijgen op het Bleekveldje, bij de plek waar Mie het ivenesslicht zag en haar jeugd doorbracht.

Maria of Mie Verbiest werd geboren aan de Korenmarkt waar haar ouders een hoveniersbedrijf annex café dreven. Dit café, genaamd de Ster, werd tot voor kort uitgebaat door de nakomelingen van haar

broer Martinus Arnoldus Verbiest (1877-1963). Ook de nakomelingen van Mie zelf zijn in de horeca terecht gekomen: haar jongste zoon Martinus Johannes Nuijten dreef een café in de Fluwelenbroekstraat. Haar huwelijk met Johannes of **Jan Nuijten** (1867-1920) werd gezegend met 11 kinderen.

Maria Verbiest alias Mie d 'n Os

Aanvankelijk was haar echtgenoot Jan Nuijten, geheel in de traditie van zijn familie, hovenier. Echter als jongste zoon was er te weinig grond om van te kunnen bestaan. Gevolg hiervan was dat Jan Nuijten de kost is gaan verdienen als stoker bij een van de vele Bergse bedrijven die toen voor volop economische bedrijvigheid zorgden.

Na de dood van Jan Nuijten is Mie hertrouwd met Jan Nijssen (geb.1869), die zelf reeds weduwnaar was van Catharina Loos en Dorothea de Leeuw. **Johannes Adrianus Verbiest** [2] en **Adriana Franken** [3], de ouders van

Mie, hebben een lang leven gehad. In 1926 vierden zij hun diamanten bruiloft.

De familie Verbiest was oorspronkelijk geen hoveniersfamilie.

Johannes Verbiest [8] was oorspronkelijk grafmaker of -delfer van beroep. Zijn vader **Daniel Verbiest** [16] verdiende de kost als arbeider. Echter door het huwelijk van zijn zoon **Johannes Verbiest** [4] met **Johanna of Anna Moors** [5] kwam deze in betere doen en kon hij zich als hovenier vestigen.

De familie van Johanna Moors was niet geheel onbemiddeld. Gedurende enige generaties oefenden zij in Halsteren het beroep van landbouwer en herbergier uit. De nakomelingen van Cornelis Moors, herbergier in "de Raaijberg onder Borgvliet, zouden het later tot burgemeester van de gemeente Woensdrecht brengen.

Bovendien waren zij verwant aan de bekende hoveniersfamilie Franken: Laurentia Moors, zuster van **Wouter Moors** [20] was de tweede echtgenote van Bart Franken en op deze manier voormoeder van vele leden van deze familie.

Overigens was Maria Verbiest via haar moeder afstammeling uit dezelfde familie Franken. Haar betovergrootvader **Martinus Franken** [24] was een zoon van Aart Franken en Catharina van Spilbeek. Aart en Bart Franken waren de zonen van de stamvader van de familie te Bergen op Zoom, Jan Franken uit Loenhout, die uiteindelijk verantwoordelijke zijn voor het rijke nageslacht te Bergen op Zoom. Opvallend is toch dat een aantal voorouders van een zo Bergs iemand van zo ver kunnen komen: **Maria Ashof** [19] werd geboren te Rotterdam, **Thomas Leenaars** [22] te Borgloon in Belgisch Limburg, **Martinus Akkermans** [26] te Meerssen in Nederlands Limburg en de vader van **Herman Bruijs** [28], Herman Bruijs sr. was afkomstig uit Kevelaar in Duitsland.

Een bijzondere voorouder van Mie is **Johannes Franken** [12]. Gedurende zijn lange leven is hij actief geweest in het kerkelijk leven van de stad, waarvan 50 jaar als regent van de processie naar Berendrecht. In het Nieuws- en Advertentieblad van Bergen op Zoom van 11 september 1867 wordt beschreven dat hij gehuldigd is vanwege zijn gouden regentschap en vanwege het feit dat hij reeds voor de 75e maal de begankenis doet naar OL Vrouw van de Hagelberg.

De geit van Mie d'n Os Beeld van Anton van Meurs op het bleekveldje

MARIA VERBIEST alias MIE D'N OS (1869-1951)

(Bijdrage van F.C.J. Wierckx / L.M.Th. van Bragt-Govaarts)

16 DANIEL VERBIEST ☆ 14-2-1757 Wouw † 16-9-1836 BoZoom OO 25-9-1791 Wouw	18 JOHANNES VAN DE WATERING ☆ 1-3-1758 Wouw † 20-3-1814 Wouw OO 25-12-1780 Rotterdam	20 WOUTER MOORS ☆ 19-12-1734 Halsteren † 15-4-1801 Halsteren OO 18-12-1757 Halsteren	22 THOMAS LEENAARS ☆ 1745 Borgloon † 1-6-1795 BoZoom OO 25-10-1 772 BoZoom	24 MARTINUS FRANKEN hovenier ☆ 23-10-1741 BoZoom † 4-4-1811 BoZoom OO 5-1-1785 BoZoom	26 MARTINUS AKKERMANS ☆ 20-5-1754 Meersen (L) † 20-7-1806 BoZoom OO 6-7-1777 BoZoom	28 HERMANUS BRUIJS hovenier ☆ 30-11-1753 BoZoom † 24-1-1799 BoZoom OO 7-11-1784 BoZoom	30 PETRUS HAGENAARS ☆ 19-1-1766 Huijbergen † 26-5-1832 BoZoom OO 7-2-1790 BoZoom
17 CATHARINA VAN DEN BROECK ☆ 27-11-1760 Halsteren † 24-8-1828 BoZoom	19 MARIA ASHOF ☆ 11-12-1757 Rotterdam † 19-2-1830 BoZoom	21 MARIA MUSTERS ☆ 25-1-1739 Wouw † 9-1-1775 Halsteren	23 MARIA DILJE ☆ 3-9-1751 BoZoom † 19-4-1809 BoZoom	25 JOHANNA PROOST ☆ 24-9-1764 BoZoom † 14-11-1838 BoZoom	27 ADRIANA EVERSE ☆ 7-1-1753 BoZoom † 20-6-1806 BoZoom	29 DINA LAMMERS ☆ 11-8-1759 BoZoom † 7-4-1801 Wouw	31 PETRONELLA HOPMANS ☆ 16-2-1774 BoZoom † 16-3-1848 BoZoom
8 JOHANNES VERBIEST grafmaker ☆ 5-10-1792 BoZoom † 26-9-1872 BoZoom OO 14-5-1817 Wouw	9 ADRIANA VAN DE WATERING ☆ 9-1-1795 Wouw † 20-2-1832 BoZoom	10 MARIJN MOORS hovenier ☆ 19-12-1774 Halsteren † 9-9-1834 BoZoom OO 29-7-1813 Bergen op Zoom	11 ADRIANA LEENAARS ☆ 31-10-1784 BoZoom † 24-5-1861 BoZoom	12 JOHANNES FRANKEN hovenier ☆ 2-5-1787 BoZoom † 25-10-1871 BoZoom OO 6-8-1809 Bergen op Zoom	13 PETRONELLA AKKERMANS ☆ 4-2-1790 BoZoom † 19-12-1863 BoZoom	14 JOHANNES BRUIJS hovenier ☆ 13-3-1787 BoZoom † 31-10-1851 BoZoom OO 5-8-1810 Bergen op Zoom	15 MARIA HAGENAARS ☆ 6-7-1790 BoZoom † 6-12-1876 BoZoom
4 JOHANNES VERBIEST hovenier ☆ 12-3-1818 Bergen op Zoom † 28-1-1903 Bergen op Zoom OO 28-3-1839 Bergen op Zoom		5 JOHANNA MOORS ☆ 2-3-1817 Bergen op Zoom † 20-10-1873 Bergen op Zoom		6 ARNOLDUS FRANKEN hovenier ☆ 7-2-1812 Bergen op Zoom † 22-11-1889 Bergen op Zoom OO 2-5-1839 Bergen op Zoom		7 PETRONELLA BRUIJS ☆ 20-5-1811 Bergen op Zoom † 16-8-1887 Bergen op Zoom	
2 JOHANNES ADRIANUS VERBIEST hovenier ☆ 22-8-1839 Bergen op Zoom † 17-3-1933 Bergen op Zoom OO 1-11-1866 Bergen op Zoom				3 ADRIANA FRANKEN ☆ 19-10-1843 Bergen op Zoom † 10-3-1932 Bergen op Zoom			
1 MARIA VERBIEST ☆ 24-5-1869 Bergen op Zoom † 10-6-1951 Bergen op Zoom OO 2-5-1889 Bergen op Zoom				OO Johannes Nuijten Stoker ☆ 19-12-1867 Bergen op Zoom † 18-8-1920 Bergen op Zoom OO2 19-5-1927 Bergen op Zoom		OO2 Johannes Nijssen ☆ 29-12-1869 Halsteren †	

Cornelia Henrica Videler (1904-1994)

(Bijdrage van A.J.J. van den Boom)

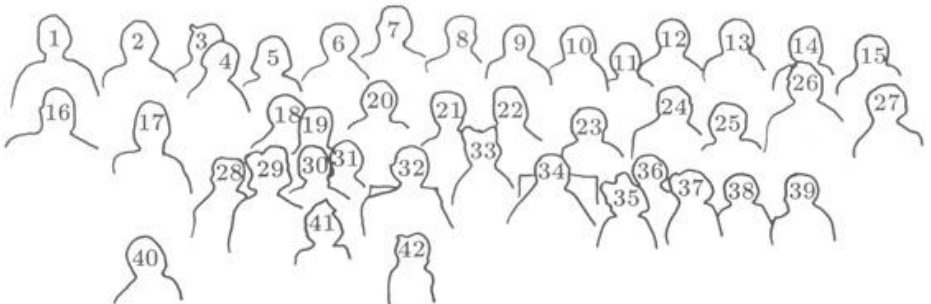
Nelie Videler [1] werd op 8 november 1904 geboren te Kontich, België, waar haar vader **Christiaan Videler** [2] werkte als machinist in de wasserij van het plaatselijke nonnenklooster. Christiaan was met zijn echtgenote **Adriana Louisa Weijts** [3] naar België verhuisd omdat hij daar twee gulden per week meer kon verdienen dan bij de brouwerij van Asselbergs. In 1906 kwam hij toch terug bij de bovengenoemde brouwerij omdat "de tijden nogal roerig waren".

Ondertussen runde Adriana een café aan de Antwerpsestraatweg (uiteraard kon het bier met reductie betrokken worden van bovengenoemde brouwerij). Later woonde het echtpaar aan de Balschebaan (nr.48) en op de Borgvlietsedreef 66.

Nelie trouwde met Toon van den Boom (zie kwartierstaat op blz. 20) en zij gingen wonen in de buurt van haar ouderlijk huis, op de Borgvlietsedreef 48. Op 3 april 1994 overleed Nelie Videler op 89-jarige leeftijd te Bergen op Zoom.

Op 28 juni 1856 wil Nelie's betovergrootvader, Jan Cornelis Bogers [30] het hoeftje genaamd "de Leeuwrik", groot 4 bunder, 7 roeden en 60 ellen, gelegen in de Poorterie van Bergen op Zoom openbaar verkopen in het Koffiehuis van den heer Verlinden. Helaas wordt er niet genoeg geboden naar de zin van Jan Cornelis, want hij heeft "het vastgoed uit hoofde van geen genoegzame gelding aangehouden". Uiteindelijk verkoopt hij het hoeftje op 7 augustus 1856 aan zijn schoonzoon Quirijn Wouts [14] voor 1500 gulden, op de voorwaarde dat hij en zijn vrouw Anna van Rijen [31] er mogen blijven wonen.

Op 26 juni 1926 vierden Nelië's grootouders, **Wilhelmus Weijts** [6] en **Anna Cornelia Woudts** [7], hun goudèn bruiloft, waarbij een familiefoto werd gemaakt. Plaats opname: hoek Parallelweg-Canadalaan.

(Achternaam is Weijts, tenzij anders vermeld)

1. Hendrika Videler (dochter 21), 2. Cornelia (dochter 22), 3. Cornelia (dochter 18),
4. Cornelia (dochter 24), 5. Elisabeth (dochter 22), 6. Cornelia Videler (dochter 21),
7. Wilhelmus Videler (zoon 21), 8. Quirinus Videler (zoon 21), 9. Willem (zoon 24),
10. Gerardus (zoon 18), 11. Janus (zoon 24), 12. Cornelis Videler (zoon 21), 13. Maria
(zus 32), 14. Catharina (zus 32), 15. Mvr. Huijgens (moeder 16), 16. Adrianus
Huijgens (x 17), 17. Hendrika (dochter 32), 18. Henricus (zoon 32), 19. Johanna van
den Berg (x 18), 20. Christiaan Videler (x 21), 21. Adriana (dochter 32), 22. Quirinus
(zoon 32), 23. Adriana Musters (x22), 24. Cornelis (zoon 32), 25. Catharina
Tempelaars (x24), 26. Franciscus (zoon 32), 27. Johanna Vercammen (x26),
28. Jokannes Videler (zoon 21), 29. Hendrika (dochter 22), 30. Quirinus (zoon 18),
31. Franciscus Videler (zoon 21), 32. Wilhelmus (x 34), 33. Petronella Videler
(dochter 21), 34. Anna Cornelia Wouts (x32), 35. Cornelia (dochter 26), 36. Jacobus
Huijgens (zoon 17), 37. Johanna (dochter 22), 38. Wilhelmus (zoon . .), 39. Johannes
Huijgens (zoon 17), 40. Cornelia Huijgens
(dochter 17), 41. Helena Videler (dochter 21), 42. Maria (dochter 26)

CORNELIA HENRICA VIDELER (1904-1994)

(Bijdrage van A.J.J. van den Boom)

16 JOANNES VITTELER uidrager/kleermaker ☆ 1784 Antwerpen † 11-11-1833 BoZoom OO 28-12-1806 BoZoom	18 JOANNES BOL ☆ 1768 Oosterhout † 17-11-1825 BoZoom OO 15-11-1795 BoZoom	20 CORNELIS VAN DONGEN arbeider ☆ 26-10-1771 Rijsbergen † 4-9-1838 Wouw OO 27-10-1799 Wouw	22 CORNELIS VERBOVEN dagloner ☆ 14-3-1774 Essen † 1824/1830 OO 4-5-1806 Wouw	24 CORNELIUS WEIJTS kleermaker ☆ 2-3-1797 Breda † 17-4-1862 BoZoom OO 17-4-1823 BoZoom	26 JOANNES HENRICUS JANSSEN arbeider ☆ 31-3-1798 Kessel † OO 28-5-1824 BoZoom	28 CORNELIS WOUTDS bouwman ☆ 7-8-1780 Wouw † 13-1-1848 Wouw OO 16-5-1820 Wouw	30 JOHANNES CORNELIS BOGERS landbouwer ☆ 15-8-1786 Woensdrecht † 29-4-1868 BoZoom OO 18-2-1813 Steenbergen
17 ANNA RASSAERT ☆ 23-4-1774 BoZoom † 21-2-1843 BoZoom	19 MARIA ELISABETH VAN DER MAST ☆ 5-3-1773 BoZoom † 17-3-1859 BoZoom	21 MARIA KOSTERMANS arbeidster ☆ 21-2-1778 Wouw † 12-9-1855 Wouw	23 ADRIANA VAN DEN BERG dagloonster ☆ 3-11-1784 Wouw † 4-11-1848 Wouw	25 ANTONIA TIMMERMANS ☆ 26-6-1799 BoZoom † 20-11-1837 BoZoom	27 JOHANNA MARIA HALLE ☆ 30-12-1797 BoZoom † 21-6-1838 BoZoom	29 ANTONIA MEESTERS ☆ 19-5-1794 Roosendaal † 28-11-1855 Wouw	31 ANNA VAN RIJEN landbouweresse ☆ 30-11-1794 Halsteren † 9-5-1870 BoZoom
8 FRANCISCUS VIDELER opzigter ☆ 9-1-1810 BoZoom † OO 3-6-1831 Bergen op Zoom	9 ELISABETH BOL ☆ 27-8-1807 BoZoom † 12-2-1900 BoZoom	10 CORNELIUS VAN DONGEN arbeider/ dagloner ☆ 28-3-1803 Wouw † 6-6-1871 Wouw OO 31-12-1838 Wouw	11 PIETERNELLA VERBOVEN arbeidster/ dagloonster ☆ 23-5-1808 Wouw † 8-3-1871 Wouw	12 LUDOVICUS WEIJTS kleermaker ☆ 16-5-1824 BoZoom † 25-6-1892 BoZoom OO 23-11-1848 Bergen op Zoom	13 JOHANNA JANSSEN ☆ 13-6-1824 BoZoom † 21-5-1893 BoZoom	14 QUIRIJN WOUTS arbeider ☆ 9-2-1823 Wouw † 17-12-1884 BoZoom OO 8-11-1851 Bergen op Zoom	15 ADRIANA BOGERS ☆ 4-10-1824 BoZoom † 4-2-1890 BoZoom
4 HENRICUS VIDELER arbeider / spoorwachter ☆ 21-5-1839 Bergen op Zoom † 5-10-1914 Bergen op Zoom	5 MARIA CORNELIA VAN DONGEN ☆ 9-1-1842 Wouw † 4-12-1921 Bergen op Zoom OO 9-7-1863 Wouw	6 WILHELMUS WEIJTS schoenmaker ☆ 21-12-1851 Bergen op Zoom † 27-2-1938 Bergen op Zoom OO 26-6-1876 Bergen op Zoom	7 ANNA CORNELIA WOUTDS ☆ 10-11-1852 Bergen op Zoom † 21-4-1939 Bergen op Zoom				
2 CHRISTIAAN VIDELER Machinist ☆ 22-6-1873 Krabbendijke † 6-7-1947 Bergen op Zoom	3 ADRIANA LOUISA WEIJTS Caféhoudster ☆ 24-11-1876 Bergen op Zoom † 9-2-1961 Bergen op Zoom OO 16-7-1900 Bergen op Zoom						
1 CORNELIA HENRICA VIDELER ☆ 8-11-1904 Kontich (B) † 3-4-1994 Bergen op Zoom	OO Antonius Marinus van den Boom vertegenwoordiger ☆ 11-5-1906 Bergen op Zoom † 22-8-1982 Bergen op Zoom OO 22-5-1930 Bergen op Zoom						

FAMILIERELATIES

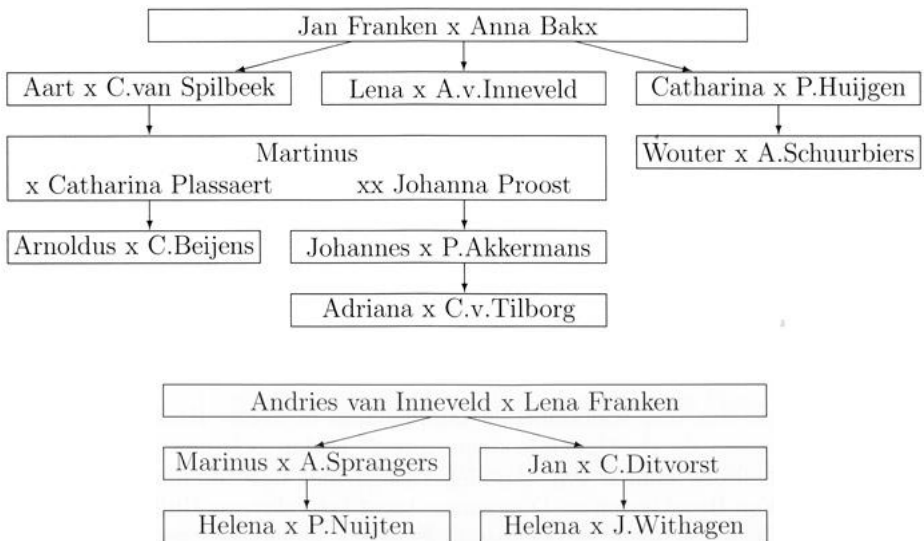
(bijdrage van F.C.J. Wierckx en A.J.J. van den Boom)

In dit boek zijn de kwartierstaten van 24 Bergenaren uitgewerkt. Een aandachtige lezer zal opgevallen zijn dat bepaalde namen meerdere keren voorkomen in verschillende kwartierstaten. Zo komen de namen *Franken* en *van den Boom* in zeven verschillende kwartierstaten voor, de namen *Huijgen* en *Lammers* in vijf kwartierstaten en de namen *Hopmans*, *Verdult* en *Crusio* in vier. In dit hoofdstuk zal de relatie tussen deze familieleden toegelicht worden.

Franken/Van Inneveld

De familie Franken vestigt zich in 1710 op Borgvliet, toen een zelfstandige heerlijkheid, maar sinds 1810 een onderdeel van de gemeente Bergen op Zoom. Jan Franken huwt in dat jaar met Anna Baks. Zij krijgen vele nakomelingen in Bergen op Zoom. In dit kwartierstatenboek spelen 3 van hun kinderen een rol: Aart, Lena, gehuwd met Andries van Inneveld, en Catharina, gehuwd met Pieter Huijgen. De enige zoon van Aart, Martinus, huwde tweemaal: in eerste echt met Catharina Plassaert en in tweede echt met Johanna Proost. Uit zijn eerste huwelijk stamde zijn oudste zoon Aart, gehuwd met Cornelia Baaijers of Beijers. Deze Aart komt voor in de kwartierstaten Asselbergs, Van Broekhoven en Dietvorst. Zijn zoon uit zijn tweede huwelijk Jan Franken, gehuwd met Petronella Akkermans werd vader van een dochter Adriana, gehuwd met Cornelis van Tilborg, die voorkomt in de kwartierstaat Ditvorst. Lena Franken huwde zoals eerder vermeld met Andries van Inneveld. Zij werd moeder van 2 zonen: Marijnis en Jan van Inneveld. Marijnis huwde met de Ossendrechtse molenaarsdochter Anna Catharina Sprangers terwijl zijn broeder Jan huwde met de Halsterse Cornelia Ditvorst, die later

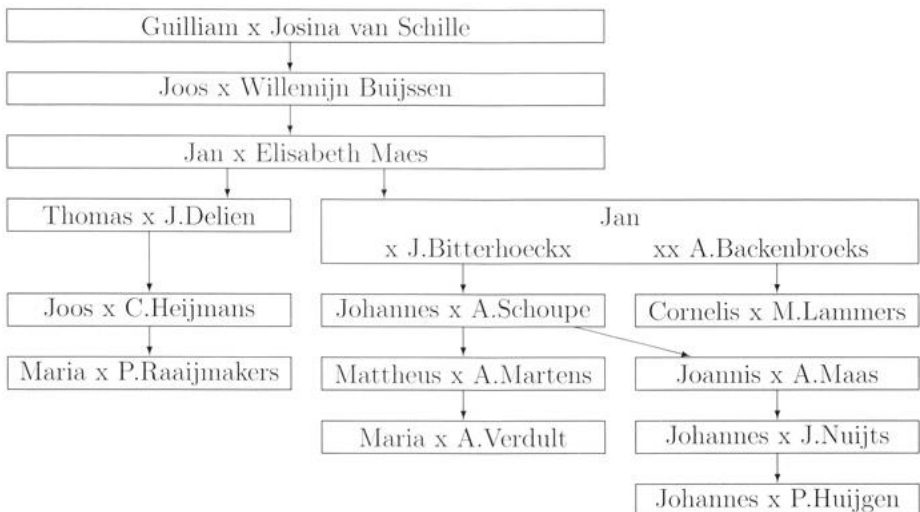
hertrouwde met Jacobus Andriessen en nog later met Jan van Tilburg. Beiden kregen een dochter Helena, beide gedoopt in 1775. De dochter van Marijnis huwde Petrus Nuijten, zie kwartierstaat van den Boom, en de dochter van Jan met Jan Withagen, zie kwartierstaat Verdult. Dit leidde in eerdere publicaties over de familie van Inneveld dan ook tot grote verwarring. Cornelia Johanna Franken die voorkomt in de kwartierstaat Baartmans behoort niet bij de Bergse hoveniersfamilie Franken. Zij stamt uit een familie die haar oorsprong vindt in Oudenbosch.

Van den Boom

Zoals in de kwartierstaat van Van den Boom staat beschreven trouwt Jan Jansen Joosen van den Boom, geboren in 1699 in Essen, in 1720 te Bergen op Zoom met Joanna Bitterhoeckx. Hun kleinzoon, Mattheus van den Boom, is terug te vinden in de kwartierstaten Van den Boom en Verdult. Maria van den Boom, een dochter van Mattheus, huwt An-

tonius Verdult, en komt terug in de kwartierstaat Ditvoorst. Joannis van den Boom, getrouwd met Adriana Maas, die voorkomt in de kwartierstaat Van Rijsewijk, was een broer van de voornoemde Mattheus van den Boom. Johannes van den Boom, een kleinzoon van bovengenoemde Joannis en Adriana Maas, trouwde Petronella Huijgen, probandus in de kwartierstaat Huigen. Na de dood van Joanna Bitterhoeckx in 1730 hertrouwt Jan Jansen Joossen van den Boom in 1731 te Bergen op Zoom met Anna Backenbroeks. Hun oudste zoon, Cornelis van den Boom, huwde Maria Lammers. Cornelis is terug te vinden in de kwartierstaat Van Egeraat. Overigens, Cornelis' jongere broer Walterus trouwde Catharina Lammers, een zus van Maria. De enige 'Van den Boom' in dit kwartierstaatenboek, die niet uit de Bergse tak komt is Maria van den Boom (1754-1802), getrouwd met Petrus Raaijmakers, in de kwartierstaat Van Egeraat. Ze is de kleindochter van Thomas Janssen Joossen van den Boom (1684-1751, Essen), getrouwd met Johanna Delien. en broer van bovengenoemde Jan Jansen Joossen van den Boom.

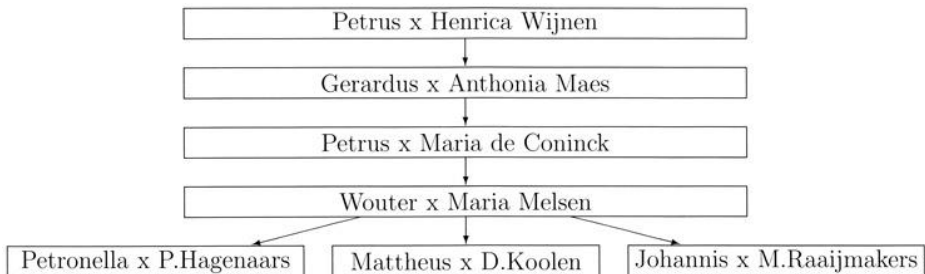
Huigen(s)

De naam Huijgen is een veel voorkomende familienaam in West-Brabant. Het genealogisch verband tussen de verschillende naamdragers is dan ook niet geheel duidelijk. In dit kwartierstatenboek komen een aantal personen met deze familienaam voor. In de kwartierstaten Van Broekhoven en Dingemans komt het echtpaar Huijgen-Schuurbiers voor. Dit echtpaar is ook verwant aan de familie Franken: de moeder van Wouter Huijgen was Catharina Franken, een dochter van de stamvader in Bergen op Zoom, Jan Franken. In de kwartierstaat Van Broekhoven komt tweemaal Huijgen voor: Wouter Huijgen en Hendrica Huijgen. Hendrica Huijgen is echter gedoopt in Grave en heeft waarschijnlijk niets met de andere West-Brabantse Huijgens te maken. In de kwartierstaat Langenberg komt het echtpaar Huijgen-Talboom voor. Jan Huijgen is een kleinzoon van het in de kwartierstaat Huijgen genoemde echtpaar Huijgen-Vos. Het verband met Johanna Huijgen, gehuwd met Adrianus Geers, die ook in de kwartierstaat Langenberg voorkomt, kon tot nu toe niet gelegd worden.

Hopmans

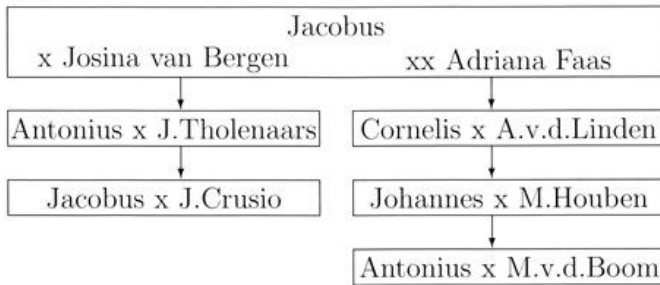
Alle Hopmansen die in dit kwartierstatenboek voorkomen zijn ter herleiden tot het gezin van Wouter Hopmans en Maria Catharina Melsen: zij komen met drie van hun kinderen in dit boek voor. Het betreft hier Petronella, gehuwd met Pieter Hagenaars, hovenier te Bergen op Zoom in de kwartierstaten Verdult en Verbiest, Jan, gehuwd met Maria Raaijmakers, eveneens hovenier te Bergen op Zoom in de kwartierstaten Van Broekhoven en Van Egeraat en als laatste hun zoon Matthijs, pachter op de hoeve de Dassenberg onder Steenberg in de

kwartierstaat Verdult. In de kwartierstaat Verdult komt Hopmans dus tweemaal voor en dit leidde er dan ook toe dat Adrianus Verdult en Helena Hagens eerst dispensatie dienden aan te vragen wegens bloedverwantschap in de vierde graad alvorens zij konden huwen.

Verdult

Alle naamdragende leden van de familie Verdult in Bergen op Zoom stammen af van Jacobus Verdult en zijn beide echtgenoten Josina van Bergen en Adriana Faes. Uit zijn eerste huwelijk met Josina van Bergen stamde zijn zoon Antonius, die op zijn beurt bij Johanna Tholenaers vader werd van een zoon Jacobus. Deze Jacobus is identiek aan de Jacobus Verdult, gehuwd met Jacoba Crusio die voorkomt in de kwartierstaat Hagens. Uit het tweede huwelijk van Jacobus met Adriana Faes stamde een zoon Cornelis. De enige zoon van Cornelis, Johannes, huwde later met de Maastrichtse Maria Catharina Houben. Via de zonen van Johannes, Antonius en Johannes stammen de probanden van de kwartierstaten Ditvoorst, Langenberg en Verdult uit de familie Verdult.

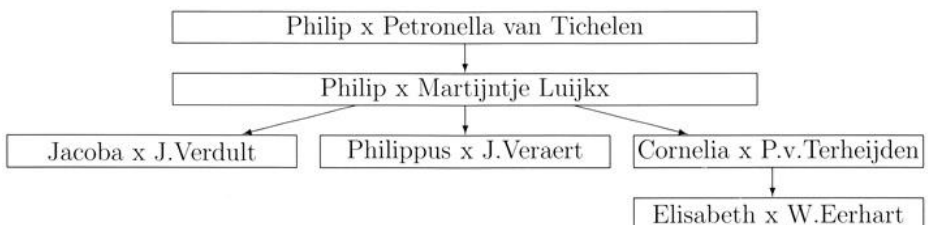

Crusio

De familie Crusio vestigt zich in 1699 vanuit de kanselarij van Ath te Bergen op Zoom .

De stamvader Philip huwde driemaal, maar alleen uit zijn tweede huwelijk met Petronella

van Tichelen had hij 2 zonen die de familie in Bergen op Zoom voortgezet hebben. Zijn zoon Philip huwde met Martijntje Luijckx en uit dit huwelijk werden 3 kinderen geboren die ook in dit kwartierstatenboek voorkomen: Jacoba, gehuwd met Jacobus Verdult, Philippus, gehuwd met Johanna Maria Veraert en Cornelis, gehuwd met Petronella van Terheijden. Cornelis werd op zijn beurt de vader van Elisabeth Crusio, gehuwd met Wilhelmus Eerhart. De familie komt voor in de volgende kwartierstaten: Dietvorst, Huijgen, Hagensaers en Schot.

Lammers

De familierelatie tussen de verschillende personen in dit kwartierstatenboek met de naam Lammers blijkt uit de verkoop van het Pannenhuis in de buitenpoorterie door de erfgenamen van wijlen Jan Lammers op 29 januari 1790. Deze verkoop geschiedt door Jan Baptist Withagen, gehuwd met Maria Lammers, Cornelis Huijgen, gehuwd met Francisca Lammers, Gerard Goverts, gehuwd met Adriana Lammers, Hermannus Bruijs, gehuwd met Dijna Lammers en Jacobus Moeijaert, gehuwd met Jacoba Lammers. Het andere lid van de familie Lammers, die in dit kwartierstatenboek voorkomt, is Maria (Cornelia) Lammers, de dochter van Frans Lammers en Catharina van der Veken, die in eerste echt huwde met Cornelis van den Boom en in tweede echt met Jan van Rijen. Jan en Frans Lammers waren broers van elkaar. Omdat zij geen van beiden zonen hadden sterft met deze 2 broers de familie Lammers uit. Jan Lammers en Maria Nuijts en/of hun dochters komen in drie kwartierstaten voor: van Broekhoven, Govaarts en Verbiest.

HERALDIEK EN FAMILIEKUNDE

(bijdrage van drs. W.A. van Ham)

heraldiek

Heraldiek of wapenkunde is de studie die zich bezig houdt met de kennis van de geschiedenis en het gebruik van wapens. Onder wapens worden zinnebeeldige voorstellingen verstaan, aangebracht op een schild. Vaak zijn ze vergezeld van een helm, helmtekens en dekkleden. Met het schild behoorden zij tot de uitrusting van een middeleeuwse ridder. Die gebruikte het wapen om zich te kunnen onderscheiden op het slagveld of tijdens het steekspel (tournooi). Daarnaast bestaat er de heraldische kunst, waarvan de beoefenaars zich toeleggen op het op een juiste en artistieke wijze afbeelden van wapens. Soms gebruikt men, vooral in dichtelijke teksten, de term *blazoën*. Het lijkt iets geheel anders te zijn, maar het woord betekent hetzelfde als wapenschild. Het beschrijven van wapens volgens de bestaande regels (zie hierna) noemt men soms *blazoeneren*. Bijna onnodig te zeggen dat deze woorden, evenals *heraldiek* afgeleid zijn van woorden in de Franse taal.

ontstaan van de wapens

De oudste wapens dateren uit de Middeleeuwen: omstreeks 1150 bracht de gesloten wapenrusting die de ridders op het slagveld of tijdens het steekspel droegen de noodzaak met zich mee tot het voeren van een herkenningsteken in bepaalde kleuren.

Al werd dit teken op meerdere onderdelen van de uitrusting aangebracht, toch genoot van meet af aan het schild de voorkeur. Het oppervlak van dit afweerwapen was bij uitstek geschikt om er kleuren en afbeeldingen (wapenstukken of kentekens) op aan te brengen. Ook

buiten het gevecht kon het schild de identiteit van de drager aanduiden.

De wapens zijn in een beperkt gebied voor het eerst in gebruik gekomen, langs de kusten van de Noordzee, het nauw van Calais en het Kanaal en aan de tegenovergelegen kust van Engeland. Al spoedig drong het gebruik door in de rest van de Nederlanden, Duitsland, Frankrijk, de Britse eilanden en het westelijke deel van het Middellandse zeegebied. Met de groei van de West-Europese invloed verspreidde de heraldiek zich naar Oost-Europa en de koloniale gebieden elders in de wereld.

Na de adel gingen ook de geestelijkheid, burgers en boeren wapens voeren. Zij plaatsten het wapen niet op hun wapenrusting (die kwam immers aan de adel toe), maar op hun zegels, eigendommen enzovoort (zie hierna). Tenslotte gingen ook publiek- en privaatrechtelijke instellingen een wapen voeren, bijvoorbeeld kerken, kloosters, steden en dorpen.

De psychologische werking van dit groeiproces mag niet worden onderschat want met het voeren van een wapen verwierven bijvoorbeeld de steden zich een eigen plaats binnen de vormentaal en symboliek van middeleeuws Europa.

Het voeren van een wapen was aanvankelijk volledig persoonsgebonden. Iemand kon tijdens zijn leven dus meerdere wapens aannemen, naar gelang het in zijn smaak viel. Het wapen ontwikkelde zich tot een blijvend kenteken, dat wil zeggen dat het doorgaans onveranderlijk was. Gaandeweg werd het gebruik ervan eigendom van degene, die het had aangenomen; het was te vergelijken met de voornaam of familienaam. Het wapen werd ook erfelijk binnen het geslacht of de familie. Zo ontstond het *familiewapen*.

herauten en de heraldiek

Reeds in de riddertijd waren er deskundigen, *herauten* genaamd, die in functie optraden bij het registreren van wapens in de vorm van zogenaamde wapenrollen, -registers of -boeken. Zij speelden mede een rol bij de voorbereiding en regeling van de steekspelen of bij plechtigheden als kroningen, staatsbegravenissen en degelijke. Bij feestelijkheden binnen het Britse koningshuis verschijnen zij nog vaak in hun wapenrok, ook *tabbaard* genoemd.

voortbestaan

Door de uitvinding van het buskruit werden de vuurwapens steeds krachtiger en effectiever; bovendien verdwenen de ridders als apart legeronderdeel uit de militaire organisatie en de harnassen geraakten in onbruik. Wapens bleven bestaan, doordat men steekspelen in oude stijl en uitrusting bleef organiseren of wapenschilden gebruikte als decoratie bij officiële plechtigheden, in de rechtspraak en de administratie (op zegels, later in briefhoofden) en in de persoonlijke levenssfeer.

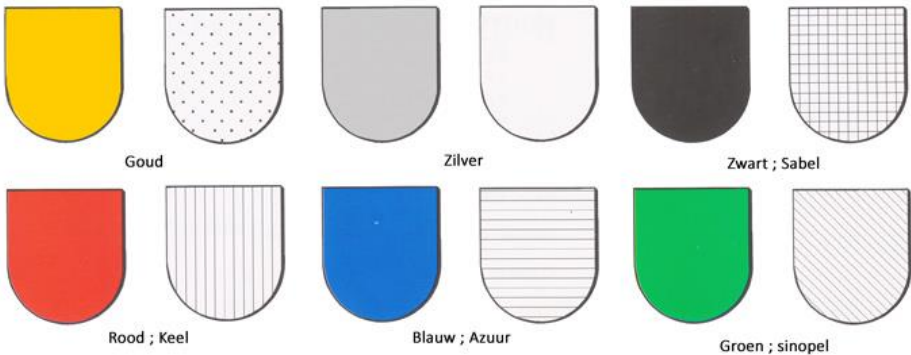
Wapens vinden we op glas-in-loodramen in kerken, overheidsgebouwen en particuliere huizen, op grafzerken, -monumenten en standbeelden, in muurschilderingen en op altaarstukken, statieportretten, boven toegangspoorten en in de gevels enz.

Voor het voortbestaan van de wapens waren vooral de zegels van belang. Zegels dienden om een stuk te waarmerken als bevestiging van de echtheid en om de inhoud van het daarin vermelde te bekrachtigen. Ten tijde van de Franse revolutie (1789/1800) ging men uit republikeinse gezindheid over tot het plaatsen van alleen teksten of monogrammen op de zegels, soms ook (bij de overheid) van symbolen van de republiek, vrijheidsbeelden enz.

De overheidsadministratie ging echter spoedig na 1800 weer gebruik maken van wapens, op inktstempels, brievenhoofden enz. Daarnaast vond en vindt de heraldiek toepassing in de grafkunst.

heraldische kleuren

Het aantal heraldische kleuren is beperkt. Dit vloeit voort uit het oorspronkelijke praktische doel van de wapens: het onderscheid tussen de individuele ridders op het slagveld. Men diende vooral heldere, ongemengde tinten te gebruiken: rood, blauw, groen en zwart. Hiervoor werden kunstnamen gebruikt die soms van zeer oude en vreemde herkomst waren.

Heraldische kleuren

Rood wordt aangeduid met *keel* (de naam van een roodgeverfd pelswerk), dat op zijn beurt van het latijnse woord *gulae* is afgeleid. Blauw noemt men *azuur*, vroeger *lazuur*, afgeleid van een blauwe halfedelsteen die in het latijn *lazurius* heette. Groen is in de heraldiek bekend als *sinopel* (emerald-groen) en zwart als *sabel*, eveneens een bontsoort. Naast de kleuren worden twee metalen toegepast: goud en zilver, bij het niet gebruiken van metaalverf afgebeeld als geel en wit. Zeldzaam worden enige pelswerken als kleur gebruikt: hermelijn en vair.

Mengkleuren als purper en oranje stammen uit later tijd, evenals ijzer en staal, metalen die met een aparte arcering worden aangeduid. In feite kan men het gebruik van de laatstgenoemde kleuren en metalen nauwelijks heraldisch noemen.

Tamelijk oud is het gebruik om vooral de menselijke of dierlijke gestalten in de heraldiek te kleuren zoals die in de werkelijkheid zijn: dat noemt men natuurlijke kleuren.

Hermelijn

Vair

Wapens worden in sommige publicaties in zwart-wit afgebeeld; dan geeft men de kleuren aan door arceringen. Daarvoor bestaat een vast, internationaal gebruikelijk stramien. Blauw wordt aangegeven met horizontale, evenwijdige lijnen, rood met verticale, groen met links schuingeplaatste, purper door rechts schuingeplaatste lijnen, zwart door loodrecht kruisende lijnen (rechte ruitjes); goud door stippeltjes en wit door het oppervlak blanco te laten.

beschrijven van wapens

Bij het beschrijven van wapens volgt men doorgaans de volgorde en de kunstwoorden die de herauten in de middeleeuwen gebruikten.

Daaruit zijn regels ontwikkeld waarvan de voornaamste hier genoemd worden:

- Rechts en links worden in de beschrijvingen omgekeerd genoemd, omdat men ervan uitgaat dat de beschrijver zich achter het schild bevindt, dus ongeveer zoals een televisiespreker zegt: "aan mijn linkerhand, voor u, kijker, rechts."
- Eerst noemt men de kleur(en) van het schildoppervlak of -veld, daarna de kleuren van de voornaamste wapenfiguur.
-

Gedeeld

Doorsneden

Kwartier
nummering

Vrijkwartier
en schildhoek

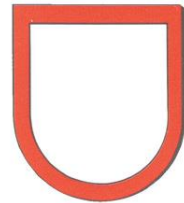
Hartschild en
bijschilden

Schildhoofd
en schildvoet

Barensteel

Schildzoom

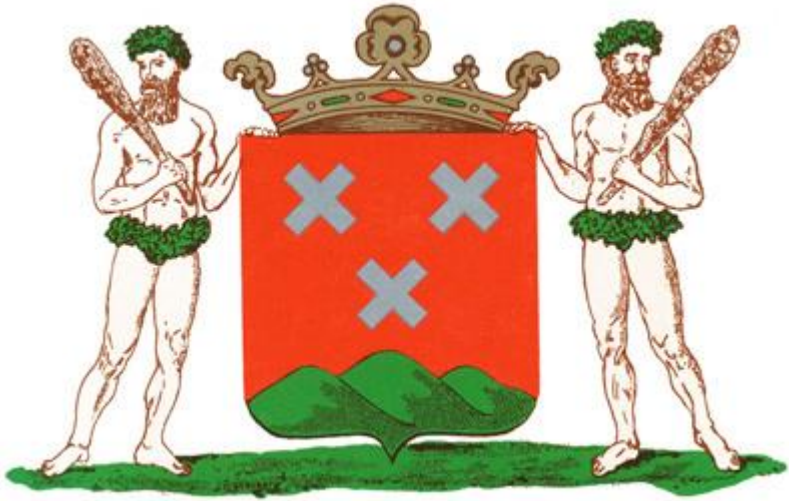
- Een schild kan door een horizontale lijn verdeeld worden: dat noemt men *doorsnijden*: zo ontstaan een boven- en een benedenhelft. Is de deellijn verticaal, dan spreekt men van *delen*: hierdoor ontstaan een rechter- en een linkerhelft. Een schild kan ook onderverdeeld zijn in vakken of *kwartieren*, oorspronkelijk de vier delen van het schildoppervlak die ontstaan wanneer men op het veld in twee lijnen een kruis tekent. Zij worden van (heraldisch) rechts naar links genummerd (zie tekening): die volgorde wordt ook bij de beschrijvingen gevolgd.
- Soms zijn er kleine schildjes op het schild geplaatst: die zich in het centrum bevinden, noemt men *hartschild*; die weerszijden, erboven of eronder *bijschildjes*.

- Een schild kan door vierdeling van de kwartieren in 16 velden of kwartieren, en door ze nogmaals te delen nog verder splitsen. Een boven- of benedenhelft kan nog maals worden gedeeld, doorsneden of gevierendeeld, hetgeen hetzelfde effect heeft.
- Is een kwartier in de rechterbovenhoek van het schild getekend dan spreekt men van een *vrijkwartier*, meestal is dit iets groter dan een normaal vierendeel; is het kleiner dan heet dit *schildhoek*.
- Soms is het bovendeeel van het schild door een lijn gescheiden van de rest van het veld: dit heet het *schildhoofd*. Bevindt zich het afgesneden deel aan de onderkant van het schild, dan noemt men dit de schildvoet.

De tekens of afbeeldingen die in het schildveld of in een deel ervan worden geplaatst noemt men *wapenstukken* of *-tekens*. Zijn dieren of mensen afgebeeld, dan 'kijken' deze op het schild meestal naar (heraldisch: rechts; met name dieren staan op hun achterpoten en hebben doorgaans hun kop en klauwen in die richting gekeerd.

Schildhouders kijken in de richting van het schild; staan ze andersom, dan spreekt men van *omgewend*.

Na het schild wordt de schilddekking beschreven die meestal bestaat uit een kroon of een helm. Aan weerszijden van de helm fladderen de *dekkleden*, uitgeschulpte doeken, die als een soort sluier op de helm zijn bevestigd door ze aan de bovenzijde om elkaar te winden: dat onderdeel noemt men de *helmwring*. Bovenop de *wring* staat vaak een zogenaamd helmteken, dikwijls de voornaamste figuur die ook in het schild staat.

Stadswapen van Bergen op Zoom met schildhouders

Links en/ of rechts wordt het wapenschild soms gesteund door *schildhouders*, vaak mens of dierfiguren die ook in het schild te vinden zijn. De schildhouders met hun schild staan vaak op een voetstuk. Dat kan van steen zijn, meestal in de vorm van een trapje, of een stuk grond, meestal met gras begroeid. Bovendien kan een zogenaamde wapenspreuk worden toegevoegd die meestal geschreven is op een kronkelend lint of *banderol*. Degenen, aan wie een onderscheiding is verleend, dragen die meestal rond (gedeeltelijk achter) het schild.

wapens en familiekunde

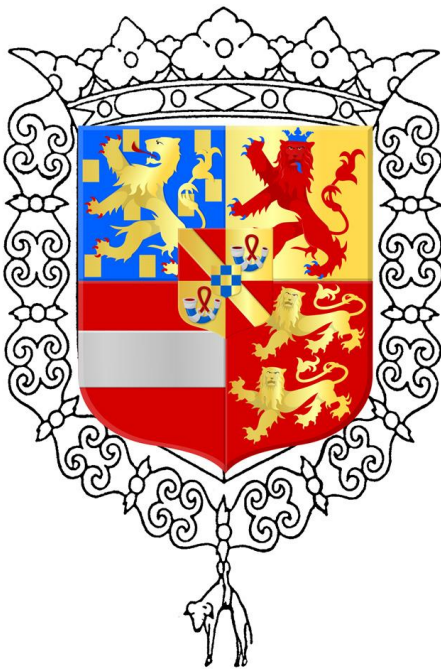
Door de erfelijkheid van wapens kon de familie-heraldiek ontstaan. Gedurende lange tijd konden een vader en een zoon naast elkaar leven, al dan niet met een eigen wapen. De kwestie moet worden opgelost als beiden hetzelfde wapen mogen voeren, of de zoon dan in zijn wapen veranderingen moet aanbrengen om het van dat van zijn vader te onderscheiden. Het wapen van zijn vader wordt dan als *stamwapen* beschouwd. Een vader kan ook jongere zoons of dochters hebben, wat is dan hun "recht" op het stamwapen?

De adel vond meestal een oplossing door het wapen te "breken", dat wil zeggen er veranderingen in aan te brengen die het erfelijke karakter niet konden aantasten. Meestal placht men breuken aan te brengen in de vorm van een kleine toevoeging, bijvoorbeeld een kleine figuur, zoals een halve maan, ster, kruisje of roos bovenaan in het schild of in het schild hart. Betrof het wapen de oudste zoon en opvolger van een belangrijk heerser dan was het de gewoonte een gemakkelijk te verwijderen figuur aan te brengen, bijvoorbeeld de *barensteel* of *tournooikraag*, in feite een korte dwarsstreep, waaraan drie korte verticale stroken hangen, de zogenaamde *hangers*. Na het overlijden van de vader of bij opvolging werd de barensteel weggelaten en ging het gebruik over op de oudste zoon van de opvolger. Deze gewoonte bestond in vele koningshuizen, thans nog bijvoorbeeld in het Britse en het Belgische. Nu beperkt die zich niet meer tot de oudste zoon: alle leden van het Britse koningshuis, behalve uiteraard de regerende koning of koningin, voeren een barensteel in hun wapen, beladen met onderling afwijkende kleine figuren volgens een vast afgesproken systeem. De barensteel wordt in modernere wapens meestal boven in het schild geplaatst, bij oudere wapens werd hij lager, soms zelfs over het midden van het stamwapen aangebracht. In het Belgische koningshuis voert de tweede zoon van de regerende koning, de prins van Luik, een gouden barensteel van drie hangers.

Behalve de barensteel kwam ook de *schildzoom* of *omboordsel* veelvuldig als breuk voor: een bredere respectievelijk smallere rand rondom het wapenschild. In Engeland komt deze bij leden van de koninklijke familie niet meer voor; in België voert de graaf van Vlaanderen, de derde zoon van de regerende koning, een relatief brede gouden zoom om zijn wapenschild. Op de zoom of boordsel

kunnen weer kleinere wapenfiguren worden geplaatst, bijvoorbeeld *penningen* (metalen schijfjes). De wapens van jongere zonen of kleinzonen kunnen op deze manier onderling worden onderscheiden. Een bekende breuk was ook de smalle schuinbalk (meestal rood) die moest, aanduiden dat de wapenvoerende persoon een bastaard was. Let op: niet iedere schuinbalk geeft bastaardij aan, in dat geval moet de balk in feite een *schuinstreep* zijn.

Er bestaat nog een tamelijk groot aantal manieren om een wapen te breken, waaronder het veranderen van kleuren van het stamwapen. Dit gebeurde soms, wanneer twee takken van een bepaalde familie

*Wapen van Willem I van Oranje
Om het schild de ketting van de orde
van het Gulden Vlies zoals gevoerd
tot 1581*

*Wapen van prins Maurits van Oranje
Model gevoerd 1615-1618
Om het schild de orde van de
Kouseband*

naast elkaar bestonden: de stamvader van de jongere tak veranderde het stamwapen door andere kleuren te gaan voeren, de oudere tak hield het oorspronkelijke stamwapen. Voorbeelden vormen de wapens van de Hollandse geslachten Van Strijen en Van Heusden waarvan afstammelingen in het voormalige Holands/Brabantse grensgebied bezittingen hadden. De verschillende takken van de familie werden de drie schuinkruisjes c.q. het rad uit het stamwapen in onderling afwijkende deuren.

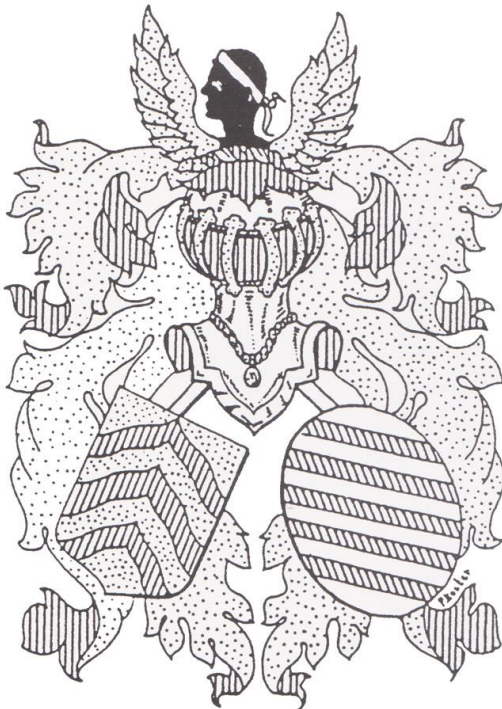
Onze koninklijke familie heeft het systeem met barenstelen in 1907 opgegeven. Sedertdien zijn de wapens van alle leden van het huis, behalve dat van de regerende koning(in) en haar (zijn) gema(a)l(in) gevierendeeld van 1 en 2 het koninklijke wapen en 3 en 4 het wapen van Oranje met als hartschild het stamwapen van de vader van de desbetreffende persoon. De kinderen van de huidige koningin voeren dus dit wapen met als hartschild het stamwapen Van Amsberg, de familie van prins Claus. De gema(a)lin van de koning(in) voert een gevierendeeld wapen: 1 en 2 het wapen van Oranje, 3 en 4 het (vereenvoudigde) familiewapen en als hartschild het wapen van het koninkrijk.

Vrouwen voerden doorgaans het wapen van hun vader: oorspronkelijk week de schildvorm niet af van de manswapens, maar ca. 1500 begonnen zij doorgaans ruitvormige schilden te gebruiken; in de achttiende eeuw werden dit beperkt tot de ongehuwde vrouwen terwijl voor de gehuwde vrouwen of weduwen een ovaal schild gewoonte werd. Gehuwde vrouwen deelden het wapen van hun man (heraldisch rechts) met dat van hun vadei (heraldisch links). Soms werd voor ongehuwde vrouwen de rechterhelft blanco gelaten le linkerhelft vertoonde het vaderlijke stamwapen. Sinds de zeventiende eeuw bestond ie gewoonte, de stamwapens van man en vrouw (haar

vaderswapen) samen onder één helm of kroon of op één wapenmantel aan te brengen, het zogenaamde *alliantiewapen*.

Er bestaan ook alliantiewapens, waarbij één schildhouder aan een lint of koord de aan elkaar geknoopte wapens van beide echtgenoten vasthoudt. Soms zijn de wapens van de man en vrouw onder elkaar geplaatst en verbonden met een koord, waarin de zogenaamde liefdesknoop.

Indien een man trouwde met een vrouw van hogere (adels)rang of aanzienlijkere bezittingen dan kon het voorkomen dat hun zonen het wapen van hun vader vierendeelden met dat van hun moeder of hun vaderswapen in een vrijkwartier plaatsten op het moederlijke. Zo voerden de heren van Bergen op Zoom uit het geslacht Glymes vanaf

*Alliantiewapen Van der Rijt
-Van Aeswijn {1618-1625}*

Familiewapen Jan van Glymes

Jan II van Glymes (1417-1494) het wapen van diens moeder (Johanna van Boutersem) met in het vrij kwartier het wapen van Brabant, omdat zijn vader stamde uit een bastaardtak van de Brabantse hertogen.

Eén van de vereisten om tot de adel te worden gerekend was de afstamming van edele ouders. Nu werd daaraan niet altijd streng de hand gehouden, maar in principe bestond het wel degelijk. Nog strenger werd de regel toegepast indien werd geëist, dat de

voorouders in voorafgaande generaties (lijnen) van afstamming van adel moesten zijn.

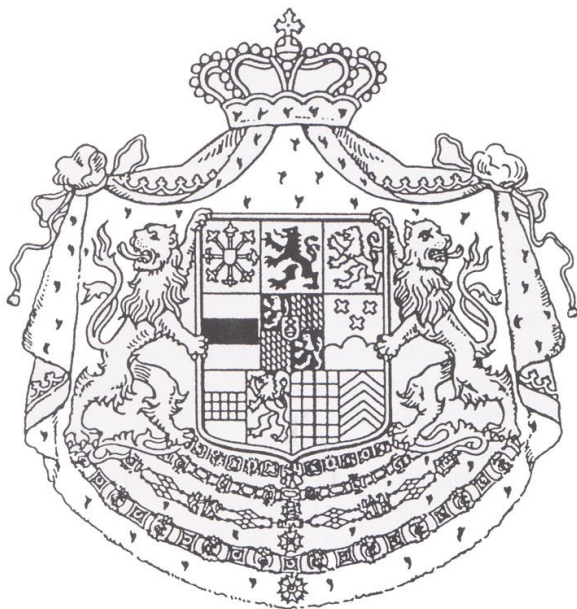
Een edele of vorstelijke afstamming werd vooral zichtbaar gemaakt bij begrafenissen, door het meedragen van rouwborden of banieren die de verschillende voorouderlijke geslachten weergaven. Vooral in de grafkunst vond en vindt de heraldiek toepassing, zowel op de grafzerk of -monument als op het rouwbord dat boven of nabij het graf werd opgehangen; dikwijls zijn daarop naast het hoofdwapen vier of meer kwartierwapens van de overledene afgebeeld. Wordt de wapenrok of het harnas in een kas geplaatst of erop voorgesteld, dan spreekt men van een rouwkas.

Veranderingen in het stamwapen werden ook aangebracht bij verwerving van belangrijke bezittingen, bijvoorbeeld heerlijkheden of zelfs hele koninkrijken. Men kon dan het wapen van de nieuwe bezitting, indien deze voornamer was dan de oorspronkelijke, overnemen en dus een nieuw wapen gaan voeren.

In de eerste helft van de dertiende eeuw vond men een nieuwe oplossing, namelijk door een vierending toe te passen. Een van de vroegste (zo niet het eerste) voorbeeld vormt het wapen van Castilië. Dit was een zogenaamd 'sprekend' wapen, want de wapenfiguur van dat land was een kasteel of burcht.

In 1230 verenigde Ferdinand III de koninkrijken Castilië en Léon en vierendeelde in zijn wapen het kasteel met de leeuw (opnieuw een sprekend wapen) van Léon.

Hertog Jan II van Brabant (1294-1312) en zijn opvolgers tot 1406 voerden het oorspronkelijke wapen van Brabant gevierendeeld met dat van Limburg, een hertogdom dat door diens vader Jan I in 1288 was veroverd bij zijn overwinning in de slag bij Worringen.

*Wapen van Karel Theodoor van Paltz-Beieren laatste Markies van Bergen op Zoom.
Model gevoerd vanaf 1769. Onder het schild vier ridderorden*

In onze streek voerde Engelbrecht II van Nassau, heer van Breda (overleden 1504) zijn stamwapen van Nassau gevierendeeld met dat van Vianden, een bezitting in Luxemburg.

Bij de vorsten en hogere adel liep de uitbreiding van bezittingen en daarmee het recht tot het voeren van meerdere kwartieren in het schild uit op het gebruik van steeds ingewikkelder wapens. Zo had prins Maurits van Oranje (overleden 1625), graaf van Nassau, gedurende zijn leven meerdere wapens. In het laatste door hem gevoerde wapen telde het hoofdschild zestien kwartieren (van de Oranje- en Nassau-bezittingen en aanspraken) maar ook vier bij schildjes (o.a. van latere veroveringen). In de achttiende eeuw vond de versnippering van het wapenbeeld een hoogtepunt, bijvoorbeeld in het wapen van Karel Theodoor van Paltz-Beieren, de laatste markies

van Bergen op Zoom (overleden 1799). Zijn groot-wapenschild telde negen kwartieren en een gevierendeeld middenschild, met daarop weer een hartschildje.

De burgerij volgde de veranderingen in de adellijke wapenvoering met een behoorlijke afstand in de tijd. Burgerlijke wapens van Bergenaren zijn te vinden op de zegels die voornamelijk in de gemeentelijke archiefbewaarplaats bewaard worden. De sector archiefzaken werkt geregeld aan een beschrijving van al die zegels. Een andere bron voor de wapens van burgers (en militairen!) zijn de grafmonumenten en -zerken die zich in de Grote of Sint-Gertrudiskerk bevinden. Zij zijn tijdens de restauratie van dat gebouw opnieuw geregistreerd, beschreven, gefotografeerd en uiteindelijk gepubliceerd in 1993. In doorsnee zijn de burgerlijke wapens vrij eenvoudige wapenschilden, hoewel vierdeling soms voorkomt. Typerend voor burgerlijke wapens zijn ook de zogenaamde huismerken: tekens die uit elementaire vormen zoals kruisen, vorken (gaffels) en dergelijke bestaan, verbonden aan cijfers of letters. Zij zijn vaak op een schild geplaatst hoewel dit geen wapens in de meest letterlijke zin oplevert. Uiteraard komen in de Bergse stadskerk, vooral op de grotere monumenten, ook adellijke wapens voor.

Geraadpleegde literatuur

1. K. Booij en W. van Ham, Grafmonumenten in de Grote of Sint-Gertrudiskerk te Bergen op Zoom. Bergen op Zoom 1993.
2. L. Duerlo en P. Janssens, Wapenboek van de Belgische Adel. Brussel 1992.
3. C. Pama, Rietstaps Handboek der Wapenkunde. Leiden 1987.
4. J.H. & R.V. Pinches, The royal heraldry of England. Londen 1974 .

Lijst van illustraties

Titelpagina (P.Asselbergs), collectie gemeentearchief.
Heraldische kw.st. Reigersman, Peter Koster.
Briefhoofd Asselbergs, collectie gemeentearchief.
Familiefoto Asselbergs, collectie gemeentearchief.
Drukwerk Baartmans, K. Sion-Baartmans.
Portretfoto Becht, collectie gemeentearchief.
Trouwfoto van den Boom-Videler, A.J.J. van den Boom.
Krantenartikel van den Boom, collectie gemeentearchief.
Familiefoto van Broekhoven, P.M. van Broekhoven.
Krantenartikel Dietvorst, collectie gemeentearchief.
Familiefoto Dietvorst, F.A.J. Dietvorst.
Bidprentje Dingemans, P.M.J. Dingemans
Foto fontein Dingemans
Portret Janus Disco, collectie gemeentearchief.
Studentenfoto Janus Disco, collectie gemeentearchief.
Zelfportret Willem van Dort, collectie gemeentearchief.
Foto schilderij van Dort, collectie gemeentearchief Rotterdam.
Foto's van Egeraat, J.A. ,van Egeraat.
Familiefoto Govaarts, L.M.Th. van Bragt-Govaarts.
Foto Grafzerk Govaarts, collectie gemeentearchief
Afbelding handtekeningen, collectie gemeentearchief.
Portretfoto Ditvoorst, Familie Ditvoorst
Foto aandelen Hagens, J.M.E.M. Hagens
Overlijdensadvertentie La Fontijn, collectie gemeentearchief.
Foto's Langenberg, S.J. Schot
Portretfoto Proost, M. van Broekhoven-Knoet
Familiefoto Proost, M. van Broekhoven-Knoet
Portretfoto's Schot, S.J. Schot.
Portretfoto Slootmans, collectie gemeentearchief. –
Foto archivaris Slootmans, collectie gemeentearchief.
Foto Maria Verbiest, A. Joosen.
Foto geit van Mie d'n Os.
Familiefoto van Rijsewijk, M.A. van Rijsewijk.
Familiefoto Weijts-Woudts (Videler), A.J .J. van den Boom.

Index

In deze index staan alle familienamen die in de kwartierstaten voorkomen. Paginanummers zijn niet aangegeven; in gedigitaliseerde bestanden kan eenvoudig genoeg worden gezocht..

Aarts;	Boesten;	Crijnen;	Franken;
Ackermans;	Bogaard;	Crusio;	Fraters;
Adriaansen;	Bo gers;	Cuijpers;	Gastelaars;
Aarts;	Bol;	Daams;	Geers;
Akkermans;	Boom, van den;	Daems;	Geijsen;
Alleman;	Bosch, van den;	Deckers;	Geleijns;
Andriessen;	Bosman;	Desain;	Gelens;
Antonissen;	Bossers;	Dielje;	Geuze;
Antwerpen, van;	Bosters;	Dietvorst;	Go orden;
Ashof;	Bot, van;	Dilje;	Gorp, van;
Asselbergs;	Botteliers;	Dingemans;	Govaarts;
Augustijn;	Boxsel, van;	Disco;	Govaertsen;
Baartmans;	Brant, van de;	Ditvorst;	Greef, van;
Bakx;	Briele, van;	Ditvorst, van;	Greeff, van;
Bastiaans;	Broeck, van;	Donders;	Groffen;
Bastiaanse;	Broek, van;	Dongen, van;	Groot, van;
Becht;	Broekhoven, van;	Donkers;	Gruijter, van;
Bechtholtz;	Brouart;	Dort, van;	Haan, van;
Bechtold;	Bruijn, van;	Eerdewijk, van;	Hagenaars;
Beckers;	Bruijs;	Eerhart;	Hal, van;
Beeke, van der,	Buijs;	Egeraat, van;	Halle;
Beijens;	Buijssen;	Ellewouts;	Heijen, van der;
Berg, van den;	Buron;	Elsackers, van;	Hermans;
Bergh, van den;	Camphens;	Elsakker, van;	Hertogs;
Bergmans;	Chatillion;	Elsackers, van;	Heuvel, van;
Berkenhamer;	Cijs;	Elst;	Hoendervangers;
Berkmans;	Clarijs;	Evers;	Hollander, van;
Bessiant;	Comelissen;	Everse;	Hooijdonk, van;
Boekmans;	Creecke, van;	Fonkers;	Hopmans;

Houben;	Lammers;	Nuijten;	Rijen, van;
Huffel, van;	Langenberg;	Nuijts;	Rijsewijk, van;
Huijgen;	Lassou;	Nuiten;	Rijswijk, van;
Huijgens;	Leenaars;	Oggelbie;	Rockx;
Huijps;	Leuze;	Oltmans;	Roek;
Huijs;	Loenhout, van;	Oostelbos;	Roem;
Inneveld, van;	Loomans;	Oosterbosch;	Rommers;
Itersom, van;	Loon, van;	Otto;	Rosset;
Janbroers;	Loos;	Pacilly;	Ruijten;
Jans;	Luijkx;	Pagie;	Ruijter, de
Jansen;	Lutmers;	Paquet;	Ruts;
Janssen;	Maas;	Pat;	Sain, de;
Jaspers;	Mack;	Patteet;	Santvliet, van;
Jobels;	Maes;	Peters;	Schaegen, van;
Jongh, van;	Martens;	Pikaar;	Schenkenberg;
Keerseman;	Mast, van der;	Piquet;	Schot;
Keijzer, van;	Matthijssen;	Piré;	Schuurbiers;
Kellaars;	Maurits;	Plasmans;	Schwartzmans;
Kievit;	Meer, van;	Pluijm;	Seau;
Klaassen;	Meesters;	Poepering, van;	Senten;
Klaus;	Meijer;	Poll, van;	Sijns;
Klerks;	Melsen;	Polleman;	Simons;
Knaap;	Mensch;	Pollemans;	Sio;
Knoet;	Mertens;	Popering, van;	Slootmans;
Koek, van;	Meulders;	Pottere, de;	Smits;
Koninck, van;	Moeijnaars;	Preis;	Snacken;
Konink, van;	Moor, de;	Proost;	Someren, van
Koolen;	Moors;	Quick;	Stallaerts;
Kort, van;	Musters;	Raaijmakers;	Steenbak;
Kostermans;	Mutsaerts;	Rampaert;	Steers;
Krijnen;	Nederveen;	Rassaert;	Stevens;
Kuppens;	Neijs;	Rasschaert;	Talboom;
Laat, van;	Nijssen;	Reelick;	Terheijde;
Lafontijn;	Noordhuizen;	Reigersman;	Terheijden;
Lambregts;	Nuijen;	Reijgermans;	Thiel, van;

Tholenaar;	Verbarendse;	Vos, de;	Wilhelm;
Tichelen, van;	Verbiest;	Vries;	Willems;
Tierhoff;	Verboven;	Watering, van de;	Windweijer;
Tiggelen, van;	Verduijn;	Weert, de;	Wit, de;
Tilborg, van;	Verdult;	Wegen, van der;	Withagen;
Timmermans;	Vergroesen;	Weijnaers;	Wittenbols;
Tongeren, van;	Videler;	Weijts;	Woudts;
Touw;	Vijver, van de;	Weller;	Yzermans;
Ven, van de;	Vitteler;	Wijk, van;	Zeelant;
Veraart;	Volckers;	Wijnen;	Zoom, van